

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

İlsonu amnistiya -
Prezidentdən
böyük jest

yazısı səh.7-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 16 dekabr 2025-ci il Çərşənbə axşamı № 228 (8838) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Daxili Qoşunların Prezidentə təbə edilməsindən əsas gözlənti

Yeni qanun ölkənin müdafiəsi üçün zəruridir; polkovnik: "Bu dəyişikliyi yozmaq..."

yazısı səh.6-da

Bakı dünyanı heyrləndirdi - Afrikaya silah satışı...

yazısı səh.7-də

Ukraynadan sonra hədəfdə Azərbaycan? - yeni gərginlik

yazısı səh.5-də

Paşinyan üçün seçkidə ən qorxulu ssenari - Bakıdan mesaj

yazısı səh.6-da

Sülh gündəmini hansı mərkəzlər sabotaj edir? - mühüm gəlişmə

yazısı səh.10-da

Azərbaycanla müharibəyə hazırlaşan "57-lər"

yazısı səh.8-də

Uşaqlara görünməmiş qadağa - Azərbaycanda da tətbiq olunacaq?

yazısı səh.11-də

Diqqət! Mənzil bazarında yeni dələduzluq - ev almazdan öncə...

yazısı səh.14-də

Bu universitetlər bölgələrə köçürülə bilər

yazısı səh.13-də

SOS! İnsult da "cavanlaşır" - bunları etməyin!

yazısı səh.11-də

RUSİYA ÜÇÜN GERİSAYIM - BAKIYA VƏDİNİ TUTMASA...

9 gün sonra təyyarəmizin vurulmasının bir ili tamamlanır; Moskva bu ərəfədə soydaşlarımıza təzyiqləri artırıb - Putin Düşənbədəki sözünün üstündə duracaq mı?

yazısı səh.9-da

Mehdiyevlərin bankı "vuruldu" - ən çox şikayət ondan imiş

Mərkəzi Bank müştərilərin kütləvi şəkildə narazı qaldığı ASC-nin "Bank BTB" olduğunu açıqladı; sabiq PA rəhbərinin ailə üzvlərinə məxsus biznes ləğv oluna bilər

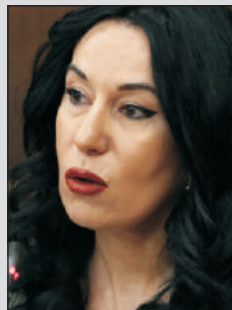
yazısı səh.3-də

Panah Hüseyn

"Sədrlikdən istefamda çoxlu səbəb var"

yazısı səh.3-də

Zöhrabyandan Bakıya həyasız böhtan

yazısı səh.4-də

"Şərurlu İsfəndiyar"ın məhkəməsində Mehdiyev müzakirəsi

yazısı səh.3-də

Prezident Mikayıl Cabbarova daha bir vəzifə verdi

Prezident İlham Əliyev "Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Müşahidə Şurasının tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb. "Yeni Müsavat" sərəncamın mətnini təqdim edir:

"Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Müşahidə Şurasının aşağıdakı tərkibi təsdiq edilsin:

Müşahidə Şurasının sədri:
Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat naziri
Müşahidə Şurasının üzvləri:
Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat nazirinin müavini,
Azərbaycan Respublikası Maliyyə nazirinin müavini,
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bank Sədrinin müavini,
Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun icraçı direktorunun müavini.

Başçı müavini işdən çıxarıldı

Balakən Rayon İcra Hakimiyyətində kadr islahatı aparılıb.

Unikal.az xəbər verir ki, bununla bağlı icra başçısı Natiq Ağayev əmr imzalayıb.

Əmrə əsasən, icra başçısının müavini, sosial-iqtisadi inkişafın təhlili və proqnozlaşdırılması şöbəsinin müdiri Mehparə Nuriyeva işdən çıxarılıb. Hələlik onun yerinə təyinat yoxdur.

Xatırladaq ki, oktyabrın 30-da Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən Balakən Rayon İcra Hakimiyyətində əməliyyat keçirilib. Korrupsiya hüquqpozmaları və vəzifə cinayətləri ilə bağlı keçirilən əməliyyat çərçivəsində rayonun icra başçısı İslam Rzayev həbs edilib. Mehparə Nuriyeva da İslam Rzayevin dövründə onun müavini vəzifəsində çalışıb.

Onu da qeyd edək ki, Natiq Ağayev İslam Rzayevin həbsindən 13 gün sonra - noyabrın 12-də Balakən rayonunun icra başçısı təyin edilib.

Qış fəslə bu tarixdə daxil olacaq

Qış fəslə Azərbaycana dekabrın 21-i saat 19:03:01-də daxil olacaq. Bu barədə Musavat.com-a Bakı Dövlət Universitetinin Fizika fakültəsinin Astrofizika kafedrasından məlumat verilib.

Bildirilib ki, bununla da Şimal yarımkürəsində qış, Cənub yarımkürəsində isə yay fəslə başlayacaq. Bu zaman Yerin fırlanma oxu Günəş istiqaməti ilə ən böyük bucaq əmələ gətirir və ya Günəş həmin gün günorta üfüqdən minimum hündürlükdə (26.2) olur. Həmin gün ən qısa gündüz (gündüzün uzunluğu 9 saat 17 dəqiqə 22 saniyə) və ən uzun gecə (gecənin uzunluğu 14 saat 42 dəqiqə 38 saniyə) olur. Qış fəslinin uzunluğu 88 gün 23 saat 42 dəqiqə 52 saniyə təşkil edəcək.

FHN-in yeni generalları kimlərdir?

Prezident İlham Əliyev Fövqəladə Hallar Nazirliyinin əməkdaşlarına ali hərbi və ali xüsusi rütbələrin verilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

Sərəncama əsasən, Adil Abdullayevə general-leytenant, Fərhad Səmədov, Seymur Qaraşova general-mayor, Vaqif İbrahimova isə daxili xidmət general-mayoru ali xüsusi rütbəsi verilib.

Teleqraf-ın məlumatına görə, Adil Abdullayev fövqəladə hallar naziri general-polkovnik Kəmaləddin Heydərovun müavini.

O, 21 sentyabr 1977-ci ildə Bakı şəhərində anadan olub. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetini bitirib.

Adil Abdullayev son təyinatla qədər Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) Böhran Vəziyyətlərində İdarəetmə Mərkəzinin rəhbəri vəzifəsində çalışıb.

Fərhad Səmədov isə FHN-in Mülki müdafiə tədbirlərinin təşkilatı idarəsinin rəisidir.

Seymur Qaraşov isə nazirliyin Daxili təhlükəsizlik Baş idarəsinin rəisi vəzifəsində çalışır. O, Lənkeranın icra başçısı Tələh Qaraşovun oğludur.

Vaqif İbrahimov Dövlət Yanğın Nəzarəti Xidmətinin rəisidir. O, bu vəzifəyə 2025-ci ildə gətirilib.

Kimlərə iki dəfə çox maaş ödəniləcək? - açıqlandı

Əmək Məcəlləsinə təklif edilən dəyişikliklərə əsasən, istirahət, səsvərmə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü görülen iş görə əməkhaqqı ödənilən zaman yalnız gündəlik deyil, saatlıq tarif maaşı da nəzərə alınacaq. Dəyişikliklər Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsində birinci oxunuşda dəstəklənərək plenar iclasa tövsiyə edilib.

Modern.az xəbər verir ki, mövzunu şərh edən Milli Məclisin deputatı Vüqar Bayramov bildirib ki, həmin günlərdə əməyin vaxtından ödənilmə sisteminə gündəlik və saatlıq tarif maaşının iki mislinə, əməyin işəməz ödənilmə sisteminə ikiqat işəməz qıymətlərində və aylıq maaş alan işçilərə iş aylıq iş vaxtı norması çərçivəsində görülmüşsə, maaşdan əlavə gündəlik və saatlıq vəzifə maaşından əlavə maaş ödənilməsi təklif olunur.

mamaqla, əgər iş aylıq iş vaxtı normasından artıq vaxtda görülmüşsə, maaşdan əlavə gündəlik və saatlıq vəzifə maaşının ikiqat məbləğindən aşağı olmamaqla əmək haqqı ödəniləcək.

"Saatlıq vəzifə maaşının məcəlləyə əlavə edilməsi işçilərin əmək hüquqlarının qorunması və onların daha yüksək maaş ilə təmin olunması baxımından vacib idi. Belə ki, bəzi hallarda həmin günlərdə iş müddəti

ti tam iş günü deyil, müəyyən saatları əhatə edir. Yeni dəyişiklik bu hallarda praktikada da işçilərə hər saata görə əlavə maaş ödənilməsinə şərait yaradacaq. Əgər işçinin saatlıq tarifi 25 manatdırsa, istirahət, səsvərmə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü işləməkdə davam edibse və 3 saat əlavə işdə olubsa, həmin saatlara görə 75 manat deyil, ən azı 150 manat maaş hesablanacaq. Digər tərəfdən, Azərbaycanda saatlıq iş rejiminə keçidin müzakirə olunduğunu nəzərə alsaq, bu maaş ödənişlərinin beynəlxalq standartlara uyğunlaşmasına imkan verəcək", - deputat bildirib.

Bu vəsiqələr onlayn təqdim ediləcək

Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) bir sıra xidmətlərin (sənədlərin) təkmilləşdirilməsi üzrə layihə hazırlayıb. Bu barədə DİN-dən məlumat verilib.

Məlumatla görə, DİN vətəndaşların gündəlik həyatını asanlaşdırmaq, dövlət xidmətlərinin keyfiyyətini və əlçatanlığını artırmaq, o cümlədən ölkəmizin rəqəmsal transformasiya prosesini sürətləndirmək məqsədilə bir sıra xidmətlərin təkmilləşdirilməsinə dair təkliflər hazırlayıb.

Təkliflərdə şəxsiyyət vəsiqələrinin, ümumvətəndaş pasportlarının və sürücülük vəsiqələrinin alınması və yenilənməsi, həmçinin neqliyyat vasitələrinin qeydiyyatı üzrə ilkin sənədlərin qəbulu mərhələsinin rəqəmsallaşdırılması nəzərdə tutulmaqla vətəndaşlar həmin xidmətlər üzrə ilkin müraciətlərini dövlət qurumlarına getmədən, onlayn şəkildə də təqdim edə biləcəklər.

Bu təşəbbüs "ölkənin rəqəmsal hökumət" modelinin daha da güclənməsinə, dövlət xidmətlərinin keyfiyyətinin artırılmasına və vətəndaş məmnunluğuna xidmət edəcək, eyni zamanda BMT-nin Daxili İnkişaf Məqsədlərinə töhfə verəcək.

Baş həkimin ölkədən çıxışına qadağa qoyuldu

Naxçıvan Muxtar Respublikası Kəngərli Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının direktoru və baş həkimi Mehriban Abdullayevanın ölkədən çıxışına müvəqqəti məhdudiyyət tətbiq edilib. Məlum olub ki, xəstəxananın keçmiş mühasibi barəsində də cinayət işi açılıb.

Abdullayeva Mehriban Kamal qızının rəhbərlik etdiyi xəstəxananın dövlət büdcəsinə vergiyə görə 22 min manat, Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna isə 57 min manat vergi borcu yaranıb. Borcun ödənilməsinə təmin etmək məqsədilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Vergi Xidmətinin 2 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsi məhkəməyə müraciət edib.

Vergi orqanı tərəfindən borcun ödənilməsi üçün Mehriban Abdullayevaya beş gün müddət verildiyi, bu müddətdə ödəniş təmin olunmadığından onun ölkədən getmək hüququnun müvəqqəti məhdudlaşdırılması barədə qətnamə qəbul edildiyi bildirilib.

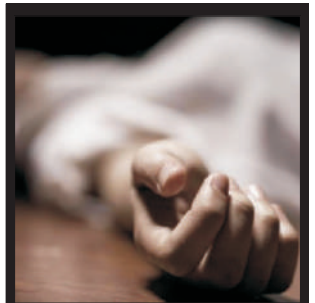
Məhkəmənin qərarına əsasən, 1986-cı ildə Şərur rayonunda anadan olmuş, Bakı şəhəri Yasamal rayonunda qeydiyyatda olan Mehriban Abdullayevanın borc tam ödənilənədək ölkədən çıxışına qadağa qoyulub.

Məhkəmə, həmçinin bildirib ki, bu tədbirin məqsədi rəhbər şəxsi cəzalandırmaq deyil, hüquqi şəxsin vergi öhdəliklərinin icrasını təmin etmək və rəhbəri borcun ödənilməsi üçün aktiv addımlar atmağa sövq etməkdir. Qərarda qeyd olunub ki, vergi borcunun yaranmasında rəhbərin təqsirli olub-olmaması bu halda hüquqi əhəmiyyət daşıyır.

Aşağı instansiya məhkəmələri Mehriban Abdullayevanın şikayətini təmin etməyib. Son olaraq Ali Məhkəməyə də Abdullayevanın kasasiya şikayətini təmin etməyib.

Qeyd edək ki, Mehriban Abdullayeva şikayətində xəstəxananın mühasibi barəsində cinayət işi açıldığını, özünün isə həmin iş üzrə yalnız şahid qismində cəlb edildiyini və borcun yaranmasında təqsirinin olmadığını bildirib.

Xəstəxananın keçmiş mühasibi barəsində mənimləmə ittihamı ilə cinayət işi açıldığı bildirilir.

Biləsuvarada qadın qətlə yetirildi

Biləsuvar sakini boğularaq öldürülüb, bəzi təfərrüatlar məlum olub. APA-nın cənub bürosunun verdiyi xəbərə görə, bir müddət öncə beyindəxili təzyiqdən öldüyü deyilən 1953-cü il təvəllüdlü Almaz Cəfərovanın qətlə yetirildiyi müəyyən edilib.

Polis əməkdaşları tərəfindən keçirilən tədbirlərlə onun boğularaq öldürüldüyü məlum olub. Qətl hadisəsində şübhəli bilinən gəlini 1995-ci il təvəllüdlü Gülbəniz Həsənzadə və gəlinin qardaşı 2000-ci il təvəllüdlü Qasim Həsənov polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılıblar. Faktla bağlı rayon prokurorluğunda araşdırma aparılır.

Bakıda məşhur mağazadan pul oğurlandı

"AZNUR" MMC-nin tabeliyində olan "Belaruski" mağazalar şəbəkəsinin filialından külli miqdarda pul oğurlanıb.

Teleqraf-ın əldə etdiyi məlumatla görə, mağazada fəhlə kimi çalışan Anar Məmmədov (ad-soyad şərtidir) müdir otağına qanunsuz daxil olaraq 36404 manat məbləği cinayət yolu ilə mənimləyib.

Seyfədən oğurladığı pulların bir qismini öz ehtiyacları üçün xərcləyən Anar Sabunçu rayonu ərazisində polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb. O, saxlanılan zaman cinayət əməli etiraf edib. Saxlanılan zaman üzərində 32900 manat olan təqsirləndirilən şəxs dəymiş zərərin qalan hissəsini "AZNUR" MMC-yə ödəyib. Bundan sonra zərərçəkmiş şəx A.Məmmədovdan şikayətçi olmayıb.

Nəsimi Rayon Məhkəməsinin hökmünə əsasən, 1999-cu il təvəllüdlü A.Məmmədovun azadlığı 3 il müddətinə məhdudlaşdırılıb.

“Partiya sədrliyindən istefamda bir çox səbəblər var”

Pənah Hüseyn siyasətdən getmədiyini açıqladı

Dekabrın 14-də Azərbaycan Xalq Partiyasının növbədənənar qurultayı keçirilib. Pənah Hüseyn sədrlikdən istefa verib və Qiyas Sadiqov partiya sədr seçilib. Pənah Hüseyn istefası və digər məsələlərlə bağlı “Yeni Müsavat”ın suallarını cavablandırır.

- Pənah bəy, qurucusu olduğunuz partiyanın sədrliyindən nə üçün istefa verdiniz?

- Bir il əvvəldən, Milli Məclisə sonuncu seçkilərdən sonra istefa məsələsini gündəmə gətirmişdim. O vaxt İdarə Heyətinin xüsusi qərarı oldu ki, bir ildən sonra bu məsələyə qayıdılacaq və növbədənənar qurultay çağırılacaq. Bir il ərzində mən mövqeyimi dəyişmədim və qurultay keçirib istefamı rəsmiləşdirdim. Bir çox səbəblər var. Xüsusən sonuncu parlament seçkilərində Milli Məclisdə təmsil olunmaq və müəyyən mənim də təbliğatçısı kimi çıxış elədiyim ümumi

siyasi kursun problemləri ilə bağlı hesab elədim ki, məsuliyyət daşıyan şəxslərdən biri olaraq özüm tərəfimdən istefamın qoyulması məntiqlidir. Həmçinin partiya rəhbərliyinin yenilənməsini istədim. İstefa qərarının üzərində təkid elədim. Mənə qurultay nümayəndələri təşəkkür elədilər, sədrlikdən getməyimi istəmədiklərini dedilər. Amma mən qərarımın üzərində qaldım. Qiyas Sadiqov da mənə sədrlikdən getməyimi istədiyini demişdi. Lakin mən qərarımı əsaslandırdım və partiyadaşlarım qərarının doğruluğuna inandılar. İstəyim həm də budur ki, Azərbaycan Xalq Partiyasının

təkcə Pənah Hüseynəndən ibarət olmadığı da öz təsdiqini tapsın.

- Digər bəzi müxalifət partiyalarının qurucu sədrliyi sədrlikdən getdikdə partiyanın qurucu lideri və ya fəxri lideri kimi qalıblar və fəaliyyətlərini bu şəkildə davam etdiriblər. Sizinlə bağlı bu təcrübə təkrarlana-caq?

- Bizim partiyada, qurultayda belə bir məsələ müzakirə olunmayıb və gündəmədə olmayıb, gündəmədə yoxdur.

- Bundan sonrakı partiya fəaliyyətiniz necə olacaq? Siyasətdə qalırırsınız?

- Təbii ki, siyasətdən uzaqlaşmıram. Mən bundan sonra Azərbaycan Xalq Partiyasının İdarə Heyətinin üzvü kimi fəaliyyətimə davam etdirəcəyəm.

- Niyə yerinizə məhz Qiyas Sadiqovun gəlməsini dəstəklədiniz?

- Qiyas Sadiqovla hələ 1988-ci ildən Xalq Cəbhəsi sıralarında olandan bir yerdəyik. Təcrübəsinə əminəm. Onun sədrliyə namizədliyi mənim tərəfimdən irəli sürülüb. Partiyanın quruculuğunda da birgə iştirak etmişik. Qiyas bəyin sədrliyində əminəm ki, həm indiyə qədər aparılan kurs davam etdiriləcək, həm də partiya yeni gənclərin gəlməsi təmin olunacaq. Hesab edirəm Qiyas Sadiqov bu işin öhdəsindən gələcək. Partiyanın siyasi kursu davam etdiriləcək.

- Yeni sədr sizin kölgünüzdə qalmayacaq?

- Bu vaxta qədər birinci müavin olanda da mənim kölgəmdə qalmayıb. Sədr kimi də kölgəmdə qalmaz. Sualınızda müəyyən təəssürat varsa, bu təəssüratın dağılması üçün nə mümkündür edəcəyəm. Ancaq hesab edirəm ki, bu, hər halda, daha çox Qiyas Sadiqovun özündən xeyli dərəcədə asılı olacaq.

- Gələcəkdə partiyanın sədrliyinə qayıtmağınız mümkündürmü?

- Mənim belə bir fikrim yoxdur. Məncə, belə bir məsələ gündəmə gəlməyəcək. Cəmiyyətdə yeni nəsil formalaşmış. Çox istərdim ki, növbəti seçkilərdə gənc nəsil təmsil olunsun.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

“Şərurlu İsfəndiyar”ın məhkəməsində Mehdiyev müzakirəsi

Dekabrın 15-də Binəqədi Rayon Məhkəməsində hakim Vüsal Tağıyevin sədrliyi ilə “Şərur MTK”-nın sahibi İsfəndiyar Axundov (Şərurlu İsfəndiyar) qarşı xüsusi ittiham qaydasında verilmiş şikayət ərizəsi üzrə məhkəmə prosesi davam etdirilib. Xüsusi ittihamçı “Progress 2016” MTK-nın həbsdə olan rəhbəri Emil Səməndərov İsfəndiyar Axundovun onu təhqir etməsi səbəbi ilə azadlıqdan məhrum etməklə cəzalandırılmasını tələb edir.

Ötən prosesdə AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun mütəxəssisi Nəzakət Qaziyeva ekspert rəyinin nəticəvi hissəsini elan edib. Ekspert bildirib ki, videodakı sözlər kəskin neqativ kimi qiymətləndirilsə də, təhqir deyil: “Videodakı sözlər təhqid kimi dəyərləndirilməlidir. Orada səslənən ifadələr ümumişlek sözlər səviyyəsindədir, lüğətimizdə də var. Yeni burada təhqir yoxdur”.

Xüsusi ittihamçı Emil Səməndərovun vəkili Asim Abbasov təqdim edilən rəyə kəskin etiraz edib. Qeyd edib ki, bundan əvvəlki rəyə də etiraz ediblər, amma bu dəfə rəy həm də yazılı formada məhkəməyə təqdim edilib. Həmçinin ötən dəfə səsləndirən rəylə indiki rəy arasında ziddiyyət var: “AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun hazırkı direktoru 2021-ci ildə təyin olunub. Həmin dövr ərzində AMEA-nın prezidenti, Dilçilik İnstitutunun direktoru və təqsirləndirilən şəxs arasında “Bermud üçbucağı” kimi əlaqə var. Hesab edirəm ki, rəy qərəzlidir. Məhkəmədən yazılı şəkildə etiraz bildirmək üçün vaxt istəyirəm”.

Təqsirləndirilən İsfəndiyar Axundovun vəkili Ülvi Nəsilbli buna etiraz edib: “Bu, sadəcə, məhkəmə prosesinin uzadılmasına xidmət edir”.

Hakim etiraz hüququnun olduğunu bildirib. İddiaçı tərəfə vaxt verilməsi barədə qərar qəbul edilib.

Qeyd edək ki, sözügedən dövr ərzində AMEA-nın prezidenti Ramiz Mehdiyev olub. Xatırladaq ki, İsfəndiyar Axundovu “Progress 2016” MTK-nın həbsdə olan rəhbəri Emil Səməndərov məhkəməyə verib. Buna əsas kimi Axundovun onu yekun məhkəmə qərarı olmadan dələduz adlandırmasını göstərib. Buna görə də İ.Axundov barəsində Cinayət Məcəlləsinin 147.2-ci (böhən) və 148-ci (təhqir) maddələri üzrə xüsusi ittiham qaydasında şikayət edilib. Xüsusi ittihamçı İsfəndiyar Axundovun qeyd olunan maddələrin sanksiyası həddində azadlıqdan məhrum edilməsini istəyir.

Mehdiyevlərin bankı “vuruldu” - ən çox şikayət ondan imiş

Mərkəzi Bank müştərilərin kütləvi şəkildə narazı qaldığı ASC-nin “Bank BTB” olduğunu açıqladı; sabiq PA rəhbərinin ailə üzvlərinə məxsus biznes ləğv oluna bilər

Azərbaycan Mərkəzi Bankı (AMB) bank xidmətləri bazarında müştəri məmnuniyyətini şikayət indeksi əsasında qiymətləndirib. Bu ilin noyabr ayında Azərbaycanda barəsində ən çox şikayət edilən bank “Bank BTB” ASC olub. Bu bankda şikayət indeksi 5.11-dir.

Növbəti yerləri “Yelo Bank” ASC (2.88) və “Unibank” ASC (2.34) bölüşür. Ən az şikayət olunan bank 0.31 indeksle “Paşa Bank” ASC-dir. Bu sırada “Bank Respublika” ASC 0.68 indeksle ikincidir. Cədvəldə yer almayan banklar üzrə ay ərzində AMB-yə şikayət daxil olmayıb.

Şikayət indeksi bankın müştərilərinə təqdim etdiyi xidmətlərin həcmi və əhatə dairəsini nəzərə alaraq, müştəri bazasına nisbətən daxil olan şikayətlərin proporsionallığı əsasında hesablanır. Şikayət indeksi hər bir bank üzrə şikayətlər üzrə bazar payının müştərilər üzrə bazar payına bölünməsi yolu ilə hesablanır. Bu göstərici vətəndaşların bank seçimi zamanı məlumatlı qərar verməsinə kömək məqsədi daşıyır

və aylıq əsasda dəyişə bilər.

Qeyd edək ki, ən çox şikayət olunan “Bank BTB” sabiq PA rəhbəri Ramiz Mehdiyevin oğluna məxsusdur. Bunu bir müddət əvvəl özü açıqlayıb ki, bank oğlu Teymur Mehdiyevin dir. Halbuki oğlu fəvqəladə hallar nazirinin müavini vəzifəsini tutub və qanunla biznes qurması qadağan idi. İndi isə işdən azad olunub və bankın əlindən alınması ehtimalı yüksəkdir. “Bank BTB” ASC həm də “BTB Leasing” ASC və “BTB Kapital İnvestisiya Şirkəti” ASC-nin təsisçisidir. Maliyyə hesabatlarına görə, “Bank BTB” ASC bu ilin yanvar-sentyabr aylarını 641 min manat zərərle başa vurub. Məlum olub ki, bu zərər ötən ilin eyni dövrünə nisbətən 30% çoxdur.

Xatırladaq ki, “Bank BTB” 2010-cu ildə yaradılıb. Onun nişanname kapitalı 71,45 milyon manatdır. Bankın səhmlərinin 76,74%-i Nigar Mehdiyevaya, 17,68%-i Rza Sadiq (Müşahidə Şurasının sədri), 5,58%-i isə Tükəzban Mahmudovaya məxsusdur. Nigar Mehdiyeva Ramiz Mehdiyevin gəlinidir. Rza Sadiq onun qardaşıdır.

Məlumatlardan aydın olur ki, ailənin kapitalı hüquqi ola-

raq gəlində, faktiki idarəetmə isə quda xəttindən gələn Rza Sadiqin əlində cəmləşdirilib. Rza Sadiq Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti (AzMİU) Mexanika kafedrasının müdiri olmuş İsmayıl Sadiqovun oğludur. İ.Sadiqov Nazirlər Kabinetində şöbə müdiri vəzifəsində də çalışıb.

Bu bankın həm göstəriciləri, həm ən çox şikayət olunması Mehdiyevlərin bu biznesinin

əlindən çıxacağı ehtimalını gücləndirir. Yeni bankın lisenziyasının ləğvi istisna deyil.

İqtisadçı Xəlid Kərimlinin fikrincə, sırf şikayət indeksinə görə hər hansı bankın bağlanması mümkün deyil. “Yeni Müsavat”a şərhində ekspert bildirir ki, AMB-nin bankların fəaliyyəti ilə bağlı məmnuniyyət indeksini açıqlaması bankların xidmətlərini təkmilləşdirməyə can atmasına gətirib çıxarır: “Hesab edirəm ki, bu, müştərilər üçün yaxşıdır. Banklar yalnız lisenziya tələblərinə cavab vermədikdə bağlana bilər. AMB-nin banklar qarşısında kapitalla, prudensial tədbirlərlə əlaqədar ciddi tələbləri var. Tələblər pozulduğu halda, AMB banklara zaman verir, bağlama ilə bağlı qərar isə daha sonra verilir. Hər hansı qaydanın pozulması bankın ləğvi üçün dərhal əsaslar yaratmır. AMB-nin belə bir istəyi yoxdur, çünki bu, ciddi surətdə narazılığa səbəb ola və bank sektoruna inamsızlıq yarada bilər. Sözügedən indeksə əsasən bankla bağlı hər hansı tədbirin görülməsi gözlənilən deyil. Şikayət indeksinin açıqlanması bankların idarəetmədə yanaşmanı dəyişməsi üçündür. Zənn pis xidmət müştərilərin itirilməsinə gətirib çıxara bilər. Bu

çərçivədə ən böyük sanksiya şikayət indeksinin elan edilməsidir”.

X.Kərimlinin sözlərinə görə, AMB sədri dəfələrlə mətbuat konfranslarında bildirib ki, hər hansı bankın problemli olması ilə razılaşmır: “AMB sədri hesab edir ki, bütün banklar normal tələblər çərçivəsində fəaliyyət göstərir. “Bank BTB”-nin səhmdarları ilə bağlı məsələ var. Səhmdarların müəyyən ailəyə məxsusluğunun bank üzərində qara kölgələr yaradıb-yaratmaması məsələsinə gəlincə, səhmdarların problemləri bankın gələcəyi ilə bağlı inkişaf problemləri yarada bilər. İstənilən halda, səhmdarın problemi olsa da, bank rahat şəkildə fəaliyyət göstərə bilər. Səhmdarlar problem yaşasa da, hətta onlara cinayət işi açılarsa belə, bu, bankın fəaliyyəti üçün problem deyil. Əsas qüvvə bankın İdarə Heyəti, Müşahidə Şurasıdır ki, onlar fəaliyyətini davam etdirir. Sırf şikayət indeksinə görə yox, digər məsələlərin bankın fəaliyyətinə problem yaratmaq ehtimalı var. Amma bu, iqtisadi və maliyyə məsələlərindən yox, siyasi məsələlərdən asılı olacaq”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

Kanslerdən “SSRİ-2” xəbərdarlığı

Aİmaniya kansleri Fridrix Merz Putinin aqressiv xarici siyasətinin Ukrayna ilə bitməyəcəyini deyib. Bu barədə o, dünən Ukrayna ilə bağlı müzakirələrin növbəti raundu zamanı söyləyib.

“Ukrayna məğlub olarsa, Putin dayanmayacaq. Putin Avropada sərhədlərin əsaslı şəkildə dəyişdirilməsində və Sovet İttifaqının keçmiş sərhədləri daxilində bərpasında maraqlıdır. Vaxtilə bu imperiyanın tərkibində olmuş ölkələr üçün, hərbi təcavüz də daxil olmaqla, böyük təhlükə var”, - kansler xəbərdarlıq edib. Eyni zamanda o, Ukrayna ətrafındakı vəziyyəti 1938-ci ilə, 2-ci Dünya müharibəsinə gətirən hadisələrlə müqayisə edib.

Hərçənd ötən həftə Rusiya prezidenti və onun sözcüsü Dmitri Peskov belə bir planın varlığını təkzib ediblər. İnandırıcı görünmək üçün onu da qeyd ediblər ki, SSRİ-nin bərpası artıq mümkün deyil və guya bu cür söhbətlər hələ üstəlik, MDB-ni “aşağılamaq” cəhdidir. İndi kimə inanaq?

Əlbəttə, “şər deməsən xeyir gəlməz”. Ən yaxşı məsləhətçi isə zənnimizcə, yaxın 100-105 ilin tarixi və onun təcrübəsidir...

Aydındır ki, I Pyotr sevdalısı Putinin ürəyinin dərinliyində bu xüsusda hansısa niyyəti qalırsa belə, bunu açıq şəkildə, özü də Ukraynaya qarşı işğalçı müharibə gedə-gedə və kimisə “ürküdərek” bəyan edəsi deyil. Əks halda, ən azı, Kremlin guya Ukraynaya sırf rusdilli əhalinin “pozulan hüquqlarını” qorumaq üçün girdiyi haqda nağıl bir daha puç olacaq. Onsuz da realığı bilən bilir.

Unutmayaq, Rusiya beynəlxalq sənədlərdə öz prezidentinin imzasını yeri gələndə asanca ciddiyyə almayan bir dövlət. 1994-cü il Budapeşt sənədi ilə Ukraynanın suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə zəmanət vermisi ölkələrdən biri məhz şimal qonşumuz idi. Əgər Moskva dünyanın düz vaxtında öz yazılı vədinə əməl eləməyib-sə, Krımı (2014), ardınca Ukraynanın digər torpaqlarını işğal edib-sə, Ukrayna üçün kapitulyasiya sənədinin imzalanması ilə beynəlxalq hüququn rəsmən ayaqaltı olacağı halda nə baxır?

“Sülh naminə” Ukraynanı öz ərazisi Donbasdan çıxmağa vadar eləməyin adı məhz budur - BMT Nizamnaməsinin, pis-yaxşı oturuşmuş 80 illik beynəlxalq hüquq sisteminin dəfn edilməsi! O halda Putin niyə də dayansın və yaxud şirniklənsin? ABŞ zəmanət verə bilərmə ki, bir müddət sonra özünə gəlib toparlanan Rusiya bu dəfə Dnestryanı bölgə daxil, Moldovani “udmağa” cəhd etməyəcək? Daha sonra Qazaxıstanın şimal bölgələrinin üzərinə getməyəcək? Axı Moskva SSRİ-ni hansısa şəkildə heç vaxt bərpa etməyəcəyi barədə heç kimə zəmanət verməyib. Quru söz, bəyanat ayrı...

Doğru, Rusiyanın postsovet ölkələri ilə bir sıra ikitərəfli müqavilələri, başqa yazılıq anlaşmaları var. Onlardan biri də İlham Əliyev və Vladimir Putinin imzaladığı Moskva Bəyannaməsidir (22.02.2022). Ancaq biz həmin sənədin necə işlədiyini, lap dəqiqi, necə işləmədiyini rus “sülhməramlı” kontingentin Qarabağda çıxardığı hoqqalardan əyani gördük.

Odur ki, nə alman kanslerin xəbərdarlığını qəribçiliyə salmağa, nə də Putinin vədinə arxayın olub rahat yatmağa gerek var. Bu, “Rusiyanın sərhədləri olmur”, “Rusiyanın yeganə etibarlı müttəfiqi onun ordusudur” deyən Putin. Qısa, “qızıl orta” məsələsi.

O səbəbə işimizi bütün hallarda möhkəm və etibarlı tutmalı, dost-müttəfiqlərin sayını artırmalı, özəlliklə strateji müttəfiqlərimiz - qardaş Türkiyə və nüvə dövləti Pakistanla bütün sferalar üzrə, ələlxüsüs hərbi sahədə əlaqələrimizi durmadan dərinləşdirməliyik. Ki, Azərbaycan qarşı bəd niyyətdə olanlar həmin niyyətləri həyata keçirməzdən qabaq iki dəfə düşünsünlər, gələcəkləri varsa, görəcəkləri də olacağını yaxşıca fərq eləsinlər, qarşılarında kimləri görəcəklərinə bəri başdan əmin olsunlar...

□ **Z.SƏFƏROĞLU**

Kəçmiş deputat Nairə Zöhrabyan Azərbaycanın ünvanına böhtanlar yağdırıb. Onun “Hraparak”-a verdiyi geniş müsahibədə səsləndirdiyi absurd ittihamlardan biri odur ki, guya “Bakı qalasında işgəncə verilən həmvətənləri” var. Eks-deputat bildirib ki, Bakıda mühakiməsi davam edən Vigen Euljeyanın həyat yoldaşı ilə danışib: “O, artıq əri ilə heç bir əlaqəsi olmadığını, sonuncu dəfə danışanda ərinin artıq danışa bilmədiyini, ona Bakı qalasında dərman verilmədiyini və yalnız bəzən çay verildiyini dedi”.

Ümumiyyətlə, Azərbaycanda məhkəməsi davam edən erməniyəli hərbi cinayətkarların işgəncəyə məruz qalması, dərman və qida verilməməsi kimi şər-böhtan dolu bəyanatlar heç zaman ayaq açıb yerimir. Çünki indiyə qədər bu barədə hər hansı fakt yoxdur. Məhkəmə prosesində iştirak edən Araq və dəstəsinin zahirı görünüşündən də agah olur ki, onlar fiziki cəhətdən özlerini yaxşı hiss edirlər. Dərmanlı qalan məhbusun üz-gözündən halsızlıq tökülməlidir.

Ermənistanda və bəzi Avropa təsisatlarında Azərbaycana qarşı hərbi canilərlə bağlı çirkin kampaniya aparılır. Onları gah “siyasi məhbus”, gah da “hərbi əsir” adlandırırlar. Bu dəfə də ictimaiyyətin yaxşı tanıdığı Zöhrabyan sərəmsəlməyə başlayıb. O, Ermənistanın AŞ PA-dakı nümayəndə heyətinin keçmiş üzvüdür.

Zöhrabyan yalan danışdığını bildiyi halda, nə üçün Bakıda həbsdə olan erməniyə guya dərman verilmədiyini iddia edir?

Hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu “Yeni Müsavat”-a deyib ki, keçmiş deputat

Nairə Zöhrabyanın Azərbaycan haqqında səsləndirdiyi fikirlər böhtandan başqa bir şey deyil: “Onun “Hraparak”-a verdiyi müsahibədə Bakıda məhkəmə qarşısına çıxarılan erməniyəli şəxslərə guya işgəncə verilməsi, onlara dərman və qi-

prosesi davam edən hər hansı məhbusun işgəncəyə məruz qalması və ya zəruri tibbi yardımdan məhrum edilməsi barədə heç bir sübut yoxdur. Əksinə, məhkəmə prosesində iştirak edən şəxslərin zahirı görünüşü onların sağlam, fiziki

can torpaqlarında illərlə hərbi cinayət törətmiş şəxslərin “siyasi məhbus” və ya “hərbi əsir” kimi təqdim etmə cəhdi ortalıqdadır: “Zöhrabyanın çıxışları da bu kampaniyanın davamıdır. Ən qəribəsi isə budur ki, Zöhrabyan özü

Zöhrabyandan Bakıya həyasız böhtan - “axçı” nə istəyir?

Novella Cəfəroğlu: “Özü yaxşı bilir ki, söylədiyi ittihamlar yalandır”

da verilmədiyi iddiaları nəinki absurd, eyni zamanda tamamilə əsassız olan böhtandır. Bu böhtanlar Azərbaycanı ləkələmək məqsədilə ortaya atılmış uydurmalarıdır. Yalandan deyir ki, Vigen Euljeyanın həyat yoldaşı ilə danışmış və onun sözlərinə görə, ərinə düzgün qayğı göstərilməyib. Amma bu iddialar faktlarla üst-üstə düşmür. Azərbaycanda məhkəmə

cəhətdən normal vəziyyətdə olduğunu göstərir. Əgər həqiqətən də belə olsaydı, üzgözündə halsızlıq, zəiflik dərhal görünərdi. Bu, sadəcə olaraq, Ermənistanda və bəzi Avropa institutlarında Azərbaycana qarşı qurulan çirkin informasiya kampaniyasının bir hissəsidir.

Hüquq müdafiəçisi bildirir ki, işğal edilmiş Azərbay-

yaxşı bilir ki, söylədiyi ittihamlar yalandır. O, Azərbaycan həbsxanalarının şəraitini, məhbusların tibbi və sosial təminatını bilib-bilə mənasız, uydurma iddialar səsləndirir. Ermənistanın AŞ PA-dakı keçmiş nümayəndəsi kimi o, artıq beynəlxalq hüquq normalarını və məhkəmə proseslərinə hörməti də yaxşı bilməlidir. Amma görünür, məqsəd yalnız Azərbaycana qarşı siyasi təzyiq və böhtan kampaniyası aparmaqdır. Bu tip sərəmsəlmələr bir daha göstərir ki, bəzi şəxslərin və institutların məqsədi həqiqət yox, ideoloji manipulyasiyadır. Azərbaycan hüquq sisteminin şəffaflığı və məhkəmə proseslərinin düzgünlüyü isə bu yalanları heç zaman təsdiqləmir. Və Azərbaycan ictimaiyyəti belə uydurma ittihamlara heç vaxt inanmayacaq”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV, Musavat.com**

Rus ordusuna qoşulan azərbaycanlıları hansı cəza gözləyir...

Rusiyaadakı bəzi azərbaycanlıların sosial şəbəkələr vasitəsilə Azərbaycandan şirnikləndirici vədlərlə Rusiya üçün Ukraynada gedən müharibəyə adam cəlb etdikləri barədə məlumatlar yayılıb.

Son günlər Rusiya tərəfindən vuruşan azərbaycanlıların həlak olması ilə bağlı xəbərlərin artması diqqətləri bu məsələyə yönəldib.

Bir çox ekspertlər qanunsuz əməllərlə məşğul olan şəxslər haqda ölçü götürülməsini təklif ediblər.

Modern.az-a açıqlamasında **Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin üz-**

siyə və Ukrayna vətəndaşı olan azərbaycanlılar təbii olaraq, o ölkələrin qanunlarına riayət etməlidirlər. Orada müvəqqəti yaşayanlar, iş dalınca gələnlər isə konfliktə qoşulmamasını istəyərdim. Eyni zamanda kimlərsə burada kommersiya xarakterli fəaliyyət göstərməsini məqbul hesab etmirəm. Azərbaycan müharibə ağısını görüb və bu ağrı hələ də hər bir ailənin içərisindədir. Müharibə dəhşətli bir şeydir və mən Rusiyaya oxumaq, işləmək üçün gələnlərin savaşa qoşulmasını istəməzdim. Onsuz da dünya bu gün o müharibənin tezliklə bitməsinə çalışır. Gələnlər müharibənin bitəcəyinə ümid edirlər. Amma eyni zamanda bizim xalqdan olan kimlərsə müharibəyə çağırış etmələri, soydaşlarımızın bir hissəsini hərbi konfliktə qoşması düzgün deyil”.

Parlamentari vurğulayıb ki, qanunsuz əməllərlə məşğul edən şəxsləri ağır cəzalar gözləyir: “Qanunlarımıza görə, Azərbaycan vətəndaşları ölkə xaricində hərbi münacişələrdə iştirak etsələr, onları Azərbaycan məhkəmə gözləyir. Bu, ağır cinayət sayılır və təsdiqini taparsa, ölkəmizin qanunları qarşısında həmin adamlar cavab verəcəklər. Təşkilatçılıq

edənlər də cinayət məsuliyyəti daşıyacaqlar. Hər bir azərbaycanlının arzusu Ukrayna-Rusiya müharibəsinin bitməsi, sülhün, əmin-amanlığın bərpa olunması və bu iki qardaş xalq arasında münasibətlərin yaxşılaşmasıdır. Qoy, həmin ölkələrə gedən azərbaycanlılar yerli əhali ilə birlikdə dinc yaşayış içərisində olsunlar”.

Hərbi ekspert Ədalət Vərdiyev qeyd edib ki, Azərbaycan vətəndaşlarının digər ölkə ərazisində silahlı birləşmələrin tərkibinə daxil olması və döyüş əməliyyatlarında iştirakı mövcud qanunvericilikdə qadağandır və cinayət məsuliyyəti yaradır: “Görünür, mövcud cəzaların sanksiyasının daha az olması bir çoxları bu yanlış hərəkətdən cəkindirmir. Hesab edirəm ki, bu məsələdə hüquqşünaslar fikir bildirməli, daha sərt sanksiyalar qanunvericilikdə öz əksini tapmalıdır. Məsələnin bir də təbliğat tərəfi var. Konfliktə iştirak edənlər və onları müharibəyə cəlb edənlər barəsində daha sərt tədbirlər görülməlidir. Təbliğat daha da gücləndirilməlidir”.

Ekspert vurğulayıb ki, bir çoxları müəyyən məbləğ qarşısında gedib Rusiya tərəfindən işğalçı müharibədə iştirak edirlər: “Onlar Ukrayna xalqının iztirablarını artırmaqla Azərbaycanın qalib ölkə nüfuzuna kifayət qədər ziyan vururlar”.

Rusiyada azərbaycanlılara qarşı növbəti hücum dalğası başlayıb. Soydaşlarımızın əmlaklarına ziyan vurulması, həbsi, zorakılığa məruz qalması ilə bağlı yayılan növbəti xəbərlər narahatlıq yaradır. Üstəlik, həbsdəki azərbaycanlılara qarşı elan olunmuş saxta ittihamların dəyişdirilməməsi suallar doğurur.

Növbəti həbslərin xüsusiən də ötən ilin 25 dekabrında Azərbaycanın mülki təyyarəsinin vurulması və çoxsaylı günahsız insanlarımızın həlak olması, yaralanması ilə nəticələnən dəhşətli hadisənin il-dönümü ərəfəsində baş verməsi təsadüf hesab oluna bilməz. Rusiya tərəfinin üzrxahlığının ardınca günahkarların cəzalandırılacağı gözləndiyi halda, şimal qonşumuzda anti-Azərbaycan mövqelərin daha çox baş qaldırdığını görürük, Voronejdə baş verənlər də buna sübutdur.

Bugünlərdə Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzinlə görüşüb. Prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyev X sosial şəbəkə hesabında paylaşım edərək bildirmişdi ki, görüş zamanı ikitərəfli, regional və beynəlxalq məsələlərlə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Xatırladaq ki, H.Hacıyev dekabrın əvvəlində Brüssel səfəri zamanı "EU Today"ə müsahibəsində ötən ilin dekabrında Azərbaycan məxsus təyyarənin Rusiya səmasında vurulmasından sonra müəyyən emosionallığın və yalnız anlaşılmalardan olduğunu, lakin rəsmi Bakının narahatlıqlarının Düşənbədə liderlər səviyyəsində müzakirə edildiyini bildirib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan Rusiyadan 4 məsələni tələb edirdi: rəsmi olaraq üzr istənilməsi, qəzanın hərtərəfli araşdırılması, məsuliyyət daşıyanların ədalət qarşısında cavab vermələri və kompensasiya ödənilməsi. "Bu məsələlər həll olunan zaman, biz yanlış anlaşılmalara səhifəsini çevirəcəyik və iki ölkə arasında normal qonşuluq münasibətlərini davam etdirəcəyik", - Hikmət Hacıyev qeyd edib.

Göründüyü kimi, rəsmi Bakı normal qonşuluq münasibətlərinə sadıqlığını nümayiş etdirir.

Rusiya mediası, ayrı-ayrı ekspertləri və hətta rəsmilərdən Cənubi Qafqazla bağlı sərt ritorikanı davamlı şəkildə müşahidə etməkdəyik. Azərbaycan və Ermənistanın ikitərəfli formatda sülh danışıqlarını davam etdirməsi, müxtəlif razılaşmalara imza atmaları Rusiyada birmənalı qəbul olunmur, tez-tez üçtərəfli komissiyaları və 2020-ci ilin 10 noyabr bəyanatını xatırladırlar. Xüsusilə də Ermənistanın Avropa İttifaqına can atmasını, müxtəlif sənədlər imzalamasını rəsmi Moskva həzm edə bilmir. Hər zaman özünə forpost hesab etdiyi ölkənin bu gün əldən çıxması Kreml qıcıqlandırır. Bu arada bəlli olub ki, Avropa İttifaqına üzv

ölkələrin xarici işlər nazirləri bugünkü iclasda Ermənistan məsələsini müzakirə edəcəklər. Musavat.com xəbər verir ki, bunu jurnalistlərə Aİ-nin xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti Kaya Kallas bildirib. "Gələn il Ermənistanda seçkilər keçiriləcək. Bu gün biz bu məsələdə Ermənistanla necə kömək edə biləcəyimizi

edə biləcəyi haqda beynəlxalq ekspertlər də xəbərdarlıq edirlər. Doğrudanmı Rusiya Ukraynadan sonra Azərbaycana hücum edə bilər?

Deputat Pərvanə Vəliyeva "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, belə təhlükəli məsələlər ehtimallar və fərziyyələr üzərində qurula bilməz: "Sualı fərqli də qoya bilərik. Hər hansı bir ölkə niyə Azərbaycana hücum et-

reydləri təkcə azərbaycanlılara qarşı deyil. Amma etiraf edək ki, iki ölkə arasında hər hansı gərginlik yaranan kimi, həmvətənlərimizə qarşı müxtəlif bəhanələrlə təzyiqlər artır. 2025-ci ilin əvvəllərindən etibarən Rusiyada mühacirlərlə bağlı bir sıra yeni qaydalar qüvvəyə minib. Bu qaydalar xarici vətəndaşların ölkə ərazisində qalma müddətini, qeydiyyat sistemini və iş icazələri

Ukraynadan sonra hədəfdə Azərbaycan?

Rusiya yeni hücum dalğası başladıb; **deputat:** "İstənilən dövlət ölkəmizlə əməkdaşlıqda maraqlı olmalıdır, nəinki..."

müzakirə edəcəyik. Ermənistan xaricdən müdaxilənin qarşısının alınması üçün bizə müdaxilə edib", - deyərək Kallas qeyd edib. K.Kallas bundan əvvəl də 2026-cı ildə Ermənistanda keçiriləcək parlament seçkiləri ərəfəsində Rusiyanın dezinformasiya kampaniyasını gücləndirəcəyini söyləyib. Sözsüz ki, Rusiya bu əməkdaşlığa biganə qalmayacaq. Odur ki, Kreml hansısa məqamda hərəkətə keçə bilər. Xüsusilə də seçkiqabağı Nikol Paşinyana qarşı hansısa sürprizlərin olacağı istisna edilmir. Bu mənada güman olunur ki, Rusiya Avropa İttifaqına can atan Ermənistanla haqq-hesab çəkməyi planlaşdırır. Zəngəzur dəhlizinin - Tramp marşrutunun 99 illik ABŞ şirkətinə icarəyə verilməsi barədə razılaşma, Ermənistanın Qərba yönəlik retransları Kremlə aşkar şəkildə qəzəbləndirib. Amma ölkəmizə qarşı da münasibət bəllidir. Bir neçə ay sonra Duma üzvləri səviyyəsində "Qafqaz dağlarını aşım", Azərbaycana hücum etmək çağırışları edənlərin ölkəsindən təhlükələr gözləmək mümkün görünür, tarixin acı təcrübələri də bunu deyir. Hazırda Ukrayna ilə müharibə aparan Kremlin bu savaşı başa çatdırandan sonra Azərbaycana, bütövlükdə Cənubi Qafqaza doğru hərəkət

sin ki? Bunun üçün hansısa zəmin varmı? Görürük ki, buna heç bir əsas yoxdur. Azərbaycan güclü ölkədir, beynəlxalq birlik tərəfindən hesablaşılan dövlətdir. Azərbaycan müstəqil və milli maraqlara əsaslanan pragmatik siyasət yürüdən ölkədir. İstənilən ölkə Azərbaycanla əməkdaşlıqda maraqlı olmalıdır, nəinki ziddiyyətlərdə. Ölkəmiz bütün qonşularla normal münasibətlərin saxlanılmasında maraqlıdır. Xarici siyasət prioritetlərimizdən biri də qonşularla əməkdaşlığın gücləndirilməsidir, Rusiya ilə də həmçinin".

P.Vəliyeva xatırladı ki, ölkə rəhbərlərinin bir neçə ay öncə Düşənbədəki görüşü pozitiv oldu: "Azərbaycan Rusiya səmasında vurulan təyyarəmizlə bağlı dövlətimizin haqlı tələblərinin yerinə yetirilməsini gözləyir. Bu məsələlər tam həll olunduqdan sonra iki ölkə arasındakı narahatlıq tam aradan qalxmış olacaq". Deputat təyyarə olayının ildönümündə Rusiyadakı azərbaycanlılara qarşı basqıların yenə artdığını da təsdiqlədi: "Bugünlərdə Rusiyada yaşayan azərbaycanlı mühacirlərə qarşı təzyiqlərin artdığını mediadan izləyirik. Son illər miqrantlarla bağlı qanunvericiliyin sərtləşməsi, yoxlamaların artması həmvətənlərimizdən də yan keçmir. Polisin

nin verilməsini ciddi nəzarət altına alır. Yeni qaydalara görə, Rusiya ərazisində bir il ərzində qalma müddəti maksimum 90 günə məhdudlaşdırılıb. İş icazələrinin verilməsi də sərtləşdirilib".

Kremlin Ermənistanla bağlı planlar hazırladığına gəldikdə, P.Vəliyeva da hesab edir ki, seçkilər yaxınlaşdıqca Ermənistanda Avropa İttifaqı - Rusiya rəqabətinin daha da qızışacağını, gərginliyin artacağını proqnozlaşdırmaq çətin deyil: "Bu gün Ermənistan həm KTMT-yə üzv kimi iqtisadi fəaliyyətdə və ticarətdə güzəştlərdən yararlanır, həm də Avropa İttifaqı ilə strateji tərəfdaşlıq sazişi imzalayır. Avropa İttifaqı hər vasitə ilə Paşinyan hökumətinin gücləndirilməsi üçün addımlar atır. Məhz o səbəbdən bu gün Ermənistandakı kütləvi həbslərə, kobud insan haqları pozuntularına göz yumurlar. Həmçinin sanksiyalara məruz qalan malların Ermənistan vasitəsilə Rusiyaya göndərilməsi Qərb ölkələrinə məlum olsa da, susmağa üstünlük verirlər. Rusiya isə asanlıqla Ermənistanı güzəştə getmək istəməyəcək. Moldovadan sonra Al-Rusiya rəqabətinin növbəti dayanacağı Ermənistan olacaq".

✉ **E.PASASOY,**
"Yeni Müsavat"

Bakı Təşəbbüs Qrupundan Belçikaya etiraz

Bakı Təşəbbüs Qrupunun (BTQ) müstəmləkəçi ölkələrin işğal etdiyi ölkələrdə törətdiyi vəhşiliklərlə bağlı araşdırmaları davam edir. Bu barədə APA-ya BTQ-dən bildirilib.

"Faktlar sübut edir ki, ən qəddar, insanlıq adına ləkə olan cinayətlər Belçika kralları tərəfindən törədilib.

Belçika müstəmləkəçiliyi Avropa imperiyaları içərisində yeganə şəxsi monarx mülkü olması, misli görünməmiş sistemli vəhşilik və irqi alçaltma təcrübələrinin açıq şəkildə Avropanın mərkəzində təkrarlanması ilə digər müstəmləkəçilik modellərindən kəskin şəkildə fərqlənən ən qaranlıq və utancverici nümunələrdən biri kimi tarixdə yer almışdır. Bu qaranlıq və utancverici səhifələrindən biri də "insan zooparkları"dır", - məlumatda bildirilib.

Belə ki, 1897-ci ildə II Leopoldun şəxsi təşəbbüsü və əmri ilə Konqodan zorla gətirilən 267 konqolu insan Brüsselin Tervüren bölgəsində keçirilən Dünya Sərgisində "canlı eksponat" kimi nümayiş etdirilmişdir. Onlar Avropanın soyuq havasında, yarıçılpaq vəziyyətdə, taxta hasarların arxasında heyvan kimi tamaşaçıların seyr obyektinə çevrilmiş, ləyaqətləri ayaqlar altına atılmışdır. Bu barbar nümayiş nəticəsində ən azı yeddi konqolu - o cümlədən uşaqlar - pnevmoniya, qrip və digər xəstəliklərdən dəhşətli əzablar içində can vermiş, cəsədləri isə gizlicə basdırılmışdır. Beləliklə, II Leopoldun "sivilizasiya missiyası" adı altında qurduğu bu insan zooparkı Avropanın mərkəzində açıq-aşkar irqi alçaltma və soyqırımın simvoluna çevrilib.

İnsan zooparkının yerləşdiyi Tervüren ərazisində sonradan daimi muzey təsis edilmişdir. Əvvəlcə "Konqo Muzeyi" sonralar isə "Mərkəzi Afrika üzrə Kral Muzeyi" müstəmləkəçi ideologiyasının təbliğat mərkəzi kimi fəaliyyət göstərmişdir. 1958-ci ildə Brüsseldə təşkil olunan Expo 58 Ümumdünya Sərgisi çərçivəsində də eyni xarakterli insan nümayişi təkrarlanmışdır. Bu dəfə Konqodan gətirilən 598 nəfər - 273 kişi, 128 qadın və 197 uşaqlardan ibarət 183 ailə - yenidən "canlı eksponat" statusunda Avropa ictimaiyyətinə təqdim edilmişdir. Beləliklə, 1897-ci ildə Tervürəndə təşkil olunmuş ilk "insan zooparkı" təcrübəsi heç də təsadüfi və ya müvəqqəti hadisə deyil, Belçika müstəmləkəçilik siyasətinin strukturuna dərin kök salmış sistemli, institutionallaşmış və uzunmüddətli tərkib hissəsini təşkil etmişdir. Bu praktika, irqi iyerarxiya və "sivilizasiya missiyası" ideologiyasının vizual təəcəssümü olaraq, XX əsrin ortalarına qədər davam etdirilmişdir", - məlumatda deyilir.

O da bildirilib ki, 1959-1962-ci illərdə Belçikanın müstəmləkə idarəçiliyi altında olmuş Burundi, Konqo və Ruanada ərazilərində ağdərili atalar və qaradərili analardan doğulmuş təxminən 20 min uşağın ailələrindən zorla ayrılaraq Belçikaya aparıldığı və övladlığa verildiyi barədə faktlar mövcuddur. Bu uşaqların köçürülməsi valideynlərin razılığı olmadan həyata keçirilib və onların ailə bağlarının, kimliklərinin və mədəni mənsubiyyətlərinin ciddi şəkildə pozulmasına səbəb olub: "Sadalanan hallar Belçikanın müstəmləkəçilik siyasətinin sistemli şəkildə irqçi yanaşmalara, insan hüquqlarının pozulmasına və insan ləyaqətinin tapdalanmasına əsaslandığını açıq şəkildə nümayiş etdirir".

Məlumatda mənbənin BMT-nin 2019-cu il tarixində dərc edilmiş Afrika Mənşəli Xalqlar üzrə Ekspertlərdən İbarət İşçi Qrupunun Hesabatı olduğu da vurğulanıb.

Məlum olduğu kimi, Azərbaycanın Daxili Qoşunlarının tabeçilik prinsipi dəyişib. Bundan sonra bu struktur Prezidentə tabe olacaq. Məsələ Milli Məclisdə üçüncü oxunuşda qəbul olunan "Azərbaycan Respublikasının Daxili Qoşunları haqqında" yeni qanun layihəsində öz əksini tapıb.

Milli Məclisin qəbul etdiyi yeni qanun layihəsində tabeçiliklə yanaşı başqa dəyişikliklər də əksini tapıb. Belə ki, Daxili Qoşunlara polis kimi şübhəli şəxsləri saxlamaq, həbs etmək səlahiyyəti verilir. Həmçinin Daxili Qoşunlara kütləvi iğtişaşların və ictimai qaydanın qrup halında pozulmasının qarşısını almaq səlahiyyəti verilib. 1994-cü ildə qəbul olunan qanunda Daxili Qoşunların icazəsiz mitinglərin qarşısını alması qadağan idi.

Milli Məclisin komitə sədri Arzu Nağıyev BBC-yə deyib ki, Azərbaycan İkinci Qarabağ müharibəsində qalib gəlib və qanun köhnə olduğu üçün onu yeniləyiblər. O, Milli Məclisdə qanun layihəsini təqdim edərkən deyib: "Yeni qanun layihəsinin qəbulu ölkəmizin müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi və daxili sabitliyin təmin edilməsi baxımından zəruridir".

Yeni qanunda Daxili Qoşunların silahdan istifadə şərtləri genişləndirilib. Onların istifadəsinə elektroşok cihazları, rezin güllələr, xüsusi texnika əlavə edilib. Onlara odlu silahdan terror, girovgötürmə, silahlı basqın və qıyam hallarında istifadəyə icazə verilib. Daxili Qoşunlar son illərdə pandemiya dövründə polislə birgə xidmət aparıb. Lakin bununla bağlı müəyyən təhriflər

Daxili Qoşunların Prezidentə tabe edilməsindən əsas gözlənti

Yeni qanun ölkənin müdafiəsi üçün zəruridir; polkovnik: "Bu dəyişikliyi yozmaq düzgün deyil"

səsləndirilir. Bununla belə, qərarın texniki xarakter daşdığını deyənlər də var.

Bəs Daxili Qoşunların tabeçiliyi ilə bağlı yeni qanun üçün faydasınadır mı?

Azərbaycan Hərbi Polisi-nin sabiq rəisi, polkovnik Röv-

şən Məhərrəmov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Daxili Qoşunların Daxili İşlər Nazirliyinə deyil, birbaşa ölkə prezidentinə tabe olmasında qeyri-adi nə isə yoxdur. "Sadəcə olaraq, Daxili Qoşunlara yeni səlahiyyətlər verilir. Daxili Qoşunlar silahlı qüvvələrdə bir

qoşun növüdür. Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı isə ölkə Prezidentidir. Yeni qanun layihəsində Daxili Qoşunların funksiyasında xeyli dəyişikliklər nəzərdə tutulur. Səlahiyyətlərinin artırılması müsbət haldır. Belə bir praktika Avropanın bir sıra dövlətlərində də mövcuddur və müxtəlif adlarla adlandırılır. Türkiyədə Jandarm Qüvvələri var. Bunlar Azərbaycandakı Daxili Qoşunların yeni qanun layihəsində nəzərdə tutulan funksiyalarını yerinə yetirirlər. Odur ki, haqqında söhbət gedən yeni dəyişikliklər müsbət nəticə verə bilər. Bu dəyişiklikləri başqa istiqamətlərə yozmaq düzgün deyil".

Ekspert vurğuladı ki, qanunda nəzərdə tutulan dəyişikliklər operativlik baxımından işin xeyrinə olacaq: "Daxili Qoşunların komandanı lazım olanda operativ özü qərarlar verəcək. Sərbəst qərarlar qəbul edə biləcək. Bu yenilik ölkədə sabitliyin möhkəmlənməsinə töhfəsini verəcək".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

"Separatçıların İrəvandakı yuvaları da dağıdılmalıdır"

Elman Nəsirov

Qarabağdan köçüb Ermənistanda özünə yuva quran erməni separatçı quldurlar hər keçən gün revanşist ritorikaları gücləndirirlər. Musavat.com xəbər verir ki, keçmiş "artsax müdafiə ordusu"nın komandiri Samvel Babayan Ermənistan hakimiyyətini tənqid edən açıqlamasında Qarabağ məsələsinin guya "bağlanmadığını" iddia edib. Babayan erməni cəmiyyətini yeni qarşılıqlı psixologiyasına sürükləməyə çalışan açıqlamalar verib. O, öz çıxışında Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və regionda formalaşmış yeni siyasi reallıqları faktiki olaraq inkar edir, Qarabağdan köç etmiş ermənilərin geri qayıdışı mövzusunda yenidən siyasi manipulyasiya alətinə çevirir.

Samvel Babayandan bir neçə gün öncə isə separatçı dəstənin qondarma başçısı Samvel Şahramanyan sülhə qarşı olan faktiki olaraq yeni qarşılıqlı səsəyən çağırışlar edib.

Qarabağdan getmiş terrorçuların son günlər aktivləşməsi nə ilə bağlıdır? Paşinyan sülh məsələsində səmimiyyətsiz, Samvel Babayan kimi cinayətkarlarla bağlı tədbir görməli deyilmi? Samvel Babayan barəsində Azərbaycanda cinayət işi açıldığı məlumdur. Onu və onun kimilərini bir gün qandallamaq mümkün olacaqmı?

Deputat Elman Nəsirov Musavat.com-a bildirib ki, Ermənistanda revanşizm mövcuddur və onlar Azərbaycanla müharibə vəziyyətinə qayıtmağa əlverişli məqam axtarırlar: "Azərbaycana qarşı öz çirkin niyyətlərini yenidən həyata keçirməyə məqam axtarırlar və görünür ki, regionda, dünyada cərəyan edən siyasi proseslər kontekstində onlar bir qədər gözləmə mövqeyinə keçirlər, sonra fəallaşırlar. Situasiyaya adekvat olaraq passivlik və aktivlik göstərilir. İndi revanşistlər yenidən fəallaşmağa başlayıblar. Samvel Babayan, Samvel Şahramanyan və onların terrorçu "silahdaşları" da revanşistlərin sıralarında olanlardır. Onlar erməni cəmiyyətini xəyallara inandırmağa çalışırlar. Məqsədləri bütün cəmiyyətdə revanşizm əhvalını yaratmaqdır. Samvel Babayan-Samvel Şahramanyan cütlüyünə həm də yaqin ki, xaricdən göstəriş verilməyə başlayıb. Görünür, bu da separatçılarda bir arxayınlıq sindromu formalaşdırmağa başlayıb ki, belkə də qayıtdılar. Biz hesab edirik ki, Nikol Paşinyan və hökuməti bu vəziyyətə, separatçıların açıq-aşkar sülh prosesinə qarşı fəaliyyətə keçməsinə seyrci qalmamalıdır. Paşinyan hökuməti doğrudan da sülh müqaviləsini imzalamaqda maraqlıdırsa, onda sülh prosesinə arxadan zərbə endirən Samvel Babayanı, Samvel Şahramanyanı və onlar kimi ünsürləri həbs etməlidir. Həmin ünsürlər hüquqi müstəvidə cəzalarını almalıdır. Separatçıların Ermənistanda cürcəti belə qalmamalıdır. Onların qalması regionda sülhə əngəl olmaqla yanaşı, Nikol Paşinyan hakimiyyətinə də təhlükə mənbəyidir. Ona görə də Paşinyan nə qədər gec deyil, separatçı-terrorçu ünsürlərin Ermənistandakı yuvalarını dağıtmalıdır. Paşinyan bunu etməsə, Babayan və Şahramanyanı, onların terrorçu etraflarını həbsə atmasa, qarşıdakı parlament seçkilərində həmin separatçı quldurlar Ermənistanı qarşıdacaqlar. Paşinyan hökumətinin onlara qarşı hərəkətə keçməsinin vaxtı çatıb".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Paşinyan üçün seçkidə ən qorxulu ssenari

Erməni baş nazirə sui-qəsd təhlükəsi var - Bakıdan mesaj

Ermənistanda hakimiyyətin taleyini həll edəcək seçkilərə vaxt daraldıqca baş nazir Nikol Paşinyanın hakimiyyətdə qalıb-qalmayacağı ilə bağlı müzakirələr daha da çoxalır. Bir çoxları hesab edir ki, Paşinyanı seçkilərdə hakimiyyətdən kənarlaşdırmaq mümkün deyil, çünki bütün rəqiblərindən reytingi yüksəkdir. Ona görə də onu hakimiyyətdən uzaqlaşdıracaq yeganə faktor kimi erməni terrorunun işə salınması ola bilər. Yeni Paşinyan iqtidarının davam etməsinin qarşısını başqa cür almaq mümkün deyil.

Bu iddianı irəli sürənlər erməni terrorizminin yüz ildən artıq qanlı tarixi olduğunu, erməni terrorunun həтта lazım olanda ermənilərin özlərinə qarşı da təbiiq olduğunu xatırladırlar. Məsələn, çox da uzaq tarix olmayan 1999-cu il oktyabrın 27-də Ermənistan parlamentində həyata keçirilən terror aktı. Parlamentin iclası zamanı 6 nəfər silahlı şəxs zala daxil olaraq, deputat və nazirlərdən ibarət 50 nəfəri girov götürmüşdü. Zala daxil olan kimi terrorçular ilk olaraq baş nazir Vazgen Sarkisyanı və parlamentin spikeri Karen Demirciyanı qətlə yetirmişdilər. Bundan başqa, terror aktı zamanı vitse-spikerlər Ruben Miroyan, Yuri Baxşyan, deputatlar Armenak Armenakyan, Henrix

Abramyan, Mikael Kotanyan və ölkənin operativ işlər naziri Leonard Petrosyan da öldürülmüşdü. Hadisə yerinə gələn o zamankı Ermənistan prezidenti Robert Köçeryan terrorçu qrupun rəhbəri, "Daşnaksütyun" Partiyasının keçmiş üzvü Nairi Unanyanla birbaşa danışıqlar aparmışdı. Oktyabrın 28-i şəhər saatlarında girovları qrup şəklində azad edən terrorçular könüllü olaraq hüquq-mühafizə orqanlarına təslim olmuşdular. 8 nəfərin ölümündə, 7 nəfərin ağır yaralanmasında təqsirləndirilən terrorçular məqsədlərinin baş nazir Vazgen Sarkisyanı öldürərək ölkəni parçalamadan xilas etmək olduğunu iddia edirdilər.

Robert Köçeryanın o zaman ölkədə ümummillə matəm

elan etməsinə baxmayaraq, bir çox ekspertlər terror aktında onun rolunun olduğunu iddia edirdilər. Çünki parlamentdə baş verən terror aktı nəticəsində Köçeryan hakimiyyəti üçün təhlükə törədən, Köçeryan üçün ən ciddi nüfuzlu rəqib Vazgen Sarkisyan və Karen Demirciyan öldürülmüşdü.

İndi isə Robert Köçeryan prezident olmasa da yenə də revanşist terrorçu qüvvələrin lideri rolunda qalır.

Bu isə o deməkdir ki, vaxtilə Ermənistanda parlamentdə həyata keçirilən terror və buna bənzər terror aktı növbəti parlament seçkiləri öncəsi Nikol Paşinyana qarşı təkrarlana bilər.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə bu barədə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistanda Paşinyan komandasının apardığı təbliğat, müharibəyə yox deməsi, real Ermənistanla yaşamağın vacibliyini insanların beyninə yeritməsi istiqamətində apardığı fəaliyyət onun nüfuzunu qoruyub saxlayıb və bir qədər də artırıb: "Azərbaycanla əlaqələrin qurulması istiqamətində praktiki addımlar da Paşinyanın mövqelərini möhkəmləndirir. Bu vəziyyəti Paşinyanın rəqibləri, ona düşmən kimi yanaşan qüvvələr, xüsusən də cinayətkar keçmiş "Qarabağ klani", daşnaklar müşahidə edirlər və narahat olurlar. Erməni terrorunun yüz ildən artıq qanlı tarixi olduğunu, ən yeni tarixdə davam etdiyini, həтта ermənilərin özünə qarşı da qanlı cinayətlərə imza

atdığını nəzərə alsaq, hesab etmək olar ki, Paşinyana qarşı da terror planı qurula bilər. Seçkilərdə Paşinyana qalib gəlməyin mümkün olmadığına əmin olan düşmənləri onu terrorla aradan götürmək fikrinə düşə bilərlər. Erməni terroru üçün bu xarakterikdir. Ona görə də qarşıdakı seçkilərdə Nikol Paşinyan üçün ən ciddi təhlükə həyatına qarşı terror törədilməsi ehtimalıdır".

Ç.Qənizadə qeyd etdi ki, Ermənistan hazırda o qədər də sabitlik olmayan bir dövətdir, ölkədə revanşist qüvvələr var, xaricdən maliyyələşən anti-Paşinyan qüvvələri mövcuddur, Qarabağdan gəlmiş terrorçular fəaliyyətdədir: "Bütün bu qüvvələrin hamısı birləşib və onların mahiyyətində terrorçuluq dayanır, terror, sui-qəsd bu qüvvələrin təcrübəsində kifayət qədər geniş yer alıb. Bu baxımdan da bu dəfə erməni terrorunun erməni Nikol Paşinyanı hədəf alması tamamilə mümkündür. Çox güman ki, həmin qüvvələr "seçkilərdə qalib olmaq mümkün deyilsə, Paşinyanı fiziki aradan götürmək" variantı üzərində düşünürlər. Amma Paşinyan da o qədər sadələhv adam deyil, ona qarşı terror həyata keçirmək elə də asan deyil. Paşinyanın təhlükəsizliyinə böyük güclər yaqin ki, diqqət ayrırırlar və diqqət ayrılacaq. Onu gizli və açıq formada qoruyacaqlar. Amma yenə də hər şey ola bilər".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

İlsonu amnistiya - Prezidentdən böyük jest

2025-ci il “Konstitusiya və Suverenlik İli” elan edilib. Artıq ilin bitməsinə 15 gün qalıb. Bəs tədbirlər planında amnistiya aktının qəbulu da varmı? “Konstitusiya və Suverenlik İli”ndə 12-ci amnistiya reallaşa bilərmə? Ümumiyyətlə, amnistiyaya nə dərəcədə ehtiyac var? Əfv Komissiyasının üzvü Əliməmməd Nuriyev Qaynarinfo-ya açıqlamasında deyib ki, Yeni il və Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü münasibətilə amnistiya aktı imzalana bilər.

Onun sözlərinə görə, ilin sonunda bununla bağlı qərarın verilməsi gözlənilir: “Hazırda bununla bağlı məlumatlar yayılır. Milli Məclis tərəfindən amnistiya qərarı verilə bilər. 2025-ci il Azərbaycan Respublikasında “Konstitusiya və Suverenlik İli” elan edilib. Bu, Azərbaycanın həyatında böyük bir hadisədir. Bu il həm də Zəfərimizin 5-ci il dönümüdür”.

Qeyd edək ki, müstəqillik dövründə Azərbaycan parlamenti bir neçə dəfə amnistiya aktı qəbul edib. Hər amnistiya da fərqli səbəblərlə bağlı qəbul edilib, əsasən dövlət bayramları, mühüm tarixi hadisələr və ya ölkədəki vəziyyətlə əlaqədar olub. Onların arasında 1993, 1998, 2003, 2010, 2016 və 2021-ci illərdəki amnistiya aktlarını qeyd etmək olar. Bu amnistiyalar cinayətkarların cəzalarının yüngülləşdirilməsi və ya həbsxanalardan azad edilməsi məqsədilə tətbiq edilib.

Sonuncu dəfə Zəfər günü münasibətilə 2021-ci ildə am-

nistiya elan edilməsi haqqında qərar qəbul edilib. Həmin aktın 17 min 267 şəxsə şamil olunduğu müəyyən edilib. Bu qərar tətbiq olunan şəxslərin sayına görə indiyədək qəbul edilmiş ən geniş amnistiyadır. Amnistiyanın tətbiq olunduğu şəxslərdən 733-ü Vətən müharibəsinin iştirakçısı, 837-si qadın, 65-i yetkinlik yaşına çatmamandır.

Amnistiya qərarı azadlıqdan məhrumetmə yerlərində cəza çəkən 5971 məhkuma tətbiq edilib. Onlardan 2710 məhkum azadlıqdan məhrumetmə cəzasından azad olunub, 3261 məhkumun cəzasının çəkilməmiş müddəti 6 ay azaldılıb. Həmçinin azadlıqdan məhrum etmə ilə əlaqədar olmayan cəzalara məhkum edilmiş 8559 şəxsə amnistiya tətbiq edilib. Onlardan 5722 məhkum cəzadan azad edilib, 2837 məhkumun cəzası azaldılıb. Belə ki, azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasına məhkum edilmiş 1909, islah işləri cəzasına məhkum olunmuş 2471, ictimai işlər cəzasına məhkum edilmiş 86, cərimə cəzasına məhkum

edilmiş 1202 və digər cəzalara məhkum olunmuş 54 şəxs bu cəzalardan azad edilib. Şərti məhkum edilmiş, cəzasının çəkilməsi təxirə salınmış və cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmiş 62 məhkum barəsində də amnistiya tətbiq olunub.

Bundan əlavə, məhkəmələrin icraatında olan işlər üzrə 890, ibtidai istintaq orqanlarının icraatında olan işlər üzrə isə 1785 şəxsə amnistiya tətbiq edilib.

P.S. Qəzet çapa gedərkən məlum olub ki, Azərbaycan suverenliyinin bərpasının, Konstitusiyanın ali hüquqi qüvvəsinin ölkənin bütün ərazilərində bərqərar olunmasının xalqımızın ən böyük tarixi qələbəsi olduğunu nəzərə alaraq, humanizm və mərhəmət ənənələrinə sadıq qalaraq, cəzadan azad etmənin tərbiyəvi əhəmiyyətinə inanaraq, cəzadan azad oluna-cəq şəxslərin qanunlara dönmədən əməl edəcəklərinə və dövlətimizin inkişafına öz töhfələrini verəcəklərinə ümid edərək Prezident İlham Əliyev

amnistiya elan edilməsi təşəbbüsünü irəli sürüb.

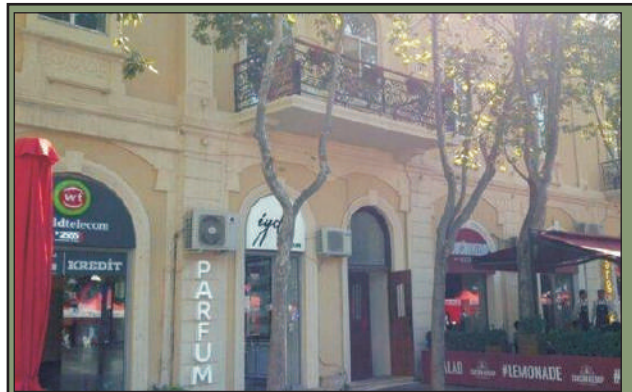
Amnistiya aktının layihəsinə əsasən, Azərbaycanın suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması uğrunda aparılan döyüş əməliyyatlarında, o cümlədən Vətən müharibəsində və 2023-cü il sentyabrın 19-20-də keçirilmiş antiterror əməliyyatında iştirak etmiş şəxslərin, eləcə də bu əməliyyatlarda həlak olmuş və ya xəbərsiz itkin düşmüş şəxslərin yaxın qohumlarının, Ermənistanın mülki əhaliyə qarşı hərbi təxribatı nəticəsində əlil olmuş şəxslərin, habelə qadınların, 60 yaşına çatmış şəxslərin, cinayət törədərək yetkinlik yaşına çatmayanların və digər şəxslərin cəzadan və ya cinayət məsuliyyətindən azad edilmələri nəzərdə tutulur.

Bununla yanaşı, layihəyə əsasən, böyük ictimai təhlükə törətməyən və ya az ağır cinayət, habelə ehtiyatsızlıqdan cinayət törətdiklərinə görə azadlıqdan məhrumetmə cəzasına məhkum olunmuş bir sıra şəxslər cəzadan azad ediləcək və ya cəzalarının çəkilməmiş hissəsi azaldılacaq.

Azərbaycan Prezidentinin Milli Məclisə təqdim etdiyi amnistiya aktının tətbiq ediləcəyi şəxslərin, o cümlədən azadlıqdan məhrumetmə cəzasından azad ediləcək məhkumların sayına görə ən böyük amnistiya olacağı ehtimal edilir. Belə ki, amnistiya aktının ümumilikdə 20 mindən çox şəxsə şamil ediləcəyi gözlənilir.

Bunlardan 5 mindən çox məhkumun azadlıqdan məhrumetmə cəzasından azad ediləcəyi, həmin cəzaya məhkum olunmuş 3 mindən artıq şəxsin cəzasının azaldılacağı, 7 mindən çox məhkumun azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasından, 4 minə yaxın məhkumun azadlıqdan məhrumetmə ilə bağlı olmayan digər cəzalardan və ya şərti tətbiq edilmiş cəzalardan, habelə mindən çox şəxsin cinayət məsuliyyətindən azad ediləcəyi proqnozlaşdırılır.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

İşə qəbul elanları rus dilində verilir?

Azərbaycanda müxtəlif reklam və elanların əcnəbi dillərdə verilməsi adi hal alıb. Azpolitika.info-nun xəbərinə görə, təəssüf ki, qanunvericilikdə buna birbaşa qadağa qoyulmayıb. Bundan istifadə edən bir çox şirkətlər hətta işə qəbul elanlarını belə xarici dildə verirlər. Hansı ki, məntiqə işə qəbul üçün azərbaycanlılara müraciət olunursa, elan da Azərbaycan dilində verilməlidir...

Bununla yanaşı, Azərbaycan Respublikasının “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Qanununun 7-ci maddəsinə əsasən, reklamlarda və elanlarda (o cümlədən iş elanları bu kateqoriyaya daxil edilə bilər, çünki onlar ictimai elanlardır) dövlət dili (Azərbaycan dili) mütləq istifadə olunmalıdır. Elanlarda Azərbaycan dili əsas olmalıdır, xarici dil əlavə olaraq istifadə edilə bilər. Xarici dil hissəsi Azərbaycan dili hissəsindən kiçik ölçüdə olmalı və ondan sonra yerləşdirilməlidir.

Məsələn, mətbuatda son günlər Azərbaycanda mebel satan Rusiya kapitalı “Askona” şirkətinin işə qəbul elanına rast gəlinir. Elan rus dilində verilir. Media orqanlarımız da həvəslə həmin elanı yayımlayırlar (təki pul gəlsin...) Lakin zəhmət çəkib elanın heç olmasa, rus dili ilə yanaşı, həm də Azərbaycan dilindəki variantını vermək istəmirlər. Bununla da sözügedən şirkət kimi, mediamız da dilimizə qarşı hörmətsizlik etmiş olur... Üstəlik, şirkətin elanında deyilir ki, işə qəbul olunmaq istəyən şəxs “rus dilini əla bilməlidir”. Məsələnin hüquqi tərəfini bir yana qoyaq, məsələn, Rusiyada hansısa Azərbaycan şirkəti işə qəbul üçün bu cür elan verə və işə düzəlmək istəyən ruslardan “Azərbaycan dilini əla bilməsini” tələb edə bilərmi?

Ümumiyyətlə, ölkəmizdə biznes strukturlarından bəzi dövlət orqanlarına qədər Azərbaycan dilinin istifadəsi məsələsi bərabər vəziyyətdədir. Araşdırsanız, əksər iri şirkətlərdə çox vaxt daxili yazışmalar rus, ya da ingilis dilində aparılır. Bir çox nazirliklərdə də eyni hala rast gələ bilərsiniz. Əksər dövlət qurumları və nazirliklərdə, xüsusilə yüksək vəzifəli şəxslər arasında rus dili hələ də Azərbaycan dilindən qat-qat çox istifadə olunur. Küçə reklamlarında, ticarət, iaşə obyektlərinin üzərində dilimizin istifadə səviyyəsi düşsə, ümumiyyətlə, danışmağa dəymir. Bir sözle, əsl “dil özbaşınalığıdır”...

Bir daha qeyd edək ki, işə qəbul elanlarının əcnəbi dildə verilməsinə və əcnəbi dili “əla bilmək” tələbinə qanunvericilik birmənalı qadağa qoymur və əsas məsələlərdən biri də budur. Bu məsələyə Milli Məclis səviyyəsində baxılmasına və qanunvericiliyə müvafiq dəyişiklik edilməsinə ehtiyac var. Əlbəttə, hansısa spəsfik sahədə işə qəbul üçün xarici dil tələbinin qoyulması anlaşılandır. Ancaq hansısa mebel satan rus şirkətinin belə gəlib Azərbaycan bazarında mal satmaq üçün “rus dilini əla bilmək” tələbini qoyması absurdur. Belədirsə, sabah Azərbaycanda İran malı satan şirkət azərbaycanlılardan fars, fransız malı satan fransız və s. dili tələb etməlidir?

Bu məsələyə qanunla düzən verilməyincə və ümumiyyətlə, dil haqqında mövcud qanunvericiliyimizə məhəl belə qoyulmayınca, bu cür absurd və dilimizə qarşı hörmətsiz münasibət də davam edəcək...

Bakı dünyanı heyrətləndirdi - Afrikaya silah satışı...

Ekspert: “Süni intellektin hərbi texnologiya sahəsində tətbiqində də işlər görülür”

Synapline Azərbaycan şirkəti süni intellektlə (Sİ) işləyən navigasiya sistemini təqdim edib. “Reuters” xəbər verir ki, sistem hətta GPS signalları boğulduqda belə dronların işləməsinə imkan verir.

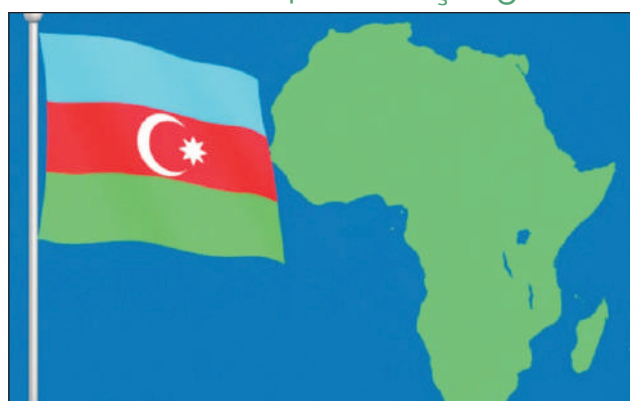
Mühəndis Aqil Bilalovun sözlərinə görə, artıq ərəb və Afrika ölkələri şirkətin gələn il beynəlxalq müştərilərə təqdim etməyə bağlamağı planlaşdırdığı proqram təminatına maraq göstərib. “Afrikaya böyük ümidlərimiz var”, - deyir o qeyd edib.

Bu nə sistemlərdir belə? Azərbaycan süni intellektin hərbi texnologiya sahəsində tətbiqində nə dərəcədə irəli gedə bilib?

Bu sahədə ölkəmizi qonşularımızdan İran, Rusiya və Ermənistanla müqayisə edirik.

“Tərxis Olunmuş Hərbiçilərin Gəncləri Məarifləndirmə” İctimai Birliyinin sədri, hərbi təhlilçi Emin Həsəni “Yeni Müsa-

vat”a açıqlamasında Azərbaycan dövlətinin bu sahəyə xüsusi diqqət ayırdığını qeyd etdi: “Son dövrlərdə hərbi texnologiyanın tətbiqində Azərbaycanın öndə olduğunu görürük. 44 günlük Vətən müharibəmizdə də biz bunun şahidi olduq. Azərbaycan dövləti dünyanın aparıcı dövlətləri ilə əməkdaşlıq edir, dünyada gedən prosesləri yaxından izləyir. Hər zaman çalışır ki, öncül ölkələrdən biri olsun. Süni intellektin hərbi texnologiya sahəsində tətbiqində də Azərbaycan dövləti sistemli işlər görür. Bütün qoşun növlərində ən müasir texnologiyanın tətbiqi həyata keçirilir. Müdafiə Sənayesi Nazirliyi bu istiqamətdə silahların hazırlanmasına çox böyük önəm ve-

rir, yeni texnologiyaların hazırlanmasına ciddi diqqət ayrılır. Azərbaycan bu istiqamətlərdə 30-40 il öncə qabaqcıl sıralarda olan ölkələri qabaqlayır. Gələcəkdə də ən ön sırada olan ölkələrdən biri olacaq. Buna qətiyyətlə şübhə etmirik. Çünki bu, Azərbaycanın dövlət siyasətidir”.

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov Azərbaycanın bu sahədə

potensialının kifayət qədər yüksək olduğunu qeyd etdi: “Azərbaycan son dövrlər müdafiə sənayesini xeyli təkmilləşdirə bilib. Ən müasir texnologiya və yüksək intellektual tətbiqi sayəsində istehsal edilən müxtəlif təyinatlı silahları uğurla sınaqdan çıxarıb. Hələ kiçik həcmdə də olsa dünya silah bazasına çıxış imkanı əldə edib. Azərbaycan silahlı qüvvələrində bir sıra atıcı si-

lahlar ölkənin müdafiə qabiliyyətinin möhkəmləndirilməsində önəmli paya sahibdir. Dövlətin qarşıya qoyduğu vəzifələrdən biri də dünya silah bazasında möhkəmlənmək və genişlənməkdir. Təkcə Afrika ölkələri deyil, hətta başqa qitələrdən olan ölkələr də Azərbaycan silahlarına maraq göstərirlər. Qürurverici haldır ki, hər il keçirilən beynəlxalq silah yarmarkasında Azərbaycana ayrılan guşə hər dəfə daha da böyüyür və diqqəti özünə artırır. Bu son nailiyyətlər xüsusən də süni intellektlə idarə oluna bilən, ən müasir texnologiyaya əsaslanan yüksək dəqiqlikli müdafiə məhsullarıdır. 44 günlük müharibə göstərdi ki, cəbhədə üstünlüyü

ağır hərbi texnikanın vasitəsi ilə deyil, təkmilləşdirilmiş texnoloji aparatlarla, elektron sistemlərlə və bu kimi silahlarla qazanmaq olur. Bu qələbə dünyadakı ənənəvi döyüş strategiyasını da, baxışları da kökündən dəyişdi, bu bir inqilab idi. Ümid edirəm ki, dövlətimiz qarşısına qoyduğu beynəlxalq silah bazasında qabaqcıl yerlərdən birini tutmaqla bağlı hədəfinə yaxın müddət ərzində çatılabilsin. Silah bazarı ən çox gəlir gətirən sahələrdən biridir. Hər il milyardlarla silah satışı həyata keçirilir. Azərbaycanın bu bazarda fəal iştirakı üçün baza və potensial da var”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Səksəndirən icra başçısı videosu

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Sayın xalq şairimiz Ramiz Rövşən səksən yaşına keçməsi münasibətilə bir şeir yazıb, bunu videoya çekib paylaşdı. Çox zəif şeirdir, nəinki xalq şairinə, heç əməkdar incəsənət xadiminə də yaraşan poetik nümunə saymaq olmaz. Məsələn, başlıca çıxarılan elə bu misraya fikir verin: “Səksənə çatanda səksənir hamı”. Pah. Nə qədər poetikdir... Adam oxuduqca, dinlədikcə diksindir. Ramiz Rövşənin söz oyunlarına qoşulması (lap ünlü telejurnalistin yolu ilə gedərək) acınacaqlı vəziyyətdir.

Çünki eyni məntiqə bu şeiri belə davam etdirməyimizə heç zad mane olmur:

*“Əlliye çatanda əllənir adam,
 Altmışa çatanda altını vurur.
 Yetmişə çatanda yetimdir adam,
 Doxsana çatanda təzədən doğur”.*

(Sayın şair artıq səksənin möhürünü vurub, o üzdən məcburən yetmişdən doxsana adlandıq). İkincisi, şeir özü çox səhv məntiq üzərində qurulmuşdur. Necə yenə hamı səksənir? Ölkəmizdə aparılan sosial-iqtisadi islahatlar nəticəsində heç də hamı səksən yaşa gedib çıxa bilmir. Bəlkə şair “səksənə çatan kim varsa, o səksənir” yazmalı idi, bunu hansı qafiyə-heca-vəzn bölgüsünə salmağı artıq sənətkarın ixtiyarına buraxırıq. Eyni zamanda sən səksənə çatmısan, sədrin Anar müəllim, məşallah, 87-ni keçir, o zaman belə çıxır ki, artıq 7 ildir səksənə-səksənə yaşayır? Qəti mümkün deyil. Ölkəmizdə siyasi sabitlik mövcuddursa, niyə səksənsin? Səksənməyə ehtiyac yoxdur. Uzağı Əli Kərimli kimi cəbhəçilər, Ramiz Mehdiyev kimi yapıcılar səksənsinlər. Bunun xalqa və sayın iqtidarımıza nə dəxli?

Sözgəlişi, yadımdan çıxmamış, mühüm bir xəbəri də bura əlavə etməliyəm: Azərbaycan Xalq Partiyasının sədri Pənah Hüseyn istefa vermişdir. Ümid edək tezliklə xalq bu hadisədən xəbər tutsun. Hər halda, beynəlxalq aləmdə Pənah bəyin istefasının doğurduğu rezonans çox gözlətmədi. Təsəvvür edin, onun istefası açıqlanan gün Ermənistanda Levon Ter Petrosyan siyasətə qayıtdığını bəyan etdi! Dərhal. Görünür, Ermənistanda revanşist qüvvələr hələ oyaqdır. Ümid edək Pənah bəy də İsa Qəmbər kimi tezliklə geri qayıtsın. Muxalifətdən qış aktivliyi gözləyirik.

Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti isə Balakən icra hakiminin rüşvət alması videolarını paylaşdı. Çox tragikomik kadrlardır, başçı kreslodə əyləşib, camaat bir-bir gəlir, pulu qoyur, çıxır gedir. Elə bil Biləcəri bazarında petruşka alveridir. Başçı prosesi tam konveyer halına salıbmış (heç olmazsa rüşvətxorluq sahəsində konveyer tipli sənaye müəssisəsinin açılması sevindiricidir).

Ancaq bu tipli qanun pozuntularını aşkar etmək üçün axı DTX-ya heç ehtiyac yoxdur! Sivil dünyada məmurların qanunsuz gəlirlərini maliyyə-vergi orqanları, gəlir deklarasiyası ilə, o cümlədən mətbuatın yardımı ilə öyrənirlər, aşkar edirlər. Loru dildə yazsam, hansısa başçının maaşını min manatdırsa, lakin milyonlarla manatlıq ev, villa, avtomobil toplayıbsa, vəssalam, bununla xoruzun quyuğu görünür, əlaqədar orqanlar da həmin quyuqdan yapışıb cinayətkar məmuru cəzalandırır. Bizdə isə məmurlar, dövlət qulluqçuları dəbdəbə, cah-cəlal içərisində yaşayır, yalnız hansısa başqa səbəbdən gözəndə düşəndə rüşvət əməliyyatı videoları ortaya çıxarılır. Halbuki, yenə qeyd edərim, “kor-kor, gör-gör vəziyyəti”dir, gizli kameraya nə ehtiyac var?

Niyə məmurların gəlir deklarasiyası açıqlanmır, mal-mülkü xalqdan gizlədilir - əsas məsələ budur. Şəffaflıq yoxdur.

Anekdot kimi görünə də, bir faktı xatırladıram: vaxtilə bizdə Korruptsiya ilə mübarizə komissiyasının sədri Ramiz Mehdiyev idi və guya məmurların gəlir deklarasiyasını o özü toplayıb, nəzarət edirdi. Sanki canavarı ət kombinatına müdir qoyursan.

Ümid edək xalq şairlərimiz öz əsərlərində xalqı düşündürən belə aktual problemləri də işıqlandırar. Yoxsa adam hər dəfə icra başçısı videosu görəndə səksənir.

Rəsmi Bakı dəfələrlə və yüksək səviyyədə bəyan edib ki, Azərbaycan Nikol Paşinyanın partiyası ilə yox, erməni xalqı ilə, Ermənistanla sülh müqaviləsi imzalamaq istəyir. Elə bir müqavilə ki, bütün dövrlər və zamanlar üçün öz legitimliyini, beynəlxalq hüquqi qüvvəsini saxlasın. Ancaq təəssüf ki, bu, yalnızca bizim xoş məramımıza bağlı məsələ deyil. Qərarı erməni tərəfi verməlidir.

“İndi bizə tələmimizi dəyişmək şansı verilib”.

Bu sözləri ötən həftə Almaniyaya səfəri çərçivəsində Hamburqda erməni jurnalistlərlə görüşündə Ermənistanın baş naziri bildirib.

Paşinyanın çıxışın davamında söylədikləri də diqqətə layiqdir. **Sitat:** “Sülh bərqərar olub, Qarabağ məsələsi həll edilib, bütün məsələlər həll olunub - həm Azərbaycanın məsələsi həll olunub, həm Ermənistanın məsələsi həll olunub, həm də regionun məsələsi həll olunub. Bizə yalnız bu qərarlar çərçivəsində qalmaq, təxribatlara uymamaq, təxribat xarakterli bəyanatlar verməmək qalır”.

Ermənistan lideri “Qarabağ məsələsi bağlandı” deyir, bəs onun xalqı da eyni mövqedədir?

Bu sualın cavabı yəqin ki, qarşıdakı parlament seçkilərində hakim partiya veriləcək seçici dəstəyindən biləcəyik. Nəhayət, konstitusiyaya referendumu zamanı dəqiq sual öz aktuallığını saxlayır. Bunu ABŞ şirkəti “Gallup”un Ermənistanda təzəcə keçirdiyi sorğu da təsdiqləyir. Belə ki, rəyi soruşulanların 57 faizi (!) hazırkı konstitusiyanın dəyişilməz saxlanmasının tərəfdarı olduğunu bildirib.

Bu o anlama gəlir ki, Ermənistan əhalisinin əksəriyyəti günü bu gün də ələ düşən tarixi şansın fərqi deyil və miflik “artsax” uğrunda yeni müharibənin tərəfdarıdır. Çünki indiki konstitusiyaya Azərbaycana qarşı ərazi iddiasını ehtiva etməsi səbəbi ilə məhz potensial müharibə konstitusiyası sayılır. Və bu həm də o deməkdir ki, kapitulyant ölkə əhalisinin yarıdan çoxu Qarabağ məsələsinin bitmədiyini xəyal edir.

Doğrudur, ötən il bu rəqəm daha böyük olub - təxminən 80%. Bəs Paşinyan komandası seçkilərdə vəziyyəti öz xeyrinə dəyişə, revanşistlərin hakimiyyətə yolunu bağlaya biləcəkmiz? Bakı və Ankaradan asılı nəse qalıbmı?

Azərbaycanla müharibəyə hazırlaşan “57-lər” - reaksiya

Ermənistan lideri “Qarabağ məsələsi bağlandı” deyir, bəs onun xalqı da eyni mövqedədir?

Deputat Günay Ağamalı: “Yeni Müsavat”a dedi ki, Paşinyanın son çıxışlarında “Qarabağ məsələsinin bağlandığı” barədə səsləndirdiyi fikirlər ilk baxışdan sülhə meyilli ritorika təsiri bağışlasa da, Ermənistan cəmiyyətində mövcud olan real ictimai-siyasi mənzərə bu bəyanatlarla ciddi ziddiyyət təşkil edir: “ABŞ-in “Gallup” şirkətinin Ermənistanda keçirdiyi son sorğu da bunu açıq şəkildə ortaya qoyur. Sorğu nəticələrinə əsasən, respondentlərin 57 faizinin mövcud konstitusiyanın dəyişdirilməsinin əleyhinə çıxması onu göstərir ki, Ermənistan cəmiyyətində bəzi qüvvələr hələ də reallığı qəbul etməyib və region üçün təhlükə mənbəyi olan köhnə, revanşist düşüncə tərzindən imtina etmək istəmir. Məlumdur ki, Ermənistanın hazırkı konstitusiyasında Azərbaycana qarşı açıq və dolaylı ərazi iddiaları mövcuddur. Bu isə sülh deyil, əksinə, potensial müharibə konstitusiyasıdır. Belə bir hüquqi baza saxlanıldığı müddətdə Ermənistan rəhbərliyinin sülh çağırışları inandırıcı görünə bilməz. Paşinyan “Qarabağ məsələsi bağlanıb” deyirsə, bu mövqenin ilk növbədə Ermənistanın ali hüquqi sənədində və ictimai şüurunda təsdiqini tapması vacibdir. Cənab Prezident İlham Əliyev dəfələrlə ən yüksək sə-

viyyədə bəyan edib ki, biz Ermənistanla, erməni xalqı ilə uzunmüddətli, dönməz və beynəlxalq hüquqa əsaslanan sülh müqaviləsi imzalamada maraqlıyıq. Lakin bu proses yalnız Bakının xoş niyyəti ilə yekunlaşa bilməz. Qərar vermək, tarixi fərsəti dəyərləndirmək məsuliyyəti Ermənistanın siyasi rəhbərliyi və cəmiyyətinin üzərinə düşür. Əgər Ermənistan daxilində revanşist qüvvələrə yol verilir, konstitusion səviyyədə ərazi iddiaları qorunub saxlanılırsa, bu, sülh prosesinə ciddi təhdiddir”.

Onun sözlərinə görə, Ermənistan cəmiyyətinin hələ də “Qarabağ məsələsinin bitmədiyi” xülyası ilə yaşaması göstərir ki, əsas problem Paşinyanda deyil, Ermənistanın öz daxili ictimai-siyasi durumundadır. Deputatın fikrincə, seçkilər və mümkün konstitusiyaya referendumu zamanı erməni cəmiyyətinin hansı yolu seçəcəyi aydın olacaq.

ƏHD Partiyasının baş katibi, politoloq Niyaməddin Orduxanlı bildirdi ki, sülh sazişi Azərbaycandan daha çox Ermənistana lazımdır: “Növbəti dəfə Azərbaycanla müharibə etmək demək olar ki, Ermənistanın məhvi deməkdir. 2020-ci il müharibəsində kapitulyasiyaya imza atan Paşinyan hakimiyyəti yenidən qəsb etmək üçün növbəti dəfə Qarabağ kartından istifadə etmək istəyirlər. Ermənistan cəmiyyəti bütün bunların fərqi olmadığını bilməlidir”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
 “Yeni Müsavat”

9 gün sonra - dekabrın 25-də Qroznı səmasında AZAL-a məxsus mülki təyyarənin vurulmasının bir ili tamamlanacaq. Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatının (ICAO) qaydalarına görə, aviaqəzaların yekun araşdırma hesabatı hadisənin baş verdiyi tarixdən etibarən 12 ay ərzində dərc olunmalıdır. Yəni son müddətin bitməsinə artıq sayılı günlər qalır.

Ötən həftə Qazaxıstanın Nəqliyyat Nazirliyi faciə ilə bağlı belə bir məlumat yaymışdı ki, Aktau yaxınlığında qəzaya uğrayan təyyarə ilə bağlı yekun hesabatı dərc etməzdən əvvəl iki xarici laboratoriyanın araşdırma nəticələrini gözləyir.

Maraqlıdır ki, məhz bu ərəfədə Rusiyadakı azərbaycanlılara, xüsusən də diaspor üzvlərinə qarşı təzyiqlər artır. Məsələn, bugünlərdə Voronej vilayətində xüsusi təyinatlı polis dəstəsi (SOBR) Azərbaycan diasporunun nümayəndələrinə qarşı əməliyyat keçirib. Rusiya KİV-lərinin məlumatına görə, əməliyyat nəticəsində diasporun bir neçə üzvü saxlanılıb. Həmçinin Şahin Şixlinskiyə qarşı cinayət işində açıq-aşkar qərəz müşahidə edilməkdədir.

Bu ölkədə soydaşlarımızı qarşı müşahidə olunan zorakılıq, həbslər, alçaldıcı əməliyyatlar və açıq diskriminasiya artıq ayrı-ayrı insidentlər kimi qiymətləndirilə bilməz. Baş verənlər ardıcıl, məqsədli və mərkəzdən idarə olunan siyasi xəttin tərkib hissəsi kimi görünür. Gerçək belədir ki, Rusiyada yaşayan azərbaycanlıların sıxışdırılmasına və təzyiq altına alınmasına yenisindən start verilib.

Məhz belə bir ərəfədə Rusiyanın müxtəlif regionlarında azərbaycanlılara qarşı təzyiqlərin kəskinləşməsi diqqətdən yayınmamalıdır. Xüsusilə Voronej vilayətində baş verən son hadisələr Kremlin seçdiyi yeni konfrontasiya xəttini açıq şəkildə üzə çıxarıb. Bu, hüquq-mühafizə tədbiri deyil, siyasi xəbərdərlikdir. Kreml açıq şəkildə nümayiş etdirir ki, əgər Azərbaycan AZAL təyyarəsi məsələsini gündəmdə saxlayacaqsa, cavab Rusiyada yaşayan soydaşlarımız vasitəsilə veriləcək. Bu isə dövlət səviyyəsində şantaj və kollektiv məsuliyyət təbii deməkdir.

Yay aylarında Yekaterinburqda Azərbaycan diasporunun tanınmış nümayəndəsi Şahin Şixlinski və onun oğlu saxlanılıb, diaspor üzvlərinə məxsus əmlaklara əl qoyulub, bir sıra şəxslər vətəndaşlıqdan çıxarılaraq deportasiya təhlükəsi ilə üz-üzə qalıb. Bundan bir qədər əvvəl isə Səfərov qardaşlarının amansızcasına qətlə yetirilməsi faktı baş verib. Bu gün Şahin Şixlinskidən başqa Əhliman Gənciyev, Əziz Abasov, Şahin Lalayev, Akif, Ayaz, Bakir, Kamal və Məzahir Səfərovlar həbsdədir və qondarma ittihamlarla onların mühakiməsi aparılır. Bütün bu işlər üzrə aparılan istintaqlarda erməni

əsilli müstəntiqlərin ön plana çıxması isə prosesə əlavə siyasi və tarixi çalar verir. Belli olub ki, Şahin Şixlinski barəsində ifadələri Rusiya İstintaq Komitəsinin mühüm işlər üzrə baş müstəntiqi, ədliyyə məyuru, erməni əsilli A.S.Karapetyan alıb. Bu da son deyil - iş üzrə əsas şahidlərdən biri də Rusiya Daxili İşlər Nazirliyinin digər bir erməni əsilli əməkdaşı Karen Kamoyeviç Tutuncyandır.

Xatırladaq ki, bu ilin noyabrında Düşənbədə Prezident İlham Əliyevlə görüş zamanı Rusiya Prezidenti Vladimir Putin AZAL təyyarəsi ilə bağlı şəxsən və ictimai şəkildə söz vermişdi. Lakin bir il ərzində nə günahkarların adları açıqlanıb, nə məsul şəxslər cəzalandırılıb, nə də kompensasiya mexanizmi işə salınıb. Əksinə, proses məqsədli şəkildə uzadılmaqdadır. Son baş verənlər, soydaşlarımıza qarşı təzyiqlərin yenisən artması nədən xəbər verir, nəyin signalıdır? Putin Əliyevə verdiyi vədləri tutacaq mı? Sonuncu günü gözləyirlər?

Xatırladaq ki, qəzaya uğrayan təyyarədə Azərbaycan, Rusiya, Qırğızıstan və Qazaxıstandan olan 62 sərnəşin və 5 ekipaj üzvü olub. Qəza nəticəsində 38 nəfər həlak olub, iki stüardessa da daxil olmaqla, 29 nəfər sağ qalıb.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənzadənin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, Rusiyanın vurulan təyyarə ilə bağlı tələbləri yerinə yetirməməsi növbəti gərginliyə səbəb ola bilər. Onun fikrincə, Kreml lideri Düşənbə görüşündə verdiyi sözü tutmasa münasibətlərdə etimadsızlıq və inamsızlıq yaranacaq. Hüquq müdafiəçisi hesab edir ki, Rusiya Azərbaycanı itirmək istəmirse gözləntilərimizi yerinə yetirməlidir: "Azərbaycanın ən sonuncu atacağı addım beynəlxalq müstəvidə hüquqi mübarizə aparmaq ola bilər.

Rusiya üçün gerisayım - Bakıya vədini tutmasa...

9 gün sonra təyyarəmizin vurulmasının bir ili tamamlanır; Moskva belə bir ərəfədə azərbaycanlılara hücumu keçib - Putin Düşənbədəki sözünün üstündə duracaqmı?

Lakin bu səviyyəyə vəziyyətin çatmasında maraqlı deyilik. Azərbaycan beynəlxalq hüquqa uyğun tədbirlər görülməsini tələb edir. Bu da təyyarəni vurmanın cəzalandırılması və təminat ödənilməsidir. Nədənse Rusiya bu sadə məsələni uzadıb və İstintaq Komitəsi hələ də bir tədbir görməyib. Bu da şübhələr yaradır ki, Moskva sözünün üstündə durmaya bilər. Amma biz tələsik nəticə çıxarmaq istəmirik və inanırıq ki, Rusiya İstintaq Komitəsinin yekun nəticələri açıqlanacaq".

Ç.Qənzadə yada salıb ki, Putin raketin qəlpələrinin təyyarəmizə dəydiyini etiraf edib: "Mən anlaya bilmərim ki, istintaq daha nəyi araşdırır. Bu faktı Putin təsdiq edirsə, istintaq üçün qaranlıq qalan nə ola bilər? Belə çıxır ki, işi uzatmaq cəhdləri var. Hər halda, gələn ilin əvvəlinə qədər məsələnin yubanması da istisna deyil".

Müsahibimiz Rusiyada azərbaycanlılara qarşı yeni hücumların başlanmasının təyyarə işinin ört-basdır edilməsi cəhdi ilə əlaqəli olduğu istisna etmir: "Amma bu təzyiqlər Bakını təyyarə mövzusunda geri çəkməyə vadar edə bilməz. Biz Rusiyanın qonşuluğa xas hərəkət etməsini gözləyirik. Bir ildir ki, araşdırma gedir, amma Rusiya sanki heç nə tapa bilmir. Bütün tərəflərə aydın olan reallıq Rusiya İstintaq Komitəsi üçün "müəmma" kimi qalmaqdadır. Zənnimcə, qarşıdakı 10 gün ərzində bu qey-

ri-müəyyənliyə son qoyulmalıdır. Əks halda, Bakı Moskva-ya etirazını bildirməli olacaq. Ona görə də diaspor üzvlərinə təzyiqlərlə Rusiya təyyarə cinayətindən yaxasını qurtara bilməz".

Professor Qabil Hüseynli isə hesab edir ki, Rusiyanın azərbaycanlılara təzyiqləri gücləndirməsinin məqsədi təyyarə ilə bağlı tələbimizi yada salmamaqdır: "Ancaq Azərbaycanın bu mövqeyindən geri çəkilmək niyyəti yoxdur. Moskvanın sonuncu təzyiq rıçağı azərbaycanlılar üzərindən təhdid etməkdir. Bu "kartı" da işə salaraq Bakını təyyarə məsələsində susdura biləcəklərini hesablayırlar. Düşünürəm ki, bu xoşagəlməz vəziyyətə Rusiya prezidenti özü son qoya bilər. Azərbaycan müttəfiqləri olan güclü bir dövlətdir və təzyiqlərlə bizi yolumuzdan döndərmək mümkün deyil".

Onun sözlərinə görə, ilin sonuna lap az qalıb və Rusiya təyyarə ilə bağlı qərarını açıqlamalıdır, Putin dəymiş zərərle bağlı kompensasiyanı ödənilməsi üçün addım atmalıdır: "Bunun əksi münasibətlərdə yeni böhrana gətirib çıxaracaq. Rusiya müharibədən sonra daha böyük təzyiq dalğası ilə üzərimizə gəlməyə hazırlaşır, buna qarşı da müqavimət gücümüz var. Sadəcə, Rusiya anlamalıdır ki, regionda onun təsir imkanları əvvəlki qədər olmayacaq".

□ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

“Reintegrasiya istəyən onlarla erməni saxlanılıb”

Avropa İttifaqı ilə Ermənistan arasında 2 dekabr 2025-ci ildə imzalanmış Strateji Gündəm sənədi hələ də müzakirə mövzusu olaraq qalır. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi sənədlə bağlı artıq öz mövqeyini açıqlayıb. Bəyan olunub ki, sənəddə yer alan bəzi məqamlar Azərbaycanla Ermənistan arasında davam edən sülh prosesinə ziddir. Çünki sənəddə yer alan "erməni məhbusları və digər saxlanılan şəxslər" ifadəsi xüsusi suallar doğurur.

Sənəddə qeyd olunur ki, Avropa İttifaqı "erməni məhbuslarının və digər saxlanılanların azadlığa buraxılması üçün çağırışları davam etdirməli, itkin düşmüş şəxslərin taleyi və məcburi yoxaçıxmalar daxil olmaqla, humanitar məsələlərin həlli istiqamətində etimad quruculuğu tədbirləri görməlidir".

Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan isə yerli mediaya açıqlamasında sənəddə sülh prosesi ilə ziddiyyət təşkil edən məqamlar olmadığını iddia edib.

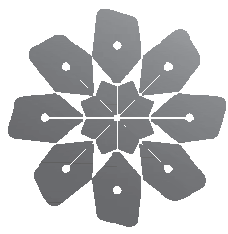
Politoloq Fəhəd Məmmədov bildirir ki, Azərbaycan Brüsselə həbs edilmiş Ermənistan vətəndaşları mövzusunda müzakirə etmək niyyətində deyil: "Onların bir qismi artıq məhkəmə hökmü alıb, digərlərinin isə işi məhkəmədə baxılma mərhələsindədir. Avropa İttifaqının bu mövzuda Azərbaycan qarşısında hər hansı mandatı yoxdur və Brüsseldən bu məsələ qaldırılsa, uyğun cavab veriləcək".

Ekspertin sözlərinə görə, sənəddə "erməni məhbusları" anlayışı tam qeyri-müəyyən formada təqdim olunur: "Sənəddə nə say göstərilir, nə adlar açıqlanır, nə də onların hansı ölkədə saxlanıldığı qeyd olunur. Sadəcə, ümumi və hüquqi baxımdan qeyri-müəyyən ifadə var".

Fəhəd Məmmədov diqqəti Ermənistanda həbsdə olan erməni əsilli şəxslərə yönəldir. Onun sözlərinə görə, 2021-2023-cü illərdə Qarabağda fəaliyyət göstərən, Ermənistandan maliyyələşən və Rusiyanın bölgədə qalmasını dəstəkləyən hərbi xunta tərəfindən reintegrasiyanı dəstəkləyən onlarla erməni saxlanılıb: "Bu şəxslər Azərbaycanın dövlət qurumları ilə əlaqə saxladığına və reintegrasiya istədiklərinə görə qondarma "xəyanət" ittihamı ilə həbs ediliblər. Sonuncu belə məhbus Sarkis Qalstıyan olub və o, 18 il azadlıqdan məhrum edilib".

Politoloq sual edir ki, Avropa İttifaqı bu erməni məhbusların taleyi ilə niyə maraqlanmır: "Al-nin Ermənistan-dakı nümayəndəliyi onları ziyarət edirmi? Ümumiyyətlə, bu insanlar kiminsə diqqət mərkəzindədirmi? Xüsusilə də Ermənistan hökuməti Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü rəsmən tanıdıqdan sonra".

Fəhəd Məmmədov hesab edir ki, Avropa İttifaqının yanaşması açıq şəkildə selektiv xarakter daşıyır: "Görünür, Al üçün insan hüquqları məsələsində belə seçici münasibət mövcuddur - hətta ermənilərə münasibətdə belə".

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə 44 günlük “Vətən Müharibəsi”ndə qazanılmış tarixi qələbə, Ermənistan tərəfindən törədilmiş sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, habelə müharibə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması

Ermenistanda sülh əleyhinə ritorika daha çox müxalif cəbhədən eşidilir. Hakimiyyətin opponentləri davamlı olaraq əks təbliğat aparırlar ki, sülh prosesi guya Ermənistana qarşıdır və təslimçilik aktıdır. Halbuki sülh sənədindən ən çox faydalanırlar ermənilər görəcəkdir. Amma bununla razılaşmayan qüvvələr propoqandanı gücləndirərək ictimai rəyi çaşdırmağa çalışır. Onlar sülh sənədini Azərbaycan və Türkiyənin maraqlarına uyğun görməkdə ittiham edir, Ermənistanın milli maraqlarına zidd adlandırırlar. Müxalifətin digər “arqumenti” Bakıda mühakiməsi gedən hərbi cinayətkarlarla bağlıdır. Bu məsələdə də Paşinyanın rəqibləri onu ittiham edirlər ki, Araik və ortaqlarının azad olunması üçün heç bir addım atmır, amma Bakının şərtlərini yerinə yetirir. Xüsusən də yeni konstitusiyaya mətni erməni müxaliflər tərəfindən Azərbaycanın son tələbinin də icrası kimi qiymətləndirilərək Paşinyana qarşı bundan sui-istifadə edilir.

Bununla belə, Vaşinqtonda imzalanan Birgə Bəyannamədən sonra hakim partiya seçkilərə sülh və inkişaf platforması ilə gedəcəyini ortaya qoyub. Erməni cəmiyyətində sülh və kommunikasiyalara blokdan çıxanlara, ölkənin özünü-təcrid vəziyyətinə son qoyması ilə bağlı vəziyyət müsbət tendensiylərlə müşayiət olunur. Artıq respondentlərin böyük əksəriyyəti hakim partiya yenidən səs verəcəklərini ifadə etməyə başlayıblar. Bu isə seçkiyə sülh və inkişaf platforması ilə hazırlaşan Paşinyanın komandasına növbəti qələbəsinin reallaşacağı kimi görünür. Seçkilərdə köhnələrlə yanaşı, yeni siyasi qüvvələrin də iştirak edəcəyi gözlənilir.

Özünü separatçıların lideri hesab edən Samvel Şahramanyan, Ermənistanın katalikosu, Kilikiya katalikosu, bəzi müxalif

partiyaların sədrləri bəyannamədə ruhdan düşməməyi və gələcəkdə yaranacaq münbit şəraitdə Qarabağın yenidən “azad ediləcəyi” ilə bağlı çıxışlar edir, Ermənistan hakimiyyətini satqınlıqda günahlandırırlar. Onlar, eləcə də ölkə xaricindəki bəzi revanşist qüvvələr Paşinyanı devirərək yenidən ərazi iddialarını qaldırmaq niyyətindədirlər. Amma bütün bunlar iflasa məhkumdur. Çünki xalq acınacaqlı vəziyyətdən xilas olmaq, əmin-amanlıq içində yaşamaq istəyir. Artıq tərəqqipərvər insanlarda belə bir yəqinlik yaranıb ki, Ermənistan revanşistlərinin sonu daha böyük faciələrlə nəticələnə bilər. Əgər Paşinyanın hökuməti verilən vədləri yerinə yetirib sülh gündəminə sadıq qalsa, Ermənistan vətəndaşları 7 iyun seçkilərində

Qarabağ

YENİ ÜSAVAT
N 228 (8838) 16 dekabr 2025

Sülh gündəmini hansı mərkəzlər sabotaj edir?

Ermənistanda üç qüvvəyə “zəhər verən kərtənkələ”nin paytaxtı bəllidir

ciddi qələbə ilə müxalifəti tarixin bir küncünə atacaq. Bunun üçün isə prinsipial addım atmaq kifayətdir.

Siyasi ekspert Alim Nəsirovun sözlərinə görə, sülh müqaviləsi Ermənistanı iqtisadi inkişaf üçün böyük qapılar açacaq. Onun fikrincə, Paşinyan da boş oturmaıb sülhün gətirdiyi dividendlər haqda ictimai rəyi məlumatlandırır: “Bugünlərdə Kirants kəndinə getmişdi. Orada əhali ilə görüşdə dedi ki, Azərbaycanla sərhəddə dayanıb və bundan qorxmur. Çünki bölgədə sabitlik bərqərar olub. Hətta qeyd etdi ki, onu ittiham edənlər yanlışdı. Yeni deyirdilər ki,

kəndin məktəbi olmayacaq, camaat köçəcək, heç biri baş vermədi. İkinci fakt isə Qazaxıstan və Rusiya taxılının Azərbaycan üzərindən Ermənistanı daşınmasıdır. Bu qərar böyük təqdir qazandı. Paşinyan müxalifətə cavab olaraq sülhün gətirdiyi xeyrin bir nümunəsini də göstərmiş olur. Nəhayət, Bakı neftinin Ermənistanı nəql edilməsi. Artıq razılaşma var, sadəcə, qiymət və tranzit xərclərində anlaşma qalır. Paşinyan bu nəticəni də revanşist əhval-ruhiyyədə olan güclərin gözüna soxur ki, müharibə ilə sülhün fərqi nədedir...”

A.Nəsirova görə, sülh əleyhinə təbliğat nəticə verməyə

cək: “Bir ovuc sülh düşməni bu təbliğatı aparır. Onların gördüyü “iş” isə təsirli ola bilməz. Çünki Vaşinqtonda sülh mətni parafalanıb, geriye oxunuşu da yoxdur. Sadəcə, bu qüvvələr xalq hakimiyyət əleyhinə qaldırmaq üçün indi də sülh gündəmini sabotaj edirlər. Bu prosesdə öndə gedənlər isə “İlanə zəhər verən kərtənkələ” Moskvadakı dairələrdir. Rusiyadan qidalanan revanşistlər, separatçı qruplar və kilsədəki xainlər sülhün düşməni rolundadırlar. Onlar guya ermənilərin maraqlarını müdafiə edir, Paşinyan isə ölkəni Azərbaycana təslim etdirir. Hərçənd bu “qara

piar” sırf hakimiyyəti xalqın gözündən salmaq məqsədi güdür. Ona görə də seçki ərəfəsində bu təbliğatın güclənməsi gözləniləndir. Amma Paşinyan həm separatçıların toplaşdığı binada axtarış aparır, həm kilsə ilə döyüşür, həm də revanşist müxalifəti ifşa edir. Məncə, Paşinyan bu daşları ayağının altından yığmaqla sülh gündəliyini davam etdirəcək”.

Qeyd edək ki, revanşistlərin nəşri olan “Hraparak” da ölkədə keçirilmiş ümummilli rəy sorğusunun “nəticələri”ni dərc edib. Sorğunun manipulyativ nəticələrinə görə, Ermənistan əhalisinin üçdə ikisi Azərbaycanla uzunmüddətli və davamlı sülhün mümkünlüyünə inanır. Araşdırma 5-25 oktyabr 2025-ci il tarixlərində “Arar” Sivilizasiya Tədqiqatları Fondu tərəfindən aparılıb və nəticələr 11 noyabrda elan olunub. Sorğuda 18-80+ yaş aralığında olan vətəndaşlar iştirak edib, podaqrafı xətə ±2,92% təşkil edib.

Sorğu nəticələrinə görə, respondentlərin yalnız 30,5%-i danışıqlar yolu ilə Azərbaycanın Ermənistanla davamlı sülhə nail ola biləcəyini düşünür, 69,2%-i isə inanmır. “Prezident Donald Trampın vasitəçiliyi ilə imzalanaçaq Ermənistan-Azərbaycan sülh sazişi real sülh gətirəcəkmi?” sualına isə respondentlərin 33,7%-i “bəli”, 65,1%-i “xeyr” cavabı verib.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Emil SALAMOĞLU

Xankəndidə “Qış nağılı” yarmarkası keçiriləcək

31 Dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il bayramı münasibətilə Xankəndi şəhərində “Qış nağılı” yarmarkası keçiriləcək. Dekabrın 27-də şəhərin Zəfər meydanında “Qış nağılı” olacaq. Bayram yarmarkası yanvarın 5-dək davam edəcək. Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin dəstəyi, Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidmətinin təşkilatçılığı ilə sayca 2-ci dəfə keçiriləcək yarmarkada bir çox müəssisə və şirkətlər iştirak edəcək, həmçinin fərdi şəxslər tərəfindən də yarmarkaya məhsullar çıxarılaçaq. Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidmətinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən xəbərlərə görə, dekabrın 29-da Xankəndi şəhərində konsert proqramı təşkil ediləcək. 31 dekabrda möhtəşəm atəşfəşanlıq olacaq. Bayramla əlaqədar şəhərdə artıq hazırlıqlar başlayıb. Meydanda şam ağacı qurulub. Küçələr, parklar Yeni il atributları ilə bəzədilib. Bir sözlə, Xankəndi şəhəri turistləri möhtəşəm bayram görüntüsü ilə qarşılamağa hazırlaşır. Sizi Xankəndi qış nağılı yarmarkasına dəvət edirik. Xankəndi hər addımınızı macərəyə çevirəcək.

Kremlçilər dəhlizə qarşı - Mardanın namərdliyi

Sergey Mardan

Kremlə yaxınlığı və Kremlin təbliğat xəttini açıq şəkildə müdafiə etməsi ilə tanınan rusiyalı politoloq Sergey Mardan yenidən Zəngəzur dəhlizi ətrafında manipulyativ və birtərəfli açıqlamalarla çıxış edib. Musavat.com xəbər verir ki, Cənubi Qafqazdakı vəziyyəti təhlil etdiyini iddia edən Mardan Zəngəzur dəhlizini guya “realılıqdan uzaq” bir layihə kimi təqdim etməyə çalışıb. O bildirib ki, Avropa İttifaqının regionda təsir göstərmək üçün kifayət qədər resursu yoxdur, ABŞ isə coğrafi baxımdan Cənubi Qafqazdan uzaqdır.

Bununla kifayətlənməyən politoloq iddia edib ki, Ermənistanın təhlükəsizliyi xarici və uzaq güclər tərəfindən deyil, regionda real təsir imkanlarına malik olan “regional dövlət” tərəfindən təmin edilməlidir. Mardanın bu fikri

əslində dolayı yolla bir mesaj verir: guya Ermənistanın təhlükəsizliyi nə ABŞ-dən, nə də Avropadan asılıdır və bu məsələ birbaşa Rusiyanın nəzarətində olmalıdır.

Lakin Sergey Mardan çox mühüm bir tarixi reallığı ya unudur, ya da bilərəkdən görməzdən gəlir. Faktlar göstərir ki, Rusiya əsrlərdir Cənubi Qafqazda mövcud olduğu dövrdə bu regionda heç vaxt davamlı sabitlik olmayıb. Əksinə, terrorizm, etnik qarşıdurmalar, separatizm və münaqişələr məhz Rusiyanın bölgəyə müdaxiləsindən sonra dərinləşib.

Qanlı SSRİ rejiminin qurulması, təkcə Cənubi Qafqazda deyil, bütün sovet məkanında etnik münaqişələrin süni şəkildə yaradılması, xüsusilə Qarabağ münaqişəsinin başlanması, separatçı ocaqların formalaşdırıl-

Zəngəzur sürətlə boşalır

Ermenistanın tarixi Azərbaycan torpaqları olan Zəngəzur əyalətində orta məktəblərin sürətlə bağlanması və əhalinin kütləvi şəkildə başqa yerlərə köç etməsi ciddi müzakirələrə səbəb olub. Tribuna.az xəbər verir ki, Ermənistan müxalifətinin nümayəndəsi Qohar Meloyan bununla bağlı bəzi mətləbləri açıqlayıb.

O bildirib ki, son bir neçə ildə Zəngəzurdan onlarla orta məktəb bağlanıb. “Bəziləri başqa məktəblərlə birləşdirilib. Səbəb şagird azlığıdır”. O daha sonra qeyd edib ki, kəndlərdə də durum yaxşı deyil. “Əhalinin kütləvi şəkildə başqa məntəqələrə köçü müşahidə olunur. Bir neçə kənd tamamilə boşalıb. Bir çoxlarındakı isə yalnız yaşlı insanlar qalıb ki, onların da köç ehtimalı böyükdür”.

Meloyan gördüklərindən belə qənaətə gəlib ki, baş verənlər məqsədlilik şəkildə həyata keçirilir. “Görünür, Paşinyanın hökuməti bu əraziləri Azərbaycana vermək üçün hazırlıqlara başlayıb”.

masi və 30 ilə yaxın davam edən işğalçılıq xətti - bütün bunlar birbaşa Rusiyanın planlı siyasətinin nəticəsi olub.

Tarix sübut edir ki, Rusiya bu regionda heç vaxt sülhün təminatçısı kimi çıxış etməyib. Sovet rejiminin dəhşətli repressiyaları, azərbaycanlıların kütləvi şəkildə məhv edilməsi, xalqların bir-birinə qarşı qoyulması Kremlin “stabilitik” anlayışının əsl simasıdır.

Bu baxımdan Cənubi Qafqazın taleyi Moskvanın deyil, məhz regionda mövcud olan müstəqil dövlətlərin öz əlində olmalıdır və indi Azərbaycanın sayəsində belədir. Sergey Mardan və onun kimilərin bunu nə qədər unutmaq istəsələr də, reallıq dəyişmir: Cənubi Qafqazın gələcəyinə kənar imperiya ambisiyaları deyil, bölgə xalqlarının iradəsi qərar verəcək.

Avstraliya dünyada ilk dəfə olaraq 16 yaşdan kiçiklər üçün sosial şəbəkələri qadağan edib. Bu barədə "The Guardian" nəşri məlumat yayıb. Nəşrin yazdığına görə, ölkədə artıq yeni qanun qüvvəyə minib.

Qanuna əsasən, dünyanın 10 ən böyük platforması avstraliyalı yeniyetmələrin hesablarını silməli və onların yeni hesab yaratmasının qarşısını almalıdır. Qadağa Facebook, Instagram, Threads, X (Twitter), YouTube, Snapchat, Reddit, Kick, Twitch və TikTok kimi sosial şəbəkələrə şamil olunur. Tələblərə əməl etməyən platformaları 33 milyon dollara qədər cərimə gözləyir.

Yeni qanun iri texnologiya şirkətləri və söz azadlığını müdafiə edən qurumlar tərəfindən tənqid edilərsə də, sorğular avstraliyalıların əksəriyyətinin bu qərarı dəstəklədiyini göstərir.

Bəs eyni sorğu Azərbaycanda da keçirilə, əhali qadağa "hə" deyərmi? Qadağanı reallaşdırmaq, ona nəzarət mümkündürmü?

Sosioloq Elçin Bayramlı "Yeni MİSAVAT"a açıqlamasında bildirib ki, uşaqlar məktəbi bitirəndəki şəxsi smartfondan kənar saxlanılmalıdır və bu, faktiki qadağa şəklində tətbiq olunmalıdır. Onun fikrincə, uşaq mobil telefondan yalnız valideynin iştirakı ilə istifadə edə bilər, internetə çıxış isə mütləq nəzarət altında olmalıdır: "Çünki internet nəzarətsiz və təhlükəli məkandır, aqressiya, zorakılıq və əxlaqsızlıq elementləri uşaqların və yeniyetmələrin psixologiyasına ciddi zərər vurur".

Sosioloq qeyd edir ki, bir çox ölkələrdə bu sahədə müsbət təcrübə var və Azərbaycanda da vəziyyət artıq təhlükəli həddə çatıb. Onun sözləri-

nə görə, 16 yaşa qədər uşağın şəxsi smartfon işlətməsinə ehtiyac yoxdur, əlaqə üçün sadə telefon kifayətdir: "İnternetdən isə tam imtina olunmamalı, lakin valideyn və müəllim nəzarəti ilə, məqsədli şəkildə istifadə edilməlidir. Ev şəraitində uşaqlar yaşlarına uyğun filmlərə baxa, aqressiv olmayan, faydalı oyunlarla məşğul ola bilərlər, amma bütün seçim valideyn tərəfindən edilməlidir. Nəzarətsiz telefon vermək uşağı psixoloji cəhətdən məhv etmək deməkdir".

Elçin Bayramlı hesab edir ki, dövlət səviyyəsində də bu sahədə qadağalar tətbiq oluna bilər, çünki artıq bunun ağır və həttə faciəvi nəticələri görünür. Onun sözlərinə görə, hazırda 5 yaşlı uşaqlardan tutmuş yaşlılara qədər hamı gecə-gündüz sosial şəbəkələrdədir və real həyatdan uzaqlaşır. İnsanlar ailə və məişət həyatını arxa plana keçirərək virtual aləmdə yaşayırlar. O, regionlarda müşahidə etdiyi halları da misal çəkərək bildirir ki, bəzi ailələrdə sosial şəbəkələrə aludəçilik normal həyat tərzini sıradan çıxarıb.

Sosioloq xüsusilə uşaqların küçədə oynamaqdan uzaqlaşdığını, valideynlərin isə onlara bahalı smartfonlar verdiyini tənqid edir. Onun fikrincə, azyaşlı və yeniyetmə uşağı nəzarətsiz şəkildə internetə bağlamaq onun gələcəyini risk altına atmaq deməkdir. Bayramlı vurğulayır ki, internetin təhlükələri artıq hər kəsə bellidir və bu səbəbdən dövlət uşaqları məsuliyyətsiz yanaşmadan qorumağa borcludur.

Uşaqlara görünməmiş qadağa - Azərbaycanda da tətbiq olunacaq?

Ekspertlərdən SOS: "Əks halda, gələcəyimiz məhvə gedir..."

O, dəfələrlə 16 yaşa qədər smartfon istifadəsinin rəsmi şəkildə qadağan olunmasını və bu qaydaların pozulmasına görə ciddi cəzaların tətbiq edilməsini təklif etdiyini də qeyd edir. Onun qənaətinə görə, böyüklər artıq rəqəmsal asılıqdan xilas olunmasa da, uşaqları bu təhlükədən qorumaq mümkündür və bu, cəmiyyətin sağlam gələcəyi üçün zəruridir.

Azərbaycan İnformasiya

və Kommunikasiya Texnologiyaları Sənayesi Assosiasiyası (AİKTA) İdarə Heyətinin sədri Elvin Abbasov mövzu ilə bağlı MİSAVAT.COM-a bunları deyib: "Avstraliya hökumətinin 16 yaşdan kiçik vətəndaşlar üçün sosial media platformalarına çıxışın məhdudlaşdırılması qərarı rəqəmsal təhlükəsizlik və uşaq müdafiəsi baxımından düşünülmüş və faydalı addımdır.

Bu qadağanın əsas səbəbi zorakılıq, qeyri-etik dil və ya qumar elementləri ehtiva edən yaşa uyğun olmayan məzmunun yayım anında süzgəcdən keçirilməsi son dərəcə mürəkkəbdir. Kütləvi maliyyələşdirmə (donatələr) mexanizmi uşaqlarda pul xərcləmə vərdişləri yaradır, real zamanlı çat (chat) isə kiber-təqib və yaşlı zorakılığı üçün əlverişli mühit formalaşdırır. Avstraliya bu qadağa ilə uşaqları bu cür manipulyasiya və təcavüz təsirindən azad etmək istəyir".

Ekspertə görə, Azərbaycan kontekstində, Avstraliya modelinə bənzər bütün böyük platformaları əhatə edən kütləvi, yaşa görə tam qadağa qanunvericiliyinin qəbul edilməsi ehtimalı aşağıdır:

"Lakin uşaq müdafiəsi məqsədilə rəqəmsal tənzimləmənin güclənməsi gözləniləndir. Ölkənin rəqəmsal strategiyası bu cür platformaların tam bloklaşdırılmasından daha çox, "Uşaqların zərərli məlumatlardan qorunması haqqında" Qanun əsasında zərərli kontentə qarşı mübarizəni və kiber-təhlükəsizliyi gücləndirməyi hədəfləyir. Nəticə etibarilə, Azərbaycan daha çox valideyn nəzarəti proqramlarının təşviqinə, məlumat savadlılığının artırılmasına və zərərli kontentin fərdi bloklaşdırılmasına fokuslanacaq, çünki global platformalara texniki yoxlama tələbi qoymaq həm çətin, həm də ölkənin ümumi rəqəmsal inkişaf kursuna uyğun gəlmir".

□ Afaq MİRAYIQ, "Yeni MİSAVAT"

SOS! İnsult da "cavanlaşır" - bunları etməyin!

Nevroloq: "Yaşın 50-dirsə, deyirlər 160 təzyiq normaldır, tamamilə yanlış fikirdir";

"Qan təzyiqi "səssiz ölüm"dür"

Insult (beyin qanaması və ya beyin iflici) adətən yaşlılarda müşahidə edilsə də, son illər gənclər arasında da ona daha tez-tez rast gəlinir. Mütəxəssislər bildirir ki, 30 yaşdan aşağı şəxslərdə insult riski stress və siqaret istifadəsi səbəbindən artır. Dünyada hər il 12 milyon insan insult keçirir, Türkiyədə isə bu rəqəm 150 min nəfərə çatır.

İnsultun əsas əlamətləri arasında qəfil və şiddətli baş ağrısı, ürəkbulanma, bədəndə qıcolmalar, qol və ayaqlarda qismən və ya tam iflic halları yer alır.

Bu arada İstanbulda beşinci dəfə təşkil olunan Beyin Simpoziumunda müasir müalicə üsulları müzakirə olunub. NTV-yə danışan Fiziki Təbəbət və Neyroreabilitasiya üzrə mütəxəssis professor Engin Çakar qeyd edib: "Hərəkətsizlik, həddindən artıq alkoqol qəbulu, siqaret - xüsusilə son dövrlərdə elektron siqaret istifadəsi bu riski artırır. Adətən birtərəfli iflic yaradır, lakin qanaxma olduqda qəfil şok və huşun itməsi də baş verə bilər" (Sherg.az).

İnsult artıq gənclər arasında da müşahidə olunur. Onlardan biri hazırda universitetin üçüncü kursunda oxuyan Sude Yılmazdır. 16 yaşında insult keçirən Yılmaz belə deyib: "Beyin qanaxması keçirməyimdən təxminən 6 il ötüb, amma müalicələrim davam edir. Günbəgün daha yaxşı oluram, mübarizə aparıram və heç vaxt vəz keçməmişəm. İçimdə bir sarsıntı olsa da, təslim olmamağa

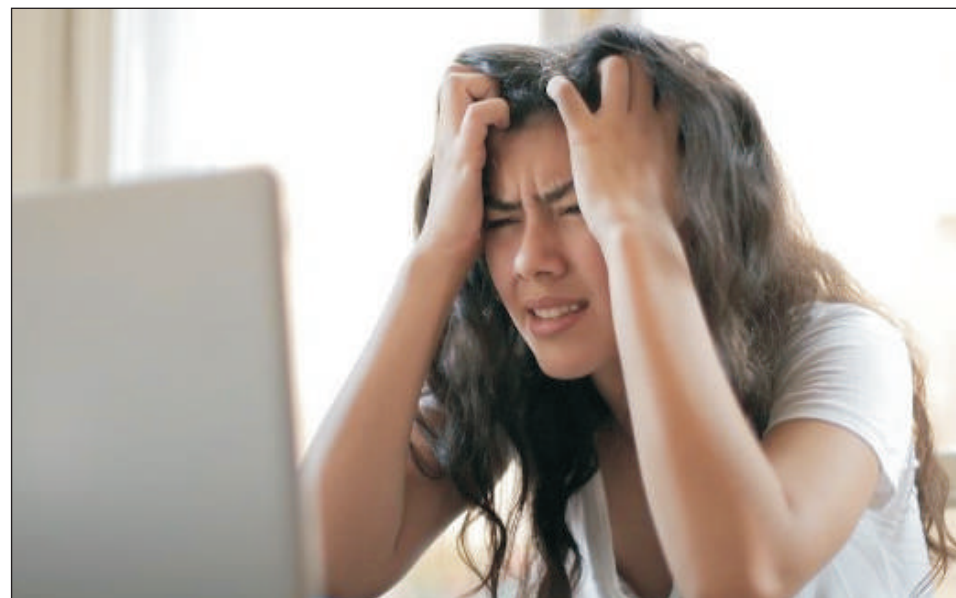
çalışıram".

İnsultda irsi faktorlar da mühüm rol oynayır. Havva Yapıcı və Eser Küçük bacı-qardaşları 7 il arayla insult keçiriblər. Eser Küçük yaşadıklarını belə xatırladı: "Hamamda yığılıb qalmışdım, ailəm məni tapdı. 38 gün reanimasiyada qaldım. Şükürlər olsun ki, indi yaxşıyam. İndi isə bacım xəstələnib, onu gətirmişik".

Mütəxəssislər vurğulayır ki, insultda erkən müdaxilə həyatı xilas edir.

Bir çox insan insultun yalnız qocalıqda baş verə biləcəyini düşünür. Lakin hər il o, "cavanlaşır". Azərbaycanda bununla bağlı vəziyyət nə yerdədir? Hansı qidalar təhlükə mənbəyidir?

Rəsmi və qeyri-rəsmi statistik məlumatlara əsasən, Azərbaycanda insult ürək-damar xəstəlikləri arasında ölüm və əlilliyin əsas səbəblərindən biridir. Ölkədə hər il minlərlə insan insult keçirir və bu hallar arasında gənc və orta yaşlıların payı əvvəlki illərlə müqayisədə artmaqdadır. Mütəxəssislər bildirirlər ki, insult hadisələrinin təxminən 10-15 faizi artıq 50 yaşdan aşağı şəxslərin payına

düşür. Bu göstərici hələ kütləvi olmasa da, artım dinamikası təhlükəli hesab edilir.

Mütəxəssislərin fikrincə, insultun cavanlaşmasının əsas səbəbi həyat tərzidir. Xüsusilə gənclər arasında yüksək stress, yuxu rejiminin pozulması, fiziki passivlik, artıq çəki, siqaret və alkoqoldan istifadə riskləri artırır.

Həkim-nevroloq Qalib Əsədov "Yeni MİSAVAT"a açıqlamasında bildirir ki, insult çox vaxt qəfil baş verən hadisə kimi qəbul edilsə də, əslində ondan əvvəl orqanizm uzun müddət xəbərdaredici siqnallar verir. İnsanlar isə bu ilkin əlamətlərə biganə yanaş-

dıqları üçün sonradan ağır fəsadlarla üzləşirlər.

Onun sözlərinə görə, insult kəskin beyin-qan dövranı pozğunluğudur və bu mərhələyə çatmadan əvvəl beyin qan dövranının xroniki pozulması müşahidə olunur. Bu dövrdə yuxu pozğunluğu, qorxulu yuxular, yaddaş zəifləməsi, yaxın hadisələrin tez unudulması, əl-ayaqda keyimə, əsmə, baş ağrıları, tez yorulma və təngnəfəslik kimi əlamətlər ortaya çıxır. Xüsusilə şəkərli diabeti olan şəxslər bu əlamətlərə daha diqqətlə yanaşmalıdırlar.

Həkim insultun "cavanlaşmasının" əsas səbəbini insan-

ların öz sağlamlıqlarına laqeyd münasibəti ilə əlaqələndirir. Onun fikrincə, qan təzyiqi, ürək döyüntülərinin sayı və ümumilikdə ürək-damar sisteminin göstəriciləri daim nəzarətdə saxlanılmalıdır: "Qan təzyiqi təsadüfi deyil ki, "səssiz ölüm" adlandırılır - çünki çox zaman heç bir əlamət vermir və insan problemi yalnız insult və ya infarkt baş verdikdən sonra anlayır".

Qalib Əsədov vurğulayır ki, yağlı, şəkərli, xolesterol ilə zəngin qidalanma, hərəkətsiz həyat tərzini və uzun müddət kompüter qarşısında qalmaq damarların daralmasına - at-

roskleroza yaranmasına gətirib çıxarır. Cəmiyyətdə "işçi təzyiq" anlayışının geniş yayıldığını deyən həkim bunun mif olduğunu bildirir: "İnsanlar arasında bir mif formalaşmış, eyni zamanda saxlayın, eyni zamanda təzyiq 140 və yuxarıdır, daima təzyiq dərmanı atmalısınız. Yəni yaşından asılı olmayaraq 140 mm civə sütunundan yuxarı təzyiq normanın son həddidir və bu göstərici davamlıdırsa, mütləq dərmanla tənzimlənməlidir".

Onun sözlərinə görə, yüksək təzyiq damar divarlarında anevrizma adlanan təhlükəli törəmələrin yaranmasına səbəb ola bilər. Bu isə insan üçün potensial ölüm riski deməkdir. "Başında anevrizması olan adam əslində bomba gəzdirir. İstənilən stress və həyəcan zamanı bu törəmə partlaya, ani ölüm baş verə bilər", - deyir həkim qeyd edir.

Nevroloq hesab edir ki, "qəfil ölüm" anlayışı çox vaxt yanlışdır. Əksər hallarda bu cür faciələrin kökündə vaxtında nəzarət edilməyən qan təzyiqi və laqeyd münasibət dayanır. Onun fikrincə, istənilən xəstəliyin erkən mərhələdə müalicəsi həm daha ucuz, həm də daha effektivdir: "İnsult baş verdikdən sonra isə çox zaman əlillik qayılmaz olur. Buna görə də əsas hədəf insultu müalicə etmək deyil, onun qarşısını vaxtında almaqdır".

□ Afaq MİRAYIQ, "Yeni MİSAVAT"

Azərbaycan Mərkəzi Bankı 2025-ci ilin doqquz ayı üzrə tədiyə balansı göstəricilərini açıqlayıb. Tənzimləyicinin rüblük hesabatından aydın olur ki, global əmtəə, xidmət və maliyyə bazarlarındakı qiymət və indekslərin dəyişkənliyi tədiyə balansına təsir göstərüb: Bu dövrdə tədiyə balansı 1,1 milyard dollarlıq ümumi kəsir yaranıb. Halbuki ötən ilin eyni dövründə tədiyə balansı 181,6 milyon dollar həcmində profitli olub.

Doqquz ayda cari əməliyyatlar balansında 3 milyard həcmində profit formalaşmış, kapital və maliyyənin hərəkəti balansı üzrə xalis xarici maliyyə aktivləri 4.5 milyard dollar, xalis maliyyə öhdəlikləri isə 0.4 milyard dollar artıb. Hesabat dövründə cari əməliyyatlar balansının profitinin ÜDM-ə nisbəti 5.4 faiz təşkil edib ki, AMB bunu makroiqtisadi sabitlik baxımından müsbət hal kimi dəyərləndirir. Dövr ərzində ölkənin ehtiyat aktivlərinin reallaşmış hissəsi təqribən 1.1 milyard dollar azalıb, lakin strateji valyuta aktivləri dövrün sonuna 10.5 milyard dollar artaraq 81.5 milyard dollara çatıb. Bu dövrdə Azərbaycanın dünya bazarında satdığı xam neftin 1 barelinin orta qiyməti 70.1 dollar təşkil edib.

Yanvar-sentyabrda Azərbaycanın cari əməliyyatlar hesabının (CƏB) profisiti illik ifadədə 24,1 faiz azalmaqla 3 milyard dollar və ya ÜDM-in 5.4 faizini təşkil edib. 2024-cü ilin 9 ayında 4 milyard dollarlıq profit qeydə alınmışdı.

Hesabat dövründə neft-qaz sektoru üzrə CƏB-in profisiti ötən ilin müvafiq dövrünə nəzərən 3.7 faiz azalaraq 10.7 milyard, qeyri-neft-qaz sektoru üzrə CƏB-in kəsiri isə 7.5 faiz artaraq 7.7 milyard dollar təşkil edib. Eyni zamanda xarici ticarət balansının profisiti 20 faiz azalaraq 7 milyard dollardan 5,6 milyard dollara düşüb.

2025-ci ilin 9 ayında xarici ticarət dövriyyəsi 30.8 milyard dollar təşkil edib, neft-qaz sektoru üzrə 14.0 milyard dollar həcmində profit qeyri-neft-qaz sektoru üzrə 8.4 milyard dollar həcmində kəsiri bağlayıb. Nəticədə hesabat dövründə xarici ticarət balansında 5.6 milyard dollar həcmində profit yaranıb.

Hesabat dövründə Azərbaycanın əmtəə ixracı 5.6 faiz azalaraq 18.2 milyard dollar təşkil edib. Mərkəzi Banka görə, dövr ərzində əsasən dünya bazarlarında xam neftin və təbii qazın qiymətlərinin əlverişli olması şəraitində neft-qaz sektoru üzrə ixracın həcmi 15.7 milyard dollar olub. İxrac olunmuş neft-qaz məhsullarının 9.6 milyard dolları xam neftin, 5.6 milyard dolları təbii qazın, 0.5 milyard dolları isə neft emalı məhsullarının payına düşür.

Hesabat dövründə qeyri-neft-qaz ixracı üzrə müsbət meyllər müşahidə olunub. Nəticədə müvafiq dövr üzrə qeyri-neft-qaz ixracı 6.1 faiz artaraq 2.5 milyard dollar olub.

Doqquz ayda Azərbaycanın əmtəə idxalçı illik ifadədə 2.7 faiz artaraq 12.6 milyard dollar təşkil edib. Bu dövrdə istehlak mallarının idxalının ümu-

Azərbaycanın tədiyə balansında defisit

Hesabat dövründə qeyri-neft-qaz ixracı üzrə müsbət meyllər müşahidə olunub

mi dəyəri isə 5.1 milyard dollar olub ki, bunun da 1.8 milyard dolları ərzaq məhsullarının payına düşür. Dövr ərzində əmtəə ixracı 5.6 faiz azalaraq 18.2 milyard dollar təşkil edib.

Qeyri-neft-qaz sektoru üzrə idxal 3.9 faiz artaraq 10.9 milyard dollara çatıb. Qeyri-neft-qaz idxalının strukturunda: uçuş aparatlarının (8.6 dəfə); tərəvəz məhsullarının (46.3 faiz); minik avtomobillərinin (29.5 faiz); alkoqollu və alkoqolsuz içkilərin (21.9 faiz); ətir və kosmetik vasitələrin (12.9 faiz); elektrik maşınlar və aparatlarının (7.3 faiz); bütün və bütün məhsullarının (7.2 faiz); bitki yağlarının (6.8 faiz); qazanlar, avadanlıq, mexaniki qurğuların (6.2 faiz); traktorların (4.2 faiz); şəkərin (3.1 faiz); kağız məmulatlarının (2.2 faiz) və dənli bitkilərin (1.6 faiz) idxalı artır. Turboreaktiv mühərriklərin (96.4 faiz); gəmilər, qayıqlar və üzən konstruksiyaların (47.4 faiz); mexaniki kürek və ekskavatorların (47.3 faiz); kommutasiya qurğularının (39.5 faiz); dəmiryol nəqliyyat vasitələrinin (39.1 faiz); yük avtomobillərinin (30.9 faiz); daxiliyanma mühərriklərinin (23.5 faiz); hesablama maşınlarının (23.2 faiz); daş və şüşə məmulatlarının (6.9 faiz); mebel mallarının (6.7 faiz); ağac məmulatlarının (6.5 faiz); metalların (5.3 faiz); sabun və yuyucu vasitələrin (3.8 faiz); kran, klapan, boru kəməri armaturlarının (3.4 faiz) və əczaçılıq məhsullarının (1.0 faiz) idxalı isə azalıb.

İdxalın strukturunda xarici investisiyalar hesabına gətirilmiş maşın-avadanlıqların və malların xüsusi çəkisi 3.7 faiz təşkil edərək 0.5 milyard dollar bərabər olub.

2025-ci ilin 9 ayı üzrə xarici dövlətlərlə Azərbaycanın iqtisadi əlaqələrində xidmətlərin ümumi həcmi 14.0 milyard dollar təşkil edib. Bunun 7.7 milyard dolları qeyri-rezidentlər tərəfindən Azərbaycanın rezidentlərinə, 6.3 milyard dolları isə Azərbaycan rezidentləri tərəfindən xarici ölkələrin rezidentlərinə göstərilən xidmətlərdir. Ümumilikdə, xidmətlər balansında yaranan kəsir 12.8 faiz azalaraq 1.4 milyard dollar olub. Mərkəzi Bank bunu son illər xidmətlər balansının (əsasən tikinti xidmətləri və digər işgüzar xidmətlər) kəsiri 1.1 milyard dollar olub. Qeyri-neft-qaz sektoru üzrə xidmətlər balansının kəsiri isə 280.7 milyon dollar təşkil edib.

Doqquz ayda Azərbaycansa neft-qaz sektoru üzrə xidmətlər balansının (əsasən tikinti xidmətləri və digər işgüzar xidmətlər) kəsiri 1.1 milyard dollar olub. Qeyri-neft-qaz sektoru üzrə xidmətlər balansının kəsiri isə 280.7 milyon dollar təşkil edib.

2025-ci ilin 9 ayında qarşılıqlı turizm xidmətlərinin dövriyyəsi 0.5% faiz azalaraq 2.7 milyard dollar təşkil edib. Hesabat dövründə turizm xidmətləri üzrə ixracın (1.5 milyard dollar) idxalı (1.2 milyard dollar) üstələməsi nəticəsində 0.3 milyard dollar həcmində profit yaranıb. Bu dövrdə xaricə səfər edən Azərbaycan vətəndaşlarının

sayı 2.6 faiz, Azərbaycana gələn xarici vətəndaşların sayı isə 1.8 faiz azalıb.

Hesabat dövründə xarici ölkələr tərəfindən Azərbaycan rezidentlərinə turizmlə bağlı göstərilən xidmətlərin həcmi 1.2 milyard dollar təşkil edib. Bunun 75.1 faizi Azərbaycan vətəndaşlarının şəxsi səfərləri ilə bağlı olub.

Hesabat dövründə ilkin gəlirlər balansında neft-qaz sektoru üzrə 2.2 milyard dollar kəsir, qeyri-neft-qaz sektoru üzrə isə 0.5 milyard dollar profit qeydə alınıb. Nəticədə ilkin gəlirlər balansında kəsir 13.9 faiz azalaraq 1.7 milyard dollar təşkil edib.

Ölkə iqtisadiyyatına yatırılmış birbaşa xarici investisiyaların strukturunda neft-qaz sektorunun payı yenə əhəmiyyətli olub: 78.5 faiz. 2025-ci ilin 9 ayı üzrə tədiyə balansında birbaşa xarici investisiyalar maddəsinin neft-qaz sektoru üzrə xalis maliyyə öhdəliklərinin (-1 milyard 16.2 milyon dollar) azalması neft-qaz sektoru üzrə cəlb olunmuş investisiya ilə (3 milyard 716.6 milyon dollar) həmin sektor üzrə kapital repatriasiyası (4 milyard 732.8 milyon dollar, əsasən beynəlxalq neft-qaz konsorsiumlarının payına düşən xam neft və təbii qaz şəklində olan kapital repatriasiyası) arasındakı fərqdən formalaşır.

Qiymətləndirmələrə görə, doqquz ayda qeyri-neft-qaz sektoruna cəlb olunmuş birbaşa xarici investisiyaların ümumi məbləği 9.0 faiz artaraq 1 milyard 19.4 milyon dol-

lar olub ki, bunun da bir hissəsi (304.9 milyon dollar) ölkə iqtisadiyyatına gəlirlərin təkrar investisiyası ilə bağlı olub.

Hesabat dövründə portfel investisiyaları üzrə aktivlər bankların (500.4 milyon dollar), dövlət (34.1 milyon dollar) sektorunun və digər (817.3 milyon dollar) sektorların hesabına artıb, kapitalda iştiraka təminat verən qiymətli kağızların (17.4 milyon dollar) hesabına azalıb. Öhdəliklər isə əsasən, kapitalda iştiraka təminat verən qiymətli kağızların (0.2 milyon dollar) və digər (5.8 milyon dollar) sektorların hesabına artıb, dövlət (39.7 milyon dollar) sektoru-nun hesabına isə azalıb.

□ İqtisadiyyat şöbəsi, "Yeni Məşavət"

Gələn il əmlak bazarını nə gözləyir?

Bu il Azərbaycan əmlak bazarı üçün həm ziddiyyətli, həm də diqqətçəkən bir il kimi yadda qaldı. Azərbaycanın daşınmaz əmlak sektorunda həm yerli, həm də global amillərin təsiri ilə qiymətlərdə əhəmiyyətli artımlar müşahidə edildi. İstər Bakının mərkəzindəki yeni tikililər, istərsə də regionlardakı fərdi yaşayış evləri olsun, bahalaşma hər segmentdə özünü göstərdi.

Bəs 2026-cı ildə əmlak bazarında qiymət artımı davam edəcək, yoxsa stabilizasiya gözlənilir?

Moderator.az-a açıqlamasında Azərbaycan Qiymətləndiricilər Cəmiyyətinin (AQC) sədri, iqtisadçı ekspert Vüqar Oruc bildirib ki, növbəti ildə həm daşınmaz əmlak bazarında, həm də bu sahənin qanunvericiliyində mühüm addımlar atılacağı gözlənilir: "Əsas gözlənti isə əhalinin mülkiyyətində olan, lakin sənədsiz qalan əmlakların sənədləşdirilməsi prosesinin sürətlənməsi ilə bağlıdır. Bu proses asan olmayacaq, lakin 2026-cı il üçün olduqca vacib məsələlərdən biridir. Həm yaşayış evlərinin sənədləşdirilməsi, həm də onların vergi subyekti kimi tanınması ölkə büdcəsinə, vətəndaşlara, kommersiya banklarına və bütövlükdə iqtisadi münasibətlər sistemə müsbət təsir göstərəcək. Bəzi yanaşmalara görə, əlavə xərclərin yaranması və iqtisadi yükün artması bazarda alıcı sayının azalmasına, nəticə etibarilə daşınmaz əmlak qiymətlərində stabilizasiya və ya ucuzlaşmaya səbəb ola bilər. Tikinti materiallarının və işçi qüvvəsinin qiymətləri artmaqda davam etdiyi, manatın alıcılıq qabiliyyətində dəyişikliklərin 2026-cı ildə də gözlənilməli bir şəraitdə qiymət artımının daıyanması real görünür. Bazarda artıq doymuş ərazilər mövcuddur və həmin zonalarda qiymətlər pik həddə çatıb. Bununla yanaşı, infrastrukturun yeniləndiyi və yenidən qurulan ərazilər var ki, həmin ərazilərdə qiymət artımı qaçılmazdır. Eyni zamanda yeni yaşayış komplekslərinin tikintisi planlaşdırılan ərazilərdə də qiymətlərin yüksələcəyi gözlənilir".

V.Orucun fikrincə, ümumi artım tempi 2024-2025-ci illərlə müqayisədə daha zəif ola bilər, lakin qiymət artımı tendensiya olaraq davam edəcək.

Bu universitetlər bölgələrə köçürülə bilər

Təhsil eksperti: "Artıq məsələ ilə bağlı qəti addımlar atılmalıdır"

2 025-ci ildə Azərbaycan əhalisi yalnız 0,3% artıb. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2025-ci ilin yanvar-oktyabr aylarında əhalinin sayı 32 109 nəfər artaraq 0,3% artım göstərüb. Ümumilikdə, 2025-ci il noyabrın 1-i vəziyyətinə əhalinin sayı 10 256 998 nəfərə çatıb.

Statistik göstəricilərdən də görünür ki, əvvəlki illərlə müqayisədə əhali artımında azalma müşahidə olunur. Belə ki, 2024-cü ilin yanvar-noyabr aylarında əhali 37 766 nəfər, yəni 0,4% artmışdı, 2023-cü ildə isə artım 53 625 nəfər, yəni 0,5% təşkil etmişdi. Nəticə onu göstərir ki, Azərbaycan əhalisi mütləq olaraq artmaqdadır, lakin illik artım tempi getdikcə aşağı düşür.

Səbəblər haqda Musavat.com-a danışan **sosioloq Üzeyir Şəfiyev** belə bir fikir də işlədib. "Digər bir amil regionlardan paytaxta axınla bağlıdır. Məlumdur ki, təbii artım ənənəvi olaraq regionlarda daha yüksək olur. Gənclərin rayonlardan Bakı və böyük şəhərlərə köçməsi isə bölgələrdə doğum səviyyəsinin kəskin şəkildə azalmasına səbəb olur. Bu, həm regional inkişaf, həm də ölkənin ümumi demoqrafik balansı üçün uzunmüddətli risk yaradır. Buna görə də regionlarda gənclərin qalmasını stimullaşdırmaq lazımdır: onlara torpaq sahələrinin ayrılması, mənzil şəraiti ilə təminat, güzəştli ipoteka proqramları, iş yerlərinin yaradılması, həmçinin ali təhsil müəssisələrinin bir hissəsinin regionlara köçürülməsi kimi addımlar demoqrafik balansın bərpasına ciddi töhfə verə bilər".

Bes hansı ali məktəblər bölgələrə köçürülə bilər?

Mövzu ilə bağlı **təhsil mü-təxəssisi Elşən Qafarov** "Yeni Müsavat"a danışdı. Mütəxəssis qeyd edib ki, Bakı şəhərində mövcud olan sıxlıq, urbanistik yüklənmə və hazırkı şəraitdə universitetlərin böyüməsi üçün zəruri olan infrastrukturun qurulmasında yaranan ciddi çətinliklər illərdir ki, bir çox ali təhsil müəssisələrinin regionlara köçürülməsi məsələsini gündəmdə saxlayır. "Bu mövzu cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrində fərqli baxış bucaqları və yanaşmalarla müzakirə olunur. Məsələyə münasibət müxtəlif olsa da, ortaq realıq ondan ibarətdir ki, Bakı artıq bu qədər ali məktəbi mövcud infrastruktur çərçivəsində rahat şəkildə daşımaq gücündə deyil.

Məlum olduğu kimi, Elm və Təhsil Nazirliyi Bakıda yerləşən üç universitetin - Bakı Dövlət Universitetinin, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin və Azərbaycan Texniki Universitetinin mərhələli şəkildə elmi-tədqiqat universitetlərinə çevrilməsini planlaşdırır. Bu çərçivədə həmin ali məktəblərdə bakalavriat səviyyəsinin tədricən azaldılması, magistratura və doktorantura pillələrinin isə genişləndirilməsi nəzərdə tutulur.

Bu, beynəlxalq ali təhsil modelinə uyğun, məntiqli və məqsədyönlü bir yanaşmadır.

Digər universitetlərə gəldikdə isə, xüsusilə Tibb Universitetinin formalaşma modeli və funksional xüsusiyyətləri nəzərə alınmalıdır. Aparıcı tibb müəssisələrinin, klinik bazaların və ixtisaslaşmış xəstəxanaların əsasən Bakı şəhərində yerləşməsi səbəbindən Tibb Universitetinin regionlara və ya Bakı ətrafına köçürülməsi hazırkı mərhələdə real və məqsədəuyğun görünür. Bu universitetin fəaliyyəti birbaşa paytaxtın tibbi infrastrukturunu ilə bağlıdır".

Elşən Qafarov qeyd edib ki, Pedaqoji Universitet, İnşaat və Memarlıq Universiteti, eləcə də bir sıra digər ali təhsil müəssisələri var ki, onların fəaliyyət modeli kampus tipli, korporativ və regional universitet konsepsiyasına tam uyğundur: "Ümumilikdə, Tibb Universiteti və yaxın perspektivdə elmi-tədqiqat universitetinə çevriləcək Bakı Dövlət Universiteti, Neft və Sənaye Universiteti və Texniki Universitet istisna olmaqla, digər ali məktəblərin mərhələli şəkildə regionlara köçürülməsi daha doğru və strateji baxımdan səmərəli addım olardı.

Belə bir yanaşma bir tərəfdən universitetlərin müasir kampus sistemə keçməsi üçün real imkanlar yaradardı, digər tərəfdən isə Bakının üzərindəki həddindən artıq sıxlığı və yükü əhəmiyyətli dərəcədə azaldardı. Eyni zamanda tələbələrə sosial müdafiəsinin daha yaxşı təmin olunması üçün də əlverişli şərait formalaşardı. Hazırda Bakıda kirayə mənzillərin həddən artıq baha olması, nəqliyyat sıxlığı, tıxaclar, tələbələrin vaxtlarının böyük hissəsini yollarda keçirməyə məcbur qalması ciddi sosial problemlər yaradır. Bu vəziyyət həm təhsilin keyfiyyətinə, həm də tələbələrin gündəlik həyatına mənfi təsir göstərir".

Təhsil mütəxəssisinin fikrincə, ən real və rəşional yol ondan ibarətdir ki, qeyd olunan dörd universitetdən başqa bütün ali təhsil müəssisələri Bakıdan kənara, regionlara köçürülsün: "Bu köçürülmə formal xarakter daşıyamamalı, paralel olaraq universitetlərə geniş torpaq sahələri ayrılmalı, həmin ərazilərdə müasir kampuslar inşa edilməlidir. Kampusların tərkibində yataqxanalar, kitabxanalar, istirahət parkları, idman və mədəniyyət mərkəzləri, sosial infrastruktur obyektləri yaradılmalıdır. Yeni universitetlərin kampus sistemə keçməsi həm tələbələr, həm müəllim heyəti, həm də ali məktəblərin özləri üçün uzunmüddətli perspektivdə olduqca əlverişli olar.

Bu sahədə ölkədə artıq müəyyən təcrübə mövcuddur. Məsələn, Gəncə şəhərində yerləşən Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti ölkənin ən böyük kampus universitetlərindən biridir. Burada müasir tədris və sosial mühit yaradılıb. Eyni zamanda

Ölkədə əhalinin sayı azalacaq?

A zərbaycanda ötən illə müqayisədə doğulan uşaqların sayında azalma var. Bu ilin yanvar-oktyabr aylarında Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələrində 80 min 802 doğulan körpə qeydə alınıb.

Ötən il bu rəqəm 86 min 274 nəfər olub. Beləliklə, doğulan uşaqların sayında 6 minə yaxın azalma var.

Sosioloq Mail Yaqubov mövzu ilə bağlı Modern.az-a açıqlamasında qeyd edib ki, doğumun sayının aşağı düşməsinin birinci səbəbi insanların dünyagörüşünün, həyata baxışının dəyişməsidir. İnsanların düşüncəsində kök salan özü üçün yaşamaq, övladdan - çoxuşaqlılıqdan imtina, "övladım olsa, hər şeylə təmin olunmalıdır" fikirləri burada güclü təsire malikdir. Cərəyan Avropadan, Rusiyadan ölkəmizə sirayət edib: "İkinci-zəif səbəb maddi təminat çatışmazlığıdır. Bu, o qədər də tutarlı arqument deyil. Biz müşahidə edirik ki, kifayət qədər imkanlı şəxslər var ki, bir uşaqla kifayətlənib. Varlı ata-ana düşünür ki, həyata uşaq böyütmək üçün gəlməyib. Öz əyləncəsini, öz maraqlarını önə çəkir.

Problemin səbəbi bununla bitmir. Ənənəvi düşüncədə olan valideyn dünyaya gətirdiyi övladın sonuna qədər yanında olur, qayğısına qalır. Hər şeyin ən yaxşısına nail olmasına çalışır. Zamanımızda bu, daha qabarıq xətlə inkişaf edir. Həmmi istəyir ki, müasir və dəyərli hesab olunan nə varsa, uşağı ona sahib olsun. Bu fikir valideynləri çox uşaq dünyaya gətirməkdən saxlayır.

Bu da faktıdır ki, əvvəllər ailədə bir paltar bütün uşaqlar geyindirilər. Yemək çeşidləri bu qədər zəngin deyildi. 60-cı illərin minimalizmi indi yoxdur".

Sosioloq bildirib ki, fərdlər halından məmnun görü-nə bilər: "Amma artımın olmaması cəmiyyət üçün, dövlət üçün ciddi faciədir. 70 ildən sonra Azərbaycan əhalisi 8 milyona düşə bilər. Real və effektiv addımlar atılmalıdır. Dövlət 3-cü, 4-cü uşaq üçün böyük pul məbləği ödəməlidir.

Əhalinin artımı İslamın, mənəvi dəyərlərin təbliği ilə çox əlaqəlidir. Ölkədə həqiqi dəyər təbliği edən beş nəfər şəxsin adını çəkin. Bu yoxdur. Təəssüf ki, zərərli müasir cərəyanlar klassik görüşə qalib gəlir".

Sosioloq qeyd edib ki, azalma bütün bölgələrdə müşahidə olunan haldır və istisna heç nəyi dəyişməyəcək.

region universitetlərində tələbə sayı artıb, əlavə imkanlar formalaşıb. Naxçıvan Dövlət Universiteti, Mingəçevir Dövlət Universiteti, Gəncə Dövlət Universiteti kimi ali məktəblər artıq güclü tələbə mühitinə malikdir.

Hesab edirəm ki, Bakıda yerləşən universitetlərin böyük bir hissəsinin regionlara köçürülməsi tam mümkündür. Hazırkı şəraitdə regionlar üçün ən optimal mərkəz Gəncə bölgəsidir. Universitetlərin Gəncə ərazisinə köçürülməsi daha məqsədəuyğun olardı. Bu şəhər coğrafi baxımdan ölkənin mərkəzinə yaxın yerləşir və bütün bölgələrdən Gəncəyə nəqliyyat baxımından rahat çıxış mümkündür. Üstəlik, Gəncə artıq ali təhsil şəhəri kimi formalaşıb, tələbə mühiti burada yad deyil.

Bakı ətrafına, xüsusilə Qala qəsəbəsi ətrafına universitetlərin köçürülməsi ilə bağlı da müəyyən ilkin mülahizələr mövcuddur. Lakin ən optimal və strateji baxımdan səmərəli variant universitetlərin Gəncəyə köçürülməsidir.

Çünki hazırkı vəziyyətdə Bakıda bu qədər ali məktəbin cəmləşməsi həm şəhərin infrastrukturuna ciddi zərbə vurur, həm də tələbələrin sosial müdafiəsində ciddi çətinliklər yaradır".

Təhsil mütəxəssisi həmçinin vurğulayıb ki, artıq bu məsələ ilə bağlı real və qəti addımlar atılmalıdır: "Texminən 10 ildən artıqdır ki, universitetlərin regionlara köçürülməsi mövzusu müzakirə olunur. Doğrudur, müəyyən addımlar atılıb. Məsələn, region universitetlərində tələbə sayının artırılması istiqamətində tədbirlər görülüb. Lənkəran Dövlət Universitetində tələbə sayı 10 mindən artıqdır. Eyni hal Mingəçevir Dövlət Universitetində, Gəncə Dövlət Universitetində və digər regional ali məktəblərdə də müşahidə olunur. Lakin bu, problemin yalnız bir hissəsidir və məsələ bununla bitmir. Universitetlərin real, sistemli və planlı şəkildə regionlara köçürülməsi artıq zərurətə çevrilib".

✎ **Xəlida GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Qonşu Rusiyada əmlak alqı-satqısı sahəsində ortaya çıxan son hadisə region ölkələri, o cümlədən Azərbaycan üçün də ciddi xəbərdarlıq xarakteri daşıyır. Tanınmış müğənni Larisa Dolinanın ətrafında baş verən qalmaqallı iş göstərdi ki, təkcə satıcının deyil, alıcının da “təmiz” olması əmlakın təhlükəsiz şəkildə əldə edilməsi üçün yetərli deyil. Hüquqi mexanizmlər düzgün işləmədikdə və ya boşluqlar olduqda, nəticədə ən çox zərər gö-rən tərəf məhz alıcı olur.

Hadisənin mahiyyəti belədir: Larisa Dolina mənzilini Polina Lurye adlı şəxsə satıb, rəsmi sənədləşmə aparılıb və alıcı 112 milyon rublu satıcıya ödəyib. Daha sonra Dolina məhkəməyə müraciət edərək bildirib ki, o, vasitəçi kimi çıxış edən fırıldaqçılar tərəfindən aldadılıb və mənzilin satışı onun real iradəsini əks etdirməyib. Məhkəmə bu arqu-

olaraq Rusiyadakı Dolina presedentinə bənzər vəziyyət yarana bilər. Məsələn, satıcı sonradan iddia edə bilər ki, müqaviləni təzyiq altında imzalayıb, aldadılıb və ya psixoloji təsire məruz qalıb. Əgər məhkəmə bu iddiaları əsaslı saysa, alqı-satqı etibarsız hesab edilə bilər. Belə olan halda alıcının ödədiyi vəsaitin qaytarılması ayrıca problemə

Diqqət! Mənzil bazarında yeni dələduzluq - ev almazdan öncə...

Alqı-satqı mümkün qədər bank mexanizmləri vasitəsilə aparılmalıdır

menti əsaslı sayaraq əmlakı yenidən müğənninin adına qaytarıb. Lakin paradoks ondadır ki, alıcının ödədiyi vəsait geri qaytarılmayıb. Beləliklə, Polina Lurye həm mənzildən, həm də külli miqdarda puldan məhrum olub.

Məhkəmənin məntiqinə görə, Dolina özü də zərərçəkəndir və alıcı pulunu birbaşa onu aldanan cinayətkarlardan tələb etməlidir. Bu isə faktiki olaraq alıcını çıxılmaz vəziyyətdə qoyur. Çünki real pul vəsaiti məhz satıcının hesabına daxil olub, fırıldaqçılar isə çox vaxt izsiz-tozsuz yoxa çıxır. Dolina sonradan pulu könüllü şəkildə, hissə-hissə qaytaracağını desə də, bunun hüquqi öhdəlik deyil, yalnız şəxsi vəd olduğu açıqlanıb. İş artıq Rusiya Ali Məhkəməsinə daşınıb və dekabrın 16-da yekun qərar gözlənilir.

Bu presedent Azərbaycan üçün də son dərəcə aktualdır. Ölkəmizdə hələ də bir mənzilin bir neçə şəxsə satılması, etibarname ilə aparılan şübhəli əməliyyatlar, tikinti şirkətlərinin eyni mənzili müxtəlif alıcılara “rezerv” etməsi kimi hallar mövcuddur. Xüsusilə ilkin bazarda - yeni tikililərdə alıcılar çox zaman yalnız şirkətin reputasiyasına və ya “tanış vasitəçi”nin sözüne güvənirlər. Halbuki məhz bu etinasızlıq sonradan illərlə davam edən məhkəmə çəkışmələrinə yol açır.

Azərbaycanda da nəzəri

çevrilir və proses illərlə uzana bilər.

Vasitəçilərə kor-koranə etibar etmək ən böyük risklərdən biridir. Azərbaycanda daşınmaz əmlak bazarında qeyri-rəsmi maklerlərin fəaliyyəti hələ də geniş yayılıb. Bir çox hallarda bu şəxslər nə hüquqi məsuliyyət daşıyır, nə də sonradan tapılır. Müqavilədə vasitəçinin rolu, məsuliyyəti və öhdəlikləri dəqiq göstərilmədikdə, bütün risk alıcının üzərində qalır.

Bu riskləri minimuma endirmək üçün alıcılar bir neçə vacib məqama mütləq diqqət yetirməlidir. İlk növbədə, alqı-satqı yalnız notariat qaydasında deyil, mümkün qədər bank mexanizmləri vasitəsilə aparılmalıdır. Pulun birbaşa satıcıya verilməsi əvəzinə, depozit və ya akkreditiv mexanizmlərdən istifadə edilməsi daha təhlükəsizdir. Bu halda mübahisə yaranarsa, vəsaitin kimə və hansı əsasla ödənilməsi açıq şəkildə sübut olunur.

Nəhayət, hər bir alqı-satqı əməliyyatından öncə müstəqil hüquqşünasın rəyinin alınması artıq lüks deyil, zərurətə çevrilib.

Tanınmış hüquqşünas Əkrəm Həsənov “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirib ki, Azərbaycanda da Rusiyadakına bənzər hadisələr olur. Onun sözlərinə görə, hazırda buna bənzər hadisə ilə bağlı Ali Məhkə-

məyə müraciət edib: “Larisa Dolinanın evi ilə bağlı məsələdən xəbərdaram. Hesab edirəm ki, Rusiya məhkəməsi düzgün qərar verməyib. Mən Rusiya qanunvericiliyini kifayət qədər yaxşı bilirəm. Vəddənli alıcı anlayışı var. Yeni kimə hansısa bir əmlakı alırsa və bu zaman fikirləşir ki, onu satan əmlakın mülkiyyətcisidir, heç bir aldatma və qanun pozuntusu yoxdur. Belə olan halda qanun alıcının tərəfində olmalı idi. Şəxs baxıb ki, daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində Dolina əmlakın mülkiyyətcisidir, o, notariusə gəlib müqavilə bağlayıb, pul ona ödənilib. Əgər kiməsə gəlib pulu onun əlindən dələduzluq yolu ilə alıbsa, alıcının burada günahlı nədir? Dolina sübut etməlidir ki, alıcı onu aldananlarla əlbəddir. Lakin belə bir sübut yoxdur. Belə olan halda məhkəmə vəddənli alıcı anlayışına əsaslanıb Polina Luryeni müdafiə etməli idi. Bu halda isə məhkəmə alıcının haqlarını pozub. Böyük ehtimal ki, burada Dolinanın tanınmış müğənni olması və ya təzyiqdən istifadə etməsi rol oynayıb. Təəssüf ki, Azərbaycanda da belə hadisələr olur. Mən hazırda buna bənzər məhkəmə işini aparıram. Deməli, bir vətəndaş digər vətəndaşın mənzilini alıb, satıcı qadın, alıcı isə kişidir. Mənzili təklif edən həmin qadının oğlu olub və mənzil bazar qiymətindən aşağı məblə-

ğə satılıb. Alıcıya həmin oğlan deyib ki, təcili pul lazımdır. Beləliklə, bu kişi mənzili alıb. Lakin onlar kişidən xahiş ediblər ki, bir neçə ay vaxt versin ki, onlar yeni mənzil tapıb çıxsınlar. Bu bir neçə ay ərzində kişiye kirayə haqqı ödəyəcəklərini də deyiblər. Vətəndaş da razılaşıb. Bir neçə ay kişiye kirayə haqqı ödənilib. Lakin kişi artıq yeni mənzilə yerləşmək istədiyini və oğlangilin artıq oradan çıxmaqlı olduğunu bildirəndə onlar çıxmaq niyyətində olmadıqlarını deyiblər. Kişi məcbur qalıb, onları məhkəməyə verib. Beləliklə, birinci instansiya məhkəməsinə və apelyasiya məhkəməsinə udub. Ali Məhkəmə isə işi geri qaytarıb və apelyasiya məhkəməsi növbəti dəfə baxanda alıcının əleyhinə qərar çıxarıb. Bildirib ki, bağlanan alqı-satqı müqaviləsi etibarsızdır. Guya ki, mənzili alanın atası mənzili satanın atasına faizlə pul borc verib və bu da alqı-satqı olmayıb, mənzilin girov müqaviləsi sayılıb. Hətta deyiblər ki, ödənilən kirayə haqqı da borcun faizi olub. Ortalıqda isə heç bir sübut yoxdur. Bununla bağlı Ali Məhkəməyə şikayət vermişik. İndi də məlum olur ki, həmin o mənzili satanın oğlunun barəsində Nərimanov Rayon Polis İdarəsi tərəfindən dələduzluq ittihamı ilə cinayət işi açılıb. Sən demə, bir neçə şəxsə belə şeylər ediblər. Onlar mənzili təcili və

aşağı qiymətə satırlar, sonra gedib məhkəməyə müraciət edirlər ki, burada faizə borc verilib, əslində satmamışam.

Ali Məhkəmə bizim şikayəti təmin etməsə, ev yiyəsi olan oğlan gərək alıcının “borc kimi almışam” dediği pulunu qaytarsın, lakin onu da nə zaman qaytaracağı bəl-

li deyil. Borc içində üzürlər, evin pulunu isə xərcləyiblər. Beləliklə, onların mənzili əllərində qalır, alıcının isə pulu arada itir. Dediğimiz kimi, hazırda Azərbaycanda cinayət olan oğlan gərək alıcının “borc kimi almışam” dediği pulunu qaytarsın, lakin onu da nə zaman qaytaracağı bəl-

□ **Şahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

“Qumar kralı” o pullarla bir neçə ev alıbmış

Onlayn qumar oyunlarının təşkili, bu fəaliyyətlərdən əldə edilmiş vəsaitlərin leqallaşdırılması ilə bağlı ittiham olunan Yusif Baqiyev, Ramil Saadov, Pərviz Məmmədov, Samir Nəsimovun cinayət işi üzrə məhkəmənin baxış iclası keçirilib.

Modern.az xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim Fəxrə Məmmədovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə ittiham aktı elan olunub.

İttihamla görə, təqsirləndirilən şəxslər Nazirlər Kabinetinin idman və mərc oyunlarının təşkil olunması ilə bağlı müvafiq qərarına əməl etmədən, qeydiyyatdan keçməyərək, müəssisəlik dəstə halında “qazan bet”, “check black”, “onli-ne loto” və digər xarici saytların adminliyini əldə edərək onlayn qumar oyunları təşkil edib, gəlir əldə ediblər. Əldə olunan gəlirləri vəzifə bölgüsü apararaq müxtəlif hesablardan, o cümlədən bank kartlarından 170 milyon 344 min manat, “M10” hesablarında isə 3 milyon manat, ümumilikdə 173 milyon manatdan artıq vəsaitin köçürülməsinə nail olublar.

O da məlum olub ki, Yusif Baqiyev ittiham olunduğu onlayn qumar oyunlardan qazandığı 41 milyon manatı leqallaşdırmaq məqsədilə həmin məbləğdən Şüvəlan qəsəbəsi və Səbail rayonunu da daxil olmaqla, Bakının müxtəlif bölgələrindən həyat yoldaşının adına bir neçə mənzil alıb.

Samir Nəsimov isə öz rəhbər vəzifəsindən sui-istifadə etməklə dövryyəsi yüksək olan “Paysis MMC” şirkətinin elektron sisteminin tərkibində yaradılmış elektron pul kisəsində pulların köçürülməsini təmin edib.

İttiham aktında 142 nəfər şahidin də olduğu qeyd olunub. Təqsirləndirilən şəxslər elan olunmuş ittihamla özlerini təqsirli bilməyiblər.

Prosesin davamında ifadə verən Pərviz Məmmədov bildirib ki, o, qumar oyunları təşkil etməyib: “Mən Binə bazarında paltar satmışam, restoran işləmişəm, amma qumar oyunları təşkil etməmişəm. Özüm də 2013-cü ildə “TOPAZ” oynamışam, sonra tövbə etmişəm. Sadəcə, işlədiyim restoranda Yusif Baqiyevlə şərikəm. 173 milyonla əlaqəm yoxdur. Hazırda təsisçisi olduğum müəssisənin 3-4 milyon dəyəri var. Digər təqsirləndirilən şəxslərdən Ramil Saadovu tanıyıram. Samir Nəsimovu isə 2023-cü ildən tanıyıram”.

Ramil Saadovun vəkili vəsatət verərək onun barəsində qətimkan tədbirinin ev dustaqlığı qətimkan tədbiri ilə əvəz edilməsini xahiş edib.

Vəsatət təmin edilməyib.

Növbəti proses dekabrın 22-nə təyin edilib.

Ərdoğanın Azərbaycan açıqlaması: “Türkiyəni utandırdılar”

“Türkləri bir-birindən ayırmaq üçün bütün yollar sınaqdan keçirildi. Kimliyini müdafiə edən, dəyərlərini qoruyanlar turançılıqda ittiham olunaraq ya sürgün edildilər, ya da dar ağaclarının qurbanı oldular. Türk dünyasının varlığından danışmaq təkcə sərhədlərimizdən kənarda deyil, 1940-cı illərin təkpartiyalı (CHP) dövründə də qadağan edilmişdi”.

Teleqraf xəbər verir ki, bunu Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan deyib.

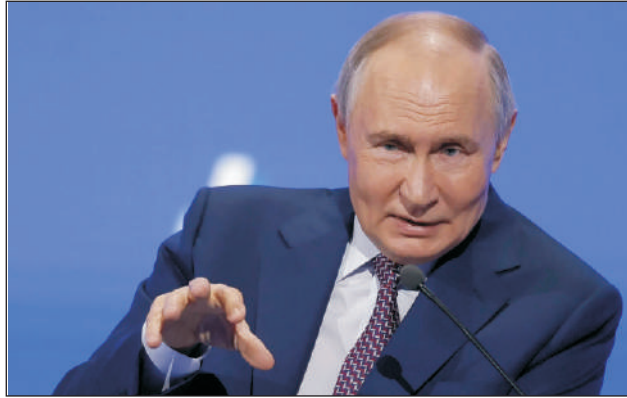
“Təkpartiyalı dövrə Türkiyədən kənarda da türklərin olduğunu demək cinayət sayılır, işgəncə görmək mənasına gəlirdi. Boraltan faciəsi CHP-nin Türkiyə tarixinə düşmüş qara ləkəsidir. Boraltan faciəsi həm millətimiz, həm də Azərbaycan türkləri üçün sağlamlığı uzun illər çəkən dərin yaralar açıb. CHP bu gün də Türk dünyasına çəp baxmağı davam etdirir”, - o bildirib.

Rəcəb Tayyib Ərdoğan sözlərini belə davam etdirib: “Qarabağda 44 gün davam edən Vətən müharibəsində bunu bir daha gördük. Türkiyəni Azərbaycana dəstək verməkdə ittiham etdilər. CHP-nin xarici siyasətini yönəldən şəxs ortaya çıxıb danışdı. Necə ki, 1945-ci ildə Boraltan faciəsində olmuşdu, Qarabağın azadlıq mübarizəsində də millətimizi məyus etdilər, utandırdılar”.

“Yaşayan Nostradamus” kimi tanınan ekstrasens Atos Salome 2026-cı il üçün proqnoz verib. Onun proqnozlarından biri Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə bağlıdır. 39 yaşlı ekstrasens Kreml liderinin sağlamlığında “nevroloji” böhran olacağını proqnozlaşdırır.

Atos Salome COVID-19-un yayılması və Kraliça II Yelizavetanın ölümü ilə bağlı proqnozlar da daxil olmaqla, sonradan gerçəkləşən bir neçə proqnoz verdikdən sonra şöhrət qazanıb. O, gələn il üçün proqnozların siyahısını eksklüziv

Ekstrasensdən Putin haqda şok proqnozlar - 2026-da...

ziv olaraq “Express”lə paylaşmış. Siyahıda Rusiya, Hindistan və Almaniya qlobal güc dinamikasında dəyişiklik yer alır. Onun sözlərinə görə, bu, “planetin görünməz yenidən qurulmasıdır” (Lent.az).

Salome iddia edir ki, Kremldən “partlayış effektiv hadisələr” gözlənilir: “Moskvada Vladimir Putin strateji qərar qəbul etməsinə mane olacaq nevroloji böhranla üzləşir. Putin çox güman ki, sağlamlığına üstünlük verəcək və Patruşev, Şoyqu və Bortnikovun triumviratının 2026-cı ilin may ayına qədər

hakimiyyətdə qalmasına yol açacaq”.

Məqalə müəllifləri qeyd edirlər ki, yuxarıda adçəkilən şəxslər Putinin yaxın adamları hesab olunurlar. Nikolay Patruşev prezidentin rəsmi köməkçisi, Sergey Şoyqu Təhlükəsizlik Şurasının katibi və Rusiya Müdafiə Nazirliyinin keçmiş rəhbəridir. Aleksandr Bortnikov isə Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin direktorudur.

Qeyd edək ki, il ərzində Rusiya liderinin səhhəti ilə bağlı müxtəlif şayiələr yayılıb. Ölkənin 73 yaşlı liderinin hər

hansı bir spesifik sağlamlıq problemindən əziyyət çəkib-çəkmədiyi hələ də məlum deyil. Lakin oktyabr ayında Kreml onun iki həftəlik ictimaiyyətin diqqətindən kənarda qaldıqdan sonra xəstəxanaya yerləşdirildiyini təsdiqləyib.

Bəs yerli ekstrasenslər Atos Salomenin proqnozunu bölüşürlərmi?

Mövzu ilə bağlı həm Rusiyada, həm də Azərbaycanda tanınan ekstrasens Zirəddin Rzaev “Yeni Müsavat”a açıqlama verib. O bildirib: “Atos Salomeni tanımıram. O ki qaldı onun koronavirus, Kraliça II Yelizavetanın ölümü ilə bağlı proqnozlarına, hər kəsdən öncə koronavirusla bağlı, həmçinin iki il əvvəldən Yelizavetanın ölümü ilə bağlı proqnozları demişdim. Putinin nevroloji xəstəliyi ilə bağlı proqnoza gəldikdə, burada da yeni heç bir şey deməyib. Bununla bağlı Rusiya mətbuatında çox geniş yazılar dərc olunub, özünə ekstrasens deyən şəxs də həmin yazılardan özü üçün proqnozlar çıxarıb. Onun dediklərində yeni bir proqnoz yoxdur”.

Qeyd edək ki, Putinin sağlamlığı haqqında tez-tez ekstrasenslər proqnozlar verir. Bu cür proqnozlar xüsusilə xarici media orqanlarında, o cümlədən Britaniya mətbuatında, həmçinin Ukraynadakı bəzi Telegram kanallarında ortaya çıxır. Bununla yanaşı, təkcə ekstrasenslər deyil, bəzi mütəxəssislər də onun ciddi xəstəlik iddiaları, bəzən hətta artıq ölümü ilə bağlı spekulasiyalar irəli sürürlər. Bu cür spekulasiyalar həm ictimaiyyət arasında maraq doğurur, həm də xəbərlərin tez-tez sosial mediada paylaşılmasına səbəb olur.

Lakin Rusiya Prezidenti Vladimir Putin və Kreml təmsilçiləri mütəmadi olaraq onun sağlamlıq vəziyyəti ilə bağlı yayılan bütün şayiələri təkzib ediblər. Kremlin açıqlamalarına görə, Putin yaxınlarda tibbi müayinə keçib və ümumi sağlamlığının yaxşı olduğunu deyilib. Rəsmi mənbələr belə iddiaları uydurma və yanlış məlumatlar kimi qiymətləndirir və onların əsassız olduğunu vurğulayır.

Xalidə GƏRAY,
“Yeni Müsavat”

Ukraynalıların Zelenskiyə münasibəti açıqlandı

Məlum olduğu kimi, son günlər xüsusilə də ABŞ administrasiyası tərəfindən Ukraynada yeni prezident və parlament seçkilərinin keçirilməsi mövzusu gündəmə gətirilir. Baxmayaraq ki, Ukraynada davam edən müharibə şəraitində seçkinin keçirilməsi nə hüquqi, nə də faktiki baxımdan mümkün deyil.

“AzPolitika” xəbər verir ki, Kiyev Beynəlxalq Sosiologiya

İnstitutu (KIIS) 26 noyabr - 13 dekabr 2025-ci il tarixlərində keçirdiyi ümumukrayna ictimai rəy sorğusunun nəticələrini açıqlayıb.

Sorğuda iştirak edən ukraynalıların 57%-i seçkilərin yalnız yekun sülh razılaşmasından və müharibənin tamamilə bitməsindən sonra mümkün olduğuna inanır. Qeyd olunur ki, 2025-ci ilin sentyabr ayında respondentlərin 63%-i bu fikri bölüşürdü.

İndi ukraynalıların yalnız 9%-i seçkilərin atəşkəsdən əvvəl keçirilməsinə tərəfdardır (sentyabrda 11%).

Sorğunun nəticələrinə görə, ukraynalıların 61%-i Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenskiyə etibar edir, 32%-i isə ona etibar etmir. Etibar-etibarsızlıq balansı +29%-dir. Oktyabrın əvvəlində də prezidentin etibarlılıq səviyyəsi demək olar ki, eyni idi.

KIIS Prezidentə etibarı dinamik olduğunu, dəyişdiyini qeyd edir. Belə ki, noyabr ayında (26-30 noyabr) sorğuda iştirak edən respondentlərin yalnız 49%-i Zelenskiyə etibar edərkən, 8-13 dekabrda bu göstərici 61 faizə çatıb. Görünür, bu da məlum korrupsiya qalmaqalının yaratdığı mənfi effektin tədricən azalmasına dəlalət edir.

Xatırladaq ki, dekabrın 10-da ABŞ Prezidenti Donald Tramp yenidən Ukraynada seçkilərin keçirilməsinin zəruriliyindən danışmış. Onun sözlərinə görə, ukraynalıların 82%-i Rusiya ilə sülh müqaviləsi tələb edir. Lakin onun bu statistikanı haradan əldə etdiyi belli deyil.

Zelenski Rusiyaya güzəştədən imtina etdi

Berlinə Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski ilə ABŞ nümayəndə heyəti arasında keçirilən danışıqlar mürəkkəb olub.

Teleqraf.az xəbər verir ki, bu barədə “Bild” yazır.

Almaniya nəşrinin məlumatına görə, tərəflər Avropada “Vladimir Putinin arzular siyahısı” adlandırılan ABŞ-nin sülh planını müzakirə ediblər.

Qeyd olunur ki, Ukrayna NATO-ya üzvlükdən imtina-dan tutmuş ölkədə mümkün qədər tez prezident seçkilərinin keçirilməsinə qədər ağırlı güzəştləri müzakirə etməyə hazırdır, amma Volodimir Zelenskinin keçməyə hazır olmadığı bir limit var.

Nəşr bildirir ki, əsas mübahisə ərazi güzəşti ilə bağlıdır. Planın bəndlərindən birində Kırım, Luqansk və Donets vilayətlərinin “de-fakto Rusiya ərazisi kimi tanınacağı”, Xerson və Zaporijje vilayətlərindəki cəbhə xətlərinin isə dondurulacağı deyilir.

“Bild”in məlumatına görə, Ukrayna cəbhənin müvəqqəti dondurulması və Rusiyanın işğal etdiyi ərazilər üzərindəki nəzarəti ilə razılaşmağa hazırdır, amma Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin Donbasın bütün ərazisindən çıxarılması tələbini qəti şəkildə rədd edir.

Avstraliyada terror aktı: Əhməd onları necə xilas etdi?

Dekabrın 14-də Avstraliyada yəhudi icmasının bayram keçirdiyi çimərlikdə dəhşətli terror hadisəsi baş verib. İlk məlumatlara görə, hücumu Pakistan vətəndaşı olan 50 yaşlı ata və onun 24 yaşlı oğlu planlaşdırıb. Terror planına əsasən, oğul bir istiqamətdən atəş açaraq çimərlikdə panika yaratmalı, qaçan insanların qarşısını isə ata kəsməli idi.

Musavat.com xəbər verir ki, hücum nəticəsində aralarında uşaqların və yəhudi olmayan şəxslərin də olduğu 16 nəfər həyatını itirib, 60 nəfər isə müxtəlif dərəcəli xəsarətlər alıb. Hadisə anına dair yayılan videolar ictimaiyyətdə böyük sarsıntı yaradıb.

Məhz həmin görüntülərdə faciənin miqyasını azaldan qəhrəmanlıq anı da yer alıb. Belə ki, ata-terrorçu qaçan insanlara atəş açdığı anda, ərazidə olan bir şəxs avtomobillərin arasından gizlicə ona yaxınlaşıb, əlindəki tüfəngi alaraq onu yerə yıxıb və zərərsizləşdirib. Mütəxəssislərin

fikirincə, bu müdaxilə olmasaydı, qurbanların sayı ən azı 3-4 dəfə daha çox ola bilərdi.

Qatilin qarşısını alan şəxs fotolarda da yayılan 43 yaşlı Əhməd Fateh əl-Əhməddir. O, Avstraliyada yaşayan, yerli meyvə satıcısı kimi çalışan, 5 və 6 yaşlı iki qız övladı olan və Suriyanın İdlib şəhərindən qaçqın düşmüş bir şəxsdir. Əhməd əl-Əhməd terrorçunu zərərsizləşdirərkən iki güllə yarası alıb və hazırda xəstəxanada müalicə olunur.

Hadisə yalnız insan həyatlarının xilas edilməsi ilə məhdudlaşmayıb. Analitiklər bildirirlər ki, bu terror aktından sonra ölkə üzrə müsəlmanlara qarşı nifrət zəminində hücumların baş verməsi

real təhlükə idi. Əhməd əl-Əhmədin bu addımı təkcə fiziki qırğının qarşısını almadı, eyni zamanda mümkün nifrət dalğasını da əngəllədi və bir daha sübut etdi ki, terrorun dini, milləti və irqi yoxdur.

Avstraliya cəmiyyətinin reaksiyası isə diqqətçəkən olub. Mənədarlıq əlaməti olaraq, ölkə üzrə bir gün ərzində onun üçün 1 milyon 44 min 897 dollar ianə toplanıb. Bu vəsaitin 130 min dolları hadisədən cəmi ilk bir saat ərzində yığılıb. Toplanan ianələrin Əhməd əl-Əhmədin müalicəsinə, həmçinin xəstəxanadan çıxıqdan sonra onun övladları üçün daha təhlükəsiz və stabil həyat qumasına yönəldiləcəyi bildirilib.

MUSAVAT

Son səhifə

N 228 (8838) 16 dekabr 2025

De k a b r

Bunları bilirsinizmi?

- * Hər 5 insandan 2-si ilk sevgisi ilə ailə qurur.
- * İnsanların 65%-i öpüşərkən başını sağa əyir.
- * Hər 10 insandan 8-i hesab edir ki, ilk öpüşün keyfiyyəti münasibətin necə davam edəcəyinin göstəricisidir.
- * 47% insan qorxulu yuxuları ayda bir dəfə görür.
- * Avstraliyalı qadınlar adətən ilk görüşdə sevgi ilə məşğul olurlar.
- * Bütün həyatı boyu insan yerin 5 ekvator xətti qədər yeriyir.
- * Yer əhalisinin yarısı həyatları boyu telefon görməyib.
- * Siz doğum gününüzü 20 milyon insanla bölüşürsünüz.
- * Qadınların IQ səviyyəsi orta hesabla kişilərinkindən yüksəkdir.
- * Qadınlar çəkdikləri dodaq boyasının böyük hissəsini yeyirlər.
- * 6-7 aylıq körpələr eyni anda udquna və nəfəs ala bilirlər. İnsan qalan bütün həyatı boyu bacarmır.
- * Ana südü ilə böyüyən uşaqlar, süni yeməklərlə böyüyən uşaqlara nisbətən daha arıq olurlar.
- * Qadınlar ev işləri ilə məşğul olarkən gün ərzində orta hesabla 11 km gəzir.
- * Yer üzərində hər 3 dəqiqədən bir kimsə yad planetli obyekt gördüyünü iddia edir.
- * Gözləri mavi olan insanlar qaranlıqda daha yaxşı görürlər.
- * İnsan ömrünün 5 ilini yemək yeməyə sərf edir.
- * Qadınlar kişilərə nisbətən daha yaxşı eşitmə qabiliyyətinə sahibdirlər.
- * Əksər oğlan uşaqları gündüz, qız uşaqları isə gecə dünyaya gəlirlər.
- * 100 yaşına qədər yaşamış insanların 80%-i qadındır.
- * Bir-birinin eyni olan əkilərin belə barmaq izləri fərqlidir.
- * Hər 3 saniyədən bir yer üzündə yeni bir körpə dünyaya gəlir.
- * İnsan bütün həyatı boyu ümumilikdə 27 ton yemək yeyir.

Dünyanın ən ağır binası hər il altı millimetr dərinə gedir

Rumıniyanın paytaxtı Buxarest şəhərində yerləşən Parlament Sarayı hər il daha çox torpağa batır. Bu barədə "Sözcü" qəzetinə istinadən xəbər verilir. Buna səbəb kimi isə sarayın çəkisi göstərilir. Belə ki, onun ağırlığı 4.1 milyon ton təşkil edir. Bu göstərici ilə Parlament Sarayı dünyanın ən ağır binası sayılır. Qeyd edilir ki, rekord ağırlığı səbəbindən o, hər il təqribən 6 millimetr torpağa batır. Onun inşasında 700 min ton polad və bürünc, bir milyon kubmetr marmar, 900 min kubmetr taxta və 3 500 ton bülür istifadə olunub.

Uzunömürlülüüyün sirri olan vərdislər müəyyən edildi

Dünyada insanların 100 yaşa qədər yaşama ehtimalının yüksək olduğu bölgələr mavi zonalar adlanır.

Oxu.az "Mirror"a istinadən xəbər verir ki, dünyada cəmi beş belə ərazi var: İtaliyada Sardinia, Yunanıstanda İkariya, Yaponiyada Okinava, ABŞ-də Loma-Linda, Puerto-Rikoda Nikoya. Mavi zonaların sakinlərinin həyat tərzisi əsasən oxşardır: Sadə yemək, istilə münasibətləri və asta həyat tempi.

Maraqlıdır ki, bu bölgələrin əksəriyyətində insanlar gündə bir və ya iki qədəh şərab içirlər. Bu, yalnız bayramlar və ya özəl günlərlə məhdudlaşmır, həm də gündəlik həyatın ayrılmaz bir hissəsinə çevrilir. Tədqiqatçılar, həmçinin qeyd edirlər ki, mavi zonaların sakinləri sadəcə sakit, mənalı və rahat yaşamağa çalışırlar. Onların uzunömürlülüüyünün əsas sirri də elə budur.

KİV: çinli zənginlər amerikalı surroqat analardan istifadə edərək 200 min dollara uşaqlarını alırlar

Çin milyarderləri amerikalı surroqat anaların köməyi ilə onlarla, hətta yüzlərlə uşağın atası olublar. Oxu.Az xəbər verir ki, bu barədə "The Wall Street Journal" məlumat yayıb.

Qeyd olunub ki, Çində şəxslər bunu ABŞ-də edirsürroqat analıq qadağanlar. Artıq ABŞ-də surroqatdır, buna görə də belə uşaqlar analıq agentlikləri, vəkillər, sahibi olmaq istəyən varlı klinikalar, dayələr və hətta

uşaq doğuş xidmətlərindən ibarət bütöv bir sənaye yaranıb.

Çinli kişilər ABŞ-yə səyahət etmək məcburiyyətində qalmırlar, sadəcə, genetik materialı göndərüb müəyyən müddət sonra 200 000 dollara uşaqlarını alırlar.

Baş ağrısını tez aradan qaldırmaq üçün sadə üsul

Baş ağrısından əziyyət çəkənlər üçün həkimlər bir neçə sadə və sürətli üsul tövsiyə edirlər. Milli.Az xəbər verir ki, mütəxəssislərin sözlərinə görə, bu metodlar dərman qəbul etmədən ağrı- nı qısa zamanda yüngülləşdirə bilər.

Tövsiyə olunan üsullar: Gözləri və başı 5-10 dəqiqə dincəltmək, ekranlardan uzaq durmaq;

Alın və gicgah nahiyyəsinə soyuq kompres qoymaq;

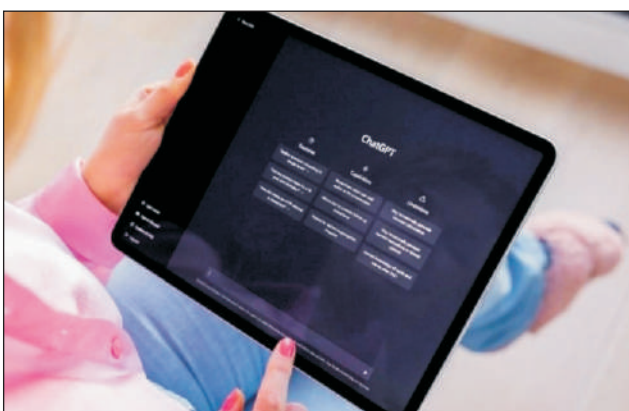
Boyun və çiyin əzələlərini yüngül masaj etmək;

Bir stəkan su içmək, çünki susuzluq da baş ağrısını artırır;

Qısa təmiz hava gəzintisi etmək və dərin nəfəs məşqləri.

Mütəxəssislər bildirirlər ki, bu metodlar çox zaman ağrını yüngülləşdirməyə kömək edir, lakin baş ağrısı tez-tez təkrarlansa, mütləq həkimə müraciət edilməlidir.

Uşaqların "ChatGPT"dən istifadə etməsinin hansı təhlükələri var?

Bir sual verirsən, dərhal ətraflı izah edir və uzun bir cavab verir... Nə əlavə araşdırmağa ehtiyac qalır, nə də əlavə vaxt gedir. Oxu.Az Xəzər TV-yə istinadən xəbər verir ki, söhbət hər sahəyə sirayət edən süni intellektdən - daha dəqiq desək, "ChatGPT"dən gedir. İşimizi asanlaşdırdığı doğrudur, amma uşaqların süni intellektdən istifadəsi düzgündürmü? Hazırda məktəbli uşaqların çoxu araşdırmaq, oxumaq, fikirləşmək istəmirlər. Çünki bütün bunları "ChatGPT" edir.

Məktəblilərin etdiyi etiraflar onu göstərir ki, uşaqların evdə süni intellektdən istifadəsi nəzarətsiz qalır. Təhsil ekspertləri deyirlər ki, süni intellekt tədris prosesinə köməkçi vasitə kimi inteqrasiya olunmalıdır, tam əvəzləyici kimi yox. Bir sözlə, əgər valideynlər uşaqların süni intellektdən istifadəsinə nəzarət etməsələr, yeni nəsil analitik düşünmək, yaradıcı yazmaq və problemi həll etmək qabiliyyətini itirə bilər.

Zibilə atılan bu meyvə qabığı qırmızı ətdən 100 dəfə daha faydalıdır

Gündəlik həyatda çox insan meyvəni soyaraq yeməyi daha təmiz və praktik hesab edir. Lakin aparılan elmi tədqiqatlar göstərir ki, meyvənin əsas qida yükü onun qabığındadır. Milli.Az xəbər verir ki, xüsusilə alma qabığı olan polifenollar və liflər orqanizmin antioksidant qabiliyyətini ciddi şəkildə artırır. Dünyada qidalanma mütəxəssisləri bildirir ki, alma qabığının müntəzəm istehlakı həzm, immunitet və metabolizmin üzərində güclü qoruyucu təsir yaradır.

Qidalanma üzrə mütəxəssislər bildirir ki, alma qabığı meyvənin lət hissəsinə nisbətən daha yüksək səviyyədə kuersetin, xlorogen turşusu və floridzin kimi antioksidantlar ehtiva edir. Bu birləşmələr hüceyrə zədələnməsini azaltmaq, sərbəst radikalları neytrallaşdırmaq və iltihabı azaltmaq baxımından heyvani zülal əsaslı məhsulların təqdim etdiyi faydalardan qat-qat yüksək antioksidant təsir göstərə bilər.

Araşdırmalar göstərir ki, alma qabığındakı polifenol miqdarı meyvənin iç hissəsinə nisbətən 4-7 dəfə çoxdur; antioksidant təsiri isə bəzi heyvansal protein mənbələrinə nisbətən 100 dəfə daha güclü qoruyucu təsir göstərə bilər. Alma qabığı həm həll olunan, həm də həll olunmayan liflər baxımından meyvənin böyük hissəsini təşkil edir. Bu təbii liflər bağırsaq florasının balansını qoruyur, həzm sisteminin tənzimlənməsinə kömək edir və uzun müddətli toxluq hissi yaradır.

Mütəxəssislər bildirir ki, alma qabığını müntəzəm qəbul edən şəxslərdə həzm sistemi daha sağlam olur və metabolik balans üçün müsbət təsirlər müşahidə edilir.

Alma qabığındakı fitokimyəvi birləşmələr immunitet hüceyrələrinin fəaliyyətini dəstəkləyən təbii qoruyucu komponentlər ehtiva edir. Bu birləşmələr soyuqdeymə, xroniki iltihab və bəzi metabolik problemlərə qarşı bədənin müdafiə qabiliyyətini artırır. Qabıqda olan kuersetin kimi flavonoidlər isə qan damarlarının elastikliyinə qoruyaraq ürək sağlamlığına fayda verir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAVI: 1.500